

**REPUBLIKA HRVATSKA
VIJEĆE ZA VODNE USLUGE**

**IZVJEŠĆE O RADU VIJEĆA ZA VODNE USLUGE
ZA 2017.**

Zagreb, prosinac 2018.

SADRŽAJ

1 UVOD	5
1.1 Podnošenje Izvješća	5
1.2 Osnivanje Vijeća za vodne usluge.....	5
1.3. Imenovanje članova Vijeća.....	5
1.3.1 Imenovanje i početak rada u drugom sazivu	5
1.3.2 Slobodni mandat	6
1.4 Financiranje Vijeća.....	6
1.5 Svrha osnivanja	6
1.5.1 Odrednica A8 Strategije upravljanja vodama iz 2008.	6
1.5.2 Uspostava regulatornog okvira i tijela za provedbu načela povrata troškova od vodnih usluga.....	6
1.5.3 Povrat troškova od vodnih usluga u EU Okvirnoj direktivi o vodama	6
1.5.4 Transpozicija članka 9. Okvirne direktive o vodama u hrvatsko vodno zakonodavstvo. 7	
1.6 Djelokrug i ovlasti Vijeća te vrsta regulacije.....	8
1.6.1 Djelokrug i ovlasti Vijeća	8
1.6.2 Načelo ograničene i supsidijarne regulacije.....	9
1.7 Predlaganje provedbenih propisa i sudjelovanje u zakonodavnom postupku	10
1.8 Struktura cijene vode u Hrvatskoj.....	11
1.9 Metodologija rada.....	13
1.9.1 Preventivno-instruktivni pristup.....	13
1.9.2 Sustav samostalne prijave	14
1.10 Statistika održanih sjednica	14
1.11 Međunarodna suradnja	15
1.11.1 Suradnja u okviru WAREG-a - Europskih vodnih regulatora.....	15
2 CIJENE VODNIH USLUGA	17
2.1 Zakonski okvir	17
2.1.1 Određivanje cijena vodnih usluga – autoregulacija unutar zakonskog okvira.....	17
2.1.2 Osnovna cijena i cijena za socijalno ugrožene građane	18
2.1.3 Troškovi koje cijena vodnih usluga mora pokriti.....	18
2.1.4 Fiksni i varijabilni dio cijene vodne usluge	19
2.1.4.1 Fiksni dio cijene vodnih usluga	19
2.1.4.2 Varijabilni dio cijene vodnih usluga.....	19
2.2 Određivanje cijene vodnih usluga u praksi	19
2.2.1 Različite tarife za različite kategorije korisnika. Međusubvencioniranje.	20
2.2.2 Npropisana osnovica za fiksni dio cijene vodnih usluga	21
2.2.3 Sezonska i izvansezonska cijena	21
2.2.4 Cijena vodnih usluga za socijalno ugrožene građane	22
2.2.5 Amortizacija	23
2.2.5.1 Cijene vodnih usluga uključuju ili ne uključuju amortizaciju komunalnih vodnih građevina financiranih iz potpora	23
2.2.5.2 Amortizacija – u fiksnom ili varijabilnom dijelu cijene	24
2.3 Obuhvat nadzora zakonitosti odluka o cijeni vodnih usluga.....	24
2.3.1 Broj isporučitelja vodnih usluga	24

2.3.2 Statistika dostavljenih odluka i broj provedenih nadzora.....	26
2.4 Nadzor nad obračunom i naplatom cijena vodnih usluga i izdavanju računa za vodne usluge.....	27
3 CIJENA VODE PREMA DRUGIM ISPORUČITELJIMA VODNIH USLUGA (VELEISPORUKE I INTERVENTNE ISPORUKE)	27
3.1 Dopuštena trgovina vodom između dva isporučitelja.....	27
3.2 Veleprodajna cijena umjesto maloprodajne cijene.....	27
3.3 Određivanje cijene vode i privremene mjere Vijeća.....	28
3.4 Sudionici i cijene vode.....	28
3.5 Veleisporuke i interventne isporuke od isporučitelja na malo.....	29
3.6 Struktura cijene vode između dva isporučitelja.....	30
3.7 Veleisporuke i interventne isporuke od isporučitelja na veliko.....	31
3.8 Ukupne količine vode u veleisporuci i interventnoj isporuci.....	32
3.9 Prodaja tehnološke vode.....	33
4 CIJENE VODNE USLUGE PRAŽNENJA I ODVOZA OTPADNIH VODA IZ SABIRNIH JAMA	3
4.1 Način obavljanja djelatnosti pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz sabirnih jama.....	33
4.2 Cijena vodne usluge usluge pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz sabirnih jama.....	34
4.3 Postupanje Vijeća za vodne usluge.....	35
4.4 Problematika pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz sabirnih jama.....	35
4.4.1 Nepropusnost septičkih jama.....	36
5 NAKNADA ZA RAZVOJ.....	36
5.1 Uvođenje i namjene potrošnje naknade za razvoj.....	36
5.2. Ovlasti Vijeća u odnosu na odluke o naknadi za razvoj.....	37
5.3 Broj jedinica lokalne samouprave s uvedenom naknadom za razvoj.....	37
5.4 Postupanje Vijeća u nadzoru zakonitosti.....	39
5.5. Najčešće nesukladnosti sa Zakonom.....	39
6. FINACIJSKO POSLOVANJE ISPORUČITELJA VODNIH USLUGA.....	40
6.1 Financijsko poslovanje i povrat troškova od vodnih usluga.....	40
6.2 Poslovni i ostali prihodi - nedopušteno subvencioniranje ili financijska samoodrživost.....	42
6.3 Klasifikacija isporučitelja vodnih usluga prema kriterijima iz računovodstvenih propisa.....	43
7 REVIZORSKA IZVJEŠĆA SUKLADNO ČLANKU 207.a ZAKONA O VODAMA.....	44
7.1 Sažetak ključnih nalaza.....	46
7.2 Daljnje aktivnosti Vijeća.....	46
8. NAJVIŠE, NAJNIŽE I PROSJEČNE CIJENE VODE.....	47
8.1 Najviše, najniže i prosječne cijene vode.....	47
8.2 Najviše, najniže i prosječne cijene vode za kućanstva.....	48
8.3 Najviše, najniže i prosječne cijene vode za poslovne korisnike.....	55
8.4 Zaključci.....	62
8.5 Cijena pročišćavanja otpadnih voda u aglomeracijama u kojim se ova vodna usluga..... pruža temeljem koncesijskih ugovora.....	62
8.5.1 Cijena pročišćavanja otpadnih voda u Gradu Zagrebu.....	63
8.5.2 Cijena pročišćavanja otpadnih voda u Općini Kanfanar.....	65

9 UPRAVNI SPOROVI	66
10 PREDMETI OCJENE USTAVNOSTI I ZAKONITOSTI PROPISA O VODNIM USLUGAMA PRED USTAVNIM SUDOM REPUBLIKE HRVATSKE.....	66
11 PREDSTAVKE I UPITI.....	67
11.1 Odluke o cijeni vodnih usluga.....	67
11.2 Upiti o zakonitosti načina naplate fiksnog dijela cijene vodne usluge u višestambenim zgradama.....	68
11.3 Zahtjevi za oslobođenjem od plaćanja troškova cijene vodne usluge (npr. temeljem socijalnog cenzusa)	69
11.4 Upit o sufinanciranju otočne vodoopskrbe.....	69
11.5 Upit o načinu obračuna vodnih usluga u višestambenoj zgradi.....	69
11.6 Obveza ugradnje vodomjera u svakoj zasebnoj cjelini građevine	70
11.7 Predstavka na postupanje isporučitelja vodnih usluga u pogledu gubitaka vode u cjevovodima isporučitelja.....	70
11.8 Upit o mogućnosti korištenja sredstava naknade za razvoj.....	70
11.9 Upit o minimalnoj/maksimalnoj cijeni vode.....	70
11.10 Upit o nedovoljnom tlaku kod isporuke vode.....	70
11.11 Predstavka potrošača vezana za povrat uplaćenih sredstava.....	71
12 PREPORUKE I PRIJEDLOZI VIJEĆA.....	71
13 SAŽETAK GLAVNIH POKAZATELJA U SEKTORU VODNIH USLUGA.....	72
POPIS TABLICA	85
POPIS SLIKA	86

1. UVOD

1.1 Podnošenje Izvješća

Ovo Izvješće podnosi se temeljem odredbe članka 219. stavak 2. Zakona o vodama (Narodne novine br. 153/09, 63/11, 130/11, 56/13, 14/14 i 46/18).

1.2 Osnivanje Vijeća za vodne usluge

Vijeće za vodne usluge osnovano je Zakonom o vodama (Narodne novine br. 153/09) na način kako se osnivaju *ad-hoc* tijela.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o vodama (Narodne novine br. 56/13) izmijenjena je osnivačka odredba o Vijeću s ciljem uspostavljanja stalnog tijela.

Prema izmijenjenom članku 217. Zakona: „Vijeće za vodne usluge osniva se, kao neovisno državno tijelo, radi osiguranja zakonitosti u području određivanja cijene vodnih usluga iz ovoga Zakona te naknade za razvoj iz zakona kojim se uređuje financiranje vodnoga gospodarstva.

Vijeće čini 9 članova iz reda stručnjaka s područja vodoopskrbe i odvodnje otpadnih voda, upravljanja vodama, gospodarstva, javnih financija i drugih područja.

Članove Vijeća imenuje i razrješuje Hrvatski sabor, na prijedlog Vlade Republike Hrvatske.

Članovi Vijeća se imenuju na razdoblje od 5 godina.

Vijeće o svom radu donosi poslovnik.

Članovi Vijeća biraju i razrješuju predsjednika i potpredsjednika Vijeća.

Uvjeti imenovanja i razrješenja, kao i drugi slučajevi prestanka članstva u Vijeću, sjedište

Vijeća, stručnu službu Vijeća, unutarnje ustrojstvo Vijeća, rad u Vijeću, te druga pitanja koja nisu uređena ovim Zakonom uređuju se uredbom o Vijeću za vodne usluge koju donosi Vlada Republike Hrvatske.“

Uredba o Vijeću za vodne usluge nije do danas donesena.

1.3 Imenovanje članova Vijeća

1.3.1 Imenovanje i početak rada u drugom sazivu

Odlukom Hrvatskog sabora Klasa: 021-13/14-07/41 od 6. veljače 2015. (Narodne novine, broj 17/2015) imenovan je drugi saziv Vijeća za vodne usluge u sastavu: Elizabeta Kos, Željko Kolar, Nikolina Ptiček, Sanja Polić, Vladimir Šimić, Milka Kosanović, Damir Cimer, Mario Milinković i Irena Miličević.

Ostavku na članstvo u Vijeću tijekom 2016. podnijeli su Željko Kolar i Damir Cimer, a početkom 2017. i Elizabeta Kos. Vijeće do imenovanja novih članova posluje u sastavu od svojih 6 članova, s Vladimirom Šimićem, po Vijeću izabranim potpredsjednikom.

1.3.2 Slobodni mandat

Imenovani članovi vijeća dolaze iz različitih institucija u Republici Hrvatskoj (tijela državne uprave, pravnih osoba s javnim ovlastima, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i udruga, no nemaju po odredbama Zakona vezani mandat tj. ne predstavljaju institucije iz kojih potječu, ne odgovaraju za svoj rad tim institucijama niti te institucije, po odredbama Zakona mogu pokrenuti postupak za njihov opoziv.

1.4 Financiranje Vijeća

Sukladno članku 218. Zakona o vodama, sredstva za rad Vijeća i poslove stručne potpore radu Vijeća osigurava ministarstvo nadležno za vodno gospodarstvo, a temeljem istog članka članovi Vijeća imaju pravo na naknadu za rad u Vijeću i pravo na naknadu putnih i ostalih troškova pri izvršenju dužnosti člana Vijeća u skladu s aktom ministra nadležnog za vodno gospodarstvo. Sukladno navedenom, sredstva za rad Vijeća u izvještajnom razdoblju bila su osigurana Državnim proračunom Republike Hrvatske na razdjelu Ministarstva zaštite okoliša i energetike. (Hrvatski sabor donio je Izmjene i dopune Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2017. godinu i projekcije za 2018. i 2019. godinu (Narodne novine, broj 113/17) na sjednici 17. studenoga 2017. godine kojima su osigurana sredstva za rad Vijeća na razdjelu Ministarstva zaštite okoliša i energetike, na poziciji A784034 Vijeće za vodne usluge, u svrhu nesmetanog i kontinuiranog rada Vijeća za vodne usluge u ukupnom iznosu od 860.000,00 kuna, od čega je realiziran iznos od 595.732,00 kuna.

1.5 Svrha osnivanja

1.5.1 Odrednica A8 Strategije upravljanja vodama iz 2008.

Vijeće za vodne usluge osnovano je Zakonom o vodama (Narodne novine br. 153/09) slijedeći odrednicu A8 Strategije upravljanja vodama iz 2008. (Narodne novine br. 91/08) koja uređuje: „Uspostaviti neovisnog regulatora vodnih usluga u formi vijeća za vodne usluge. Osnovna zadaća regulatora bila bi osiguranje lokalne komponente cijene vode namijenjene upravljanju sustavom (cijene usluga) u smislu ostvarenja načela punoga povrata troškova održavanja na uslužnom području i socijalne prihvatljivosti cijene vode lokalnoj populaciji. Zadaća je regulatora arbitriranje između operatera i lokalnih vlasti, bilo da lokalne vlasti vode podcijenjenju tarifnu politiku cijene vode, bilo da operater predlaže precijenjene tarife. Tako bi se osigurala stručna ocjena zahtjeva za povećanjem cijena usluga.“

1.5.2 Uspostava regulatornog okvira i tijela za provedbu načela povrata troškova od vodnih usluga

Prvenstveni razlog odrednice A8 je uspostava regulatornog okvira i tijela za provedbu načela povrata troškova vodnih usluga iz članka 9. Direktive 2000/60/EC Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2000. kojom se uspostavlja okvir za djelovanje Zajednice na području politike voda; dalje u tekstu: EU Okvirna direktiva o vodama) u uvjetima „podcijenjene tarifne politike“ koja se vodi u Republici Hrvatskoj.

1.5.3 Povrat troškova od vodnih usluga u EU Okvirnoj direktivi o vodama

Članak 9. EU Okvirne direktive o vodama glasi:

„1. Zemlje članice uzet će u obzir načelo povrata troškova od vodnih usluga, uključujući i troškove zaštite okoliša i resursa, sukladno ekonomskoj analizi provedenoj prema Dodatku III, i posebno u skladnosti s načelom "zagađivač plaća".

Zemlje članice osigurati će do 2010.:

- da politika cijena vode predstavlja odgovarajući poticaj korisnicima da koriste vodne resurse učinkovito i da time doprinesu ostvarenju ciljeva ove Direktive;
- odgovarajući doprinos raznih korisnika, podijeljenih najmanje na industriju, domaćinstva i poljoprivredu, povratu troškova od vodnih usluga, na temelju ekonomske analize provedene sukladno Dodatku III, i uzimajući u obzir načelo "zagađivač plaća".

Zemlje članice mogu pri tome voditi računa o društvenim, ekološkim i ekonomskim učincima povrata troškova, kao i zemljopisnim i klimatskim uvjetima u dotičnoj regiji, odnosno regijama.

2. Zemlje članice će u Planu upravljanja riječnim slivom izvijestiti o planiranim koracima za provedbu točke 1, koja će doprinijeti ostvarenju ciljeva ove Direktive, kao i o sudjelovanju raznih korisnika vode u povratu troškova od vodnih usluga.

3. Ništa što je sadržano u ovom članku ne sprečava uvođenje posebnih preventivnih ili popravniha mjera radi postizanja ciljeva ove Direktive.

4. Zemlje članice neće biti u sukobu s ovom Direktivom ako odluče, u skladnosti s ustaljenom praksom, da ne primjenjuju odredbe točke 1. stavak 2. i za tu svrhu odgovarajuće odredbe točke 2., za neku djelatnost korištenja vode, ako se time ne dovodi u pitanje svrha i postizanje ciljeva ove Direktive. Zemlje članice dužne su navesti razloge neprimjenjivanja točke 1. stavak 2., u planovima upravljanja riječnim slivovima.“

1.5.4 Transpozicija članka 9. Okvirne direktive o vodama u hrvatsko vodno zakonodavstvo

Hrvatska transpozicija ovog članka puno je konkretnija u odnosu na apstraktni tekst Direktive i prilagođena je sustavu cijena vodnih usluga i vodnih naknada koje se naplaćuju u Hrvatskoj.

Prema članku 195. stavak 7. Zakona o vodama: „Cijene vodnih usluga određuju se prema načelima punoga povrata troškova kako je utvrđeno zakonom kojim se uređuje financiranje vodnog gospodarstva, socijalne prihvatljivosti cijene vode (prema EU terminologiji: priuštvost; op.VVU) i zaštite od monopola.“

Načelo povrata od vodnih usluga propisano je člankom 3. točka 4. Zakona o financiranju vodnog gospodarstva i glasi: „Voda ima svoju ekonomsku vrijednost koju čine izdaci potrebni radi osiguranja njezine dostupnosti i zaštite te radi izgradnje, upravljanja i održavanja vodnih sustava, i tu vrijednost cijena vode mora izraziti. Povrat tih izdataka osigurava se jednim dijelom plaćanjem cijena vodnih usluga na vodoopskrbnom području, aglomeraciji ili uslužnom području sukladno Zakonu o vodama te plaćanjem naknade za razvoj (...), a drugim dijelom plaćanjem naknade za korištenje voda i naknade za zaštitu voda na području Republike Hrvatske (načelo punoga povrata troškova);“

Iako pravila EU fondova ne traže da načelo povrata troškova od vodnih usluga pokriva i trošak razvoja, naša nacionalna definicija dopušta da trošak razvoja može biti u cijeni vode („...radi izgradnje...“). Ovo je iz razloga što u Hrvatskoj postoji etabliran sustav vodnih naknada koje se plaćaju uz cijenu vode, a služe isključivo razvoju.

U svrhu konkretizacije načela punog povrata troškova Zakon o vodama je odredio pravilo: Cijena vodne usluge ne može biti niža od one određene primjenom mjerila za izračun najniže osnovne cijene vodnih usluga i vrste troškova koje cijena vodnih usluga pokriva što se utvrđuje uredbom Vlade RH na prijedlog Vijeća za vodne usluge. (čl. 206. st.2.)

1.6 Djelokrug i ovlasti Vijeća te vrsta regulacije

1.6.1 Djelokrug i ovlasti Vijeća

Djelokrug i ovlast Vijeća su uz Zakonom o vodama (Narodne novine br. 153/09, 63/11, 130/11, 56/13, 14/14 i 46/18) uređene i Zakonom o financiranju vodnog gospodarstva (Narodne novine br. Narodne novine br. 153/09, 90/11, 56/13, 154/14, 119/15, 120/16 i 127/17 .

Odredbom članka 219. Zakona o vodama uređen je djelokrug Vijeća kako slijedi:

„Vijeće:

1. predlaže Vladi Republike Hrvatske propis iz članka 206. stavka 7. ovoga Zakona, (Uredba o o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva; op. VVU)
2. nadzire zakonitost odluke o cijeni vodnih usluga,
3. nadzire zakonitost odluke o naknadi za razvoj iz zakona kojim se uređuje financiranje vodnoga gospodarstva,
4. nadzire zakonitost određivanja cijene vode iz članka 208. ovoga Zakona (cijena za trgovinu vodom između različitih isporučitelja i između posjednika vodozahvata i isporučitelja; op. VVU)
5. obavlja i druge poslove određene ovim Zakonom i zakonom kojim se uređuje financiranje vodnoga gospodarstva.“

Odredbom članka 219. a. Zakona o vodama propisane su ovlasti Vijeća u postupku nadzora, kako slijedi:

„U postupku nadzora odluka iz članka 219. stavka 1. točaka 2., 3. i 4. ovoga Zakona, Vijeće je ovlašteno:

- narediti isporučitelju vodne usluge donošenje odluke iz članka 207. stavka 6. ovoga Zakona, rješenjem u upravnom postupku, (odluka o cijeni vodnih usluga; op. VVU)
- obustaviti od izvršenja nezakonitu odluku iz članka 219. stavka 1. točke 2. ovoga Zakona (odluku o cijeni vodnih usluga; op.VVU), rješenjem u upravnom postupku, odnosno predložiti Ministarstvu obustavu od primjene odluke iz članka 219. stavka 1. točke 3. ovoga Zakona (odluku o naknadi za razvoj; op.VVU),
- obustaviti od izvršenja bilo koji nezakoniti akt na temelju kojeg se naplaćuje cijena vodnih usluga, rješenjem u upravnom postupku, odnosno predložiti Ministarstvu obustavu od primjene akta temeljem kojeg se naplaćuje naknada za razvoj (odnosi se na akte koji po svojoj formi nisu ni odluka o cijeni vodne usluge ni naknada za razvoj; op.VVU)
- nadomjestiti uskraćenu ili nezakonitu suglasnost iz članka 207. stavka 1. ovoga Zakona (suglasnost gradonačelnika odnosno općinskog načelnika; op.VVU), na zahtjev isporučitelja vodne usluge.

Ne postupi li osoba iz stavka 1. podstavka 1. ovoga članka sukladno rješenju iz te odredbe, Vijeće je ovlašteno primijeniti na odgovarajući način odredbu članka 239. ovoga Zakona. (prisilno izvršenje nenovčanih obveza novčanom kaznom; op.VVU.)

Protiv rješenja Vijeća iz stavka 1. podstavka 1. do 3. ovoga članka nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor.

Ne postupi li isporučitelj vodne usluge po odredbi članka 207. stavka 6. ovoga Zakona, odnosno po naredbi iz stavka 1. podstavka 1. ovoga članka Vijeće može donijeti privremenu odluku o cijeni vodne usluge. Za vrijeme važenja ove odluke isporučitelju vodne usluge prestaje pravo zahtijevati ispunjenje obveza na naplatu vodne usluge od korisnika vodne usluge ili jedinice lokalne samouprave, osim u visini cijene vodne usluge utvrđene privremenom odlukom o cijeni vodne usluge.

U postupku nadzora iz članka 219. stavka 1. točke 4. ovoga Zakona Vijeće je ovlašteno donijeti privremenu mjeru i odrediti cijenu vode do pravomoćne odluke suda.“

Prema Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju vodnog gospodarstva (Narodne novine br. 56/13) Vijeću su povjerene još dvije regulatorne ovlasti:

- proširiti obvezu plaćanja naknade za razvoj na području pružanja vodne usluge i
- ujednačiti naknadu za razvoj na području pružanja vodne usluge.

Naime, odredbom članka 58.a Zakona o financiranju vodnog gospodarstva uređeno je:

„Ako je naknada za razvoj uvedena na području jedinica lokalne samouprave na kojem se koristi više od ½ vodnih usluga u odnosu na vodoopskrbno područje, područje aglomeracije, odnosno uslužno područje, na zahtjev isporučitelja vodnih usluga, Vijeće za vodne usluge može donijeti odluku kojom se proširuje obveza plaćanja naknade za razvoj na vodoopskrbnom području, području aglomeracije, odnosno uslužnom području.

Ako je visina naknade za razvoj neujednačena na vodoopskrbnom području, području aglomeracije, odnosno uslužnom području na zahtjev isporučitelja vodnih usluga, Vijeće za vodne usluge može donijeti odluku kojom se ujednačava visina naknade za razvoj na vodoopskrbnom području, području aglomeracije, odnosno uslužnom području.

Odluke iz stavaka 1. i 2. ovoga članka objavljuju se u službenim glasilima jedinice lokalne samouprave, odnosno jedinice područne (regionalne) samouprave.

Za vrijeme važenja odluke iz stavaka 1. i 2. ovoga članka predstavničko tijelo iz članka 52. stavka 1., odnosno stavka 3. ovoga Zakona ne može o istom predmetu donijeti odluku iz članka 52. stavka 1., odnosno stavka 3. ovoga Zakona.“

1.6.2 Načelo ograničene i supsidijarne regulacije

U dijelu europskih zemalja koje imaju neovisne regulatore isti u pravilu uređuju ukupnu djelatnost vodnih usluga tj. uvjete za obavljanje djelatnosti, licenciranje isporučitelja, vrednovanje učinkovitosti poslovanja isporučitelja (*benchmarking*) i odobravanje tarifa.

U hrvatskom pravnom sustavu je prihvaćeno načelo ograničene i supsidijarne regulacije od strane neovisnog regulatora. *Ograničene* – jer je usmjereno prema *ex post* nadzoru određivanja tarifa j. visina cijene vodne usluge i naknade za razvoj, kako je i utvrđeno strateškom odrednicom A8 Strategije upravljanja vodama, a *supsidijarne* – jer se ovlasti Vijeća

primjenjuju tek kad isporučitelji vodnih usluga i jedinice lokalne samouprave ne ispune svoje zakonske obveze i ne donesu odluke o cijeni vodnih usluga odnosno odluke o naknadi za razvoj sukladne Zakonu i provedbenim propisima, a prvenstveno sukladno načelu punog povrata troškova od vodnih usluga.

U Republici Hrvatskoj primarna regulacija cijena vodnih usluga ostaje na razini lokalne zajednice (*primarna autoregulacija*) u granicama zakona i provedbenih propisa.

Prema Zakonu o vodama: „Visinu cijene vodnih usluga odlukom određuje isporučitelj vodne usluge, uz suglasnost jedinice lokalne samouprave.“ (čl. 206.st.1.). „Suglasnost na odluku o cijeni vodnih usluga daju gradonačelnici, odnosno općinski načelnici iz jedinica lokalne samouprave na vodoopskrbnom području, odnosno području aglomeracije. Suglasnost ne smije biti uvjetovana.“ (čl. 207.st.1.)

Prema članku 52. Zakona o financiranju vodnog gospodarstva:

„Predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave može odrediti da se uz cijenu javne vodoopskrbe, cijenu javne odvodnje plaća i naknada za razvoj.

Iznimno od stavka 1. ovoga članka, predstavničko tijelo jedinice područne (regionalne) samouprave može uvesti naknadu za razvoj kada su radi zaštite izvorišta u zonama sanitarne zaštite potrebna povećana ulaganja u komunalne vodne građevine.

Iznimno od stavka 1. ovoga članka, predstavničko tijelo jedinice područne (regionalne) samouprave može, sukladno provedbenom propisu Zakona o vodama kojim se uspostavljaju uslužna područja, uvesti naknadu za razvoj na uslužnom području kada je to potrebno radi ravnomjerne izgradnje komunalnih vodnih građevina.“

Odluka donesena na lokalnoj razini je *izvršna ako se objavi*: „Isporučitelji vodnih usluga dužni su objaviti odluku iz stavka 1. ovoga članka na internetu i na drugi prikladan način te ju učiniti javno dostupnom za sve vrijeme njezinog važenja.“ (čl. 206.st.6. Zakona o vodama)

Tek ako se na lokalnoj razini (grad/općina odnosno županija) ne donese zakonita cijena vodnih usluga odnosno naknade za razvoj Vijeće za vodne usluge ima primijeniti svoje ovlasti.

1.7 Predlaganje provedbenih propisa i sudjelovanje u zakonodavnom postupku

Prethodni saziv Vijeća izvršio je zakonsku obvezu Vijeća i predložilo Vladi Republike Hrvatske donošenje provedbenih propisa u prethodnom izvještajnom razdoblju:

- Uredbu o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva (Narodne novine broj: 112/10).
- Uredbu o mjerilima ekonomičnog poslovanja isporučitelja vodnih usluga (Narodne novine, broj 112/10)
- Uredbu o najvišem iznosu naknade za priključenje građevina i drugih nekretnina na komunalne vodne građevine (Narodne novine, broj 112/10).

Vijeće ima nadležnosti u provedbi Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva.

Vijeće nije imalo nadležnosti u provedbi Uredbe o mjerilima ekonomičnog poslovanja isporučitelja vodnih usluga već ministarstvo nadležno za vodno gospodarstvo. Od Zakona o

izmjenama i dopunama Zakona o vodama (Narodne novine, broj 56/13) Vijeće više nema ovlast predložiti Vladi Republike Hrvatske ovaj propis.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva (Narodne novine br. 153/13) brisane su odredbe kojima je propisana naknada za priključenje.

Članovi Vijeća su sudjelovali u radu povjerenstva zaduženog za izradu Uredbe o uspostavi uslužnih područja kao i u radu povjerenstva zaduženog za izradu nacrtu Zakona o vodnim uslugama.

1.8 Struktura cijene vode u Hrvatskoj

Struktura cijene vode u Republici Hrvatskoj određena je sukladno odredbama Zakona o vodama, Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva, Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva i Zakona o porezu na dodanu vrijednost. Stopa poreza na dodanu vrijednost na vodne usluge povećana je sa 10% na 13% 1. siječnja 2014.¹

Uredba o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva (Narodne novine broj: 112/10) glavni je pravni instrument ostvarivanja načela povrata troškova od vodnih usluga i to troškova upravljanja i pogona vodnih građevina.

Uredba, pored ostalog, propisuje i sastavnice računa za vodne usluge iz kojih je potom transparentna struktura cijene vodne usluge i vodnih naknada koje se naplaćuju uz cijenu vodne usluge.

Cijena vode je najšira kategorija i obuhvaća 3 opće sastavnice i 6 pojedinačnih sastavnica (zajedno: sastavnice)

Tablica 1 Sastavnice cijene vode

Prema primatelju prihoda	Opće sastavnice	Pojedinačne sastavnice	Namjena	Pravna priroda
Lokalne sastavnice cijene vode	Cijene vodnih usluga (CVU)	Fiksni dio CVU	OPEX	cijena javne usluge
		Varijabilni dio CVU		
Nacionalne sastavnice cijene vode	Vodne naknade	Naknada za razvoj (NZR)	CAPEX	neporezna javna davanja striktno namjene
		Naknada za korištenje voda (NKV)		
		Naknada za zaštitu voda (NZV)		
	Porez	PDV na cijenu vodnih usluga (13%)	opća proračunska potrošnja	porez

¹ Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dodanu vrijednost (Narodne novine br. 148/13)

Legenda*

Lokalne – označuje da je prihod od komponente prihod isporučitelja vodnih usluga;

Nacionalne – označuje da je prihod od komponente prihod središnje države tj. državnog proračuna ili Hrvatskih voda, čiji se prihodi od vodnih naknada konsolidiraju u državnom proračunu;

OPEX – je kratica za operativne troškove i označuje troškove upravljanja, održavanja i pogona vodno-komunalne infrastrukture; uz OPEX se naplaćuju i troškovi amortizacije dugotrajne imovine, ali samo iz varijabilnog dijela cijene vodnih usluga i

CAPEX – je kratica za kapitalne izdatke i označuje investicijske izdatke razvoja i rekonstrukcije vodno-komunalne infrastrukture.

Tablica 2 Cijene vodnih usluga prema vrsti vodnih usluga

Vrsta vodnih usluga
za javnu vodoopskrbu (fiksnu ili mobilnu)
za odvodnju otpadnih voda (fiksnu ili mobilnu)
za pročišćavanje otpadnih voda (fiksnu)

Tablica 3 Sastavnice cijena vodnih usluga prema vrsti troškova

Sastavnice prema vrsti troškova	Jedinica mjere
fiksni dio	kn/razdoblje (u pravilu mjesec)
varijabilni dio (osnovna)	kn/m ³
varijabilni dio (socijalna)	kn/m ³ (ne više od 60% od osnovne varijabilne)

Tablica 4 Cijena vodnih usluga prema kategoriji korisnika vodnih usluga

Kategorije korisnika vodnih usluga
Kućanstva
Poslovni korisnici
Nekomercijalni korisnici
Poljoprivreda

Većina isporučitelja vodnih usluga u Hrvatskoj ima samo 2 kategorije korisnika i to kućanstva i poslovne korisnike. Poslovne korisnike često i pogrešno označava kao „gospodarstvo“ iako se među tim korisnicima nalaze i osobe koje obavljaju nekomercijalne (neprofitne) djelatnosti. Dio isporučitelja vodnih usluga ima posebno tarifiranu kategoriju nekomercijalnih korisnika (školstvo, predškolsko obrazovanje, zdravstvo, sport, rekreacija, djelatnost državne uprave,

lokalne i područne samouprave i dr.). Dio isporučitelja vodnih usluga, uglavnom na otocima, ima i četvrtu kategoriju korisnika označenih kao poljoprivreda.

Tablica 5 Pripadnost prihoda

<i>Prihodi od</i>	<i>pripadaju</i>
<i>Cijena vodnih usluga</i>	<i>isporučiteljima vodnih usluga</i>
<i>Poreza na dodanu vrijednost</i>	<i>državnom proračunu</i>
<i>Naknade za razvoj</i>	<i>javnim isporučiteljima vodnih usluga</i>
<i>Naknade za korištenje voda</i>	<i>Hrvatskim vodama*</i>
<i>Naknade za zaštitu voda</i>	<i>Hrvatskim vodama*</i>

Prihodi od naknade za korištenje voda i naknade za zaštitu voda se putem godišnjih planova, a temeljem godišnjih ugovora i višegodišnjih sporazuma o sufinanciranju između Hrvatskih voda i javnih isporučitelja vodnih usluga alociraju na izdatke CAPEX-a.

Naknada za korištenje voda i naknada za zaštitu voda imaju i svoje druge namjene kojima Hrvatske vode izvršavaju svoju djelatnost upravljanja vodama i to: prikupljanje i vođenje podataka o zalihama voda i njihovu korištenju, nadzor nad stanjem zaliha voda i poduzimanje mjera za njihovo racionalno korištenje, vodoistražne radove, pripremu planova za zaštitu voda i organiziranje njihova provođenja te praćenje i utvrđivanje kakvoće voda (monitoring) i poduzimanje mjera za njihovu zaštitu. Međutim, glavnina prihoda iz obje naknade Hrvatske vode realociraju javnim isporučiteljima vodnih usluga putem ugovora o sufinanciranju gradnje komunalnih vodnih građevina. Ove dvije naknade, uz naknadu za razvoj (NZR) su osnova nacionalne komponente za sufinanciranje EU vodno-komunalnih projekata.

Iz proračuna jedinica lokalne samouprave, niti iz drugih proračuna ili financijskih planova proračunskih i izvanproračunskih korisnika proračuna, ne smiju se (su)financirati upravljanje, održavanje i pogon komunalnih vodnih građevina.

1.9 Metodologija rada

1.9.1 Preventivno-instruktivni pristup

Područje određivanja cijena vodnih usluga i naknade za razvoj bilo je do 2010. godine podregulirano područje, bez konkretnih pravila o načinu formiranja cijene vodne usluge i naknade za razvoj. Osobito nisu postojala jasna pravila koje troškove mora pokriti cijena vodne usluge, a koje naknada za razvoj.

Obzirom na navedeno, te na činjenicu da su isporučitelji vodnih usluga i jedinice lokalne samouprave imali dugogodišnju podreguliranu samostalnost u određivanju cijene vodnih usluga i naknade za razvoj (ranije: iznos za financiranje gradnje pa iznos za financiranje gradnje i održavanja iz Zakona o komunalnom gospodarstvu), Vijeće je u svom radu odlučilo dati prednost **preventivno-instruktivnom pristupu** u odnosu na **restriktivno-sankcionirajući**.

Donošenju odluka o obustavi dijela odluka o cijeni vodnih usluga i naknade za razvoj pribjeglo se u slučajevima kad višekratno pozivanje na usklađenje s propisima nije dalo rezultata.

U cilju upoznavanja korisnika vodnih usluga i isporučitelja vodnih usluga, kao i preostale javnosti sa djelovanjem Vijeća – na mrežnim stranicama Ministarstva zaštite okoliša i energetike aktivirana je web - podstranica <https://www.mzoip.hr/hr/vode/vijece-za-vodne-usluge.html>

Izrađeni su i na web-u objavljeni nacrti odluke o cijeni vodnih usluga i odluke o naknadi za razvoj, uz potrebna objašnjenja za popunjavanje.

Izrađeni su i na web-u objavljeni obrasci prijave troškova upravljanja i pogona komunalnim vodnim građevinama koje isporučitelji dostavljaju Vijeću uz odluke o cijeni vodnih usluga.

Na navedenoj stranici također su dostupni odgovori i mišljenja na traženje isporučitelja vodnih usluga, jedinica lokalne samouprave, inspekcija, korisnika vodnih usluga, potrošačkih udruga i drugih zainteresiranih subjekata.

Nakon stupanja na snagu Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva održana su savjetovanja s isporučiteljima vodnih usluga, a posebno su obrađivana pojedina pitanja i odgovori sa skupova Grupacije vodovoda i kanalizacija Hrvatske u okviru Hrvatske gospodarske komore.

1.9.2 Sustav samostalne prijave

Isporučitelji vodnih usluga dužni su dostaviti odluku o cijeni vodnih usluga Vijeću za vodne usluge u roku od pet dana po ishodu suglasnosti gradonačelnika odnosno općinskog načelnika (članak 207. stavak 5. Zakona o vodama). Takva obveza nije propisana Zakonom o financiranju vodnog gospodarstva za odluke o naknadi za razvoj, no kako se radi o općim aktima s općeobvezujućom pravnom snagom koje donose predstavnička tijela gradova i općina, odnosno županija – isti se objavljuju u službenim glasilima pa je kontrola olakšana.

Uz odluku o cijeni vodnih usluga isporučitelji vodnih usluga dostavljaju Vijeću i popunjene obrasce prijave troškova upravljanja i pogona komunalnim vodnim građevinama.

Obzirom da su Uredbom o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva propisani način određivanja cijene, vrste troškova koje cijena mora pokriti i sastavnice računa za vodne usluge - potcjenjena tarifna politika (prihod od cijene ne pokriva troškove) može se voditi samo neistinitim prikazivanjem poslovnih troškova.

Glavni nedostatak sustava samostalne prijave je u tome što podaci prijavljeni od isporučitelja nisu provjerljivi. Vijeće nije raspolagalo sredstvima da u postupku nadzora provede vještačenja prikazanih troškova i njihov odnos sa cijenom. U tom pogledu Vijeće se oslonilo na temeljne financijske izvještaje i podatke o dobiti i gubitku isporučitelja vodnih usluga kao na referentan podatak.

1.10 Statistika održanih sjednica

Do 31.12.2017. održano je 87 sjednica, te nekoliko desetaka internih radnih sastanaka Vijeća. Vijeće je održavalo i radne sastanke s predstavnicima isporučitelja vodnih usluga te predstavnicima jedinica lokalne samouprave, na kojima je raspravljana problematika iz djelokruga Vijeća (tražena i davana pojašnjenja, upute i slično). U prvom mandatu Vijeća za

vodne usluge je održano 135 sjednica Vijeća za vodne usluge, odnosno sveukupno 222 sjednice Vijeća.

1.11 Međunarodna suradnja

Vijeće za vodne usluge sudjeluje u radu skupština, radnih skupina te na konferencijama, radionicama i seminarima koje organiziraju organizacije za promicanje ciljeva održivog razvoja u sektoru voda. Najvažnija međunarodna suradnja Vijeća odvija se unutar Warega.

1.11.1 Suradnja u okviru WAREG-a - Europskih vodnih regulatora

Vijeće za vodne usluge je u članstvu inicijative WAREG – Europski vodni regulatori, pokrenute u travnju 2014., koja okuplja 26 vodnih regulatora iz Europe (Italija, UK-Sjeverna Irska, Irska, Hrvatska, Danska, Bugarska, Estonija, Belgija-Flandrija, Gruzija, Mađarska, Španjolska, Francuska, Grčka, Moldova, Litva, Latvija, Malta, Rumunjska, Portugal, Portugal-Azorski otoci, UK-Škotska, Albanija, Crna Gora, Kosovo, Makedonija i Armenija) iz 20 država Europe i 5 promatrača (UK-Engleska i Wales, Švedska, , Poljska, Belgija-Bruxelles i Turska). Wareg je do sada održao svojih 16 skupština od kojih su tri održane u 2017 (Sofija, Tbilisi i Riga). Vijeće za vodne usluge je bilo promatrač od 4. skupštine u Edinburghu u svibnju 2015. a pristupilo je u članstvo na 8. skupštini u Horti u lipnju 2016.

WAREG djeluje unutar općeg okvira Europske zajednice za djelovanje u području vodne politike čiji je cilj racionalizacija sektora i harmonizacija praksi i načela, te postizanje održivosti vodnih usluga prema načelu povrata troškova od vodnih usluga.

WAREG je deklarirao svoje opće ciljeve kao: razmjenu općih praktičnih znanja, informacija, zajedničkih analiza i usporedbi postojećih regulatornih modela u vodnom sektoru i izvedbi isporučitelja vodnih usluga, organiziranja specijalističkih obuka, tehničke pomoći, razmjene know-how-a i iskustava te promociju najbolje prakse i stabilne regulacije vodnog sektora u Europskim okvirima, u javnoj vodoopskrbi i odvodnji i pročišćavanju otpadnih voda.

U ovom trenutku fokus rada WAREG-a je na identifikaciji različitih praksi u pogledu priuštivosti vodnih usluga građanstvu te u identifikaciji glavnih pokazatelja za vrednovanje učinkovitosti poslovanja isporučitelja vodnih usluga (*benchmarking*).

Nadležnosti i prakse

WAREG djeluje unutar članstva s različitim regulatornim praksama i tržišnim uvjetima. Unutar članica identificirane su različite nadležnosti vodnih regulatora, od onih s najmanjim obuhvatom nadležnosti do sveobuhvatnih:

- pravna regulacija strukture cijene vodnih usluga i metodologije njenog određivanja (Italija, Irska, Malta, Crna Gora, Makedonija)
- predlaganje pravne regulative (vladi ili parlamentu) o strukturi cijene vodnih usluga (Hrvatska, Bugarska, Latvija)
- nadzor nad prijedlogom cijena i preporuka Vladi za odobrenje cijene vodnih usluga - (Mađarska)
- određivanje maksimalne cijene po javnom isporučitelju, unutar tok okvira isporučitelj uz suglasnost lokalne samouprave (Danska)

- odobravanje cijene vodnih usluga – primarna regulacija po regulatoru (Italija, Malta, Estonija, Bugarska, Grčka² i Litva³)
- primarna regulacija cijene usluga po lokalnoj samoupravi (Španjolska i Grčka⁴)
- primarna regulacija cijene usluga po isporučiteljima vodne usluge (Portugal, Portugal-Azori)
- supsidijarna regulacija po regulatoru; primarna regulacija cijene usluga po isporučitelju vodne usluge uz suglasnost lokalne samouprave s pravom suspenzije ili donošenja privremene (zamjenske) tarife u postupku nadzora (Hrvatska)
- licenciranje isporučitelja vodnih usluga (Bugarska, Albanija i Litva)
- odobravanje poslovnih planova (Bugarska i Albanija)
- vrednovanje učinkovitosti poslovanja isporučitelja vodnih usluga – *benchmarking* (Albanija, Bugarska, Belgija-Flandrija, Estonija, Litva, Portugal i Portugal - Azori)
- nadzor nad kvalitetom usluga (Italija, Malta, Portugal i Portugal-Azori)

Višesektorski regulatori

Vodne usluge se reguliraju unutar regulatora za druga područja ekonomske regulacije:

- energiju (Bugarska⁵, Italija⁶, Irska, Malta, Moldavija, Crna Gora, Makedonija i Gruzija⁷)
- energiju i komunalne službe (Mađarska, Litva, UK- Sjeverna Irska)
- komunalne službe (Rumunjska, Latvija i Armenija)
- otpad (Portugal i Portugal – Azorski otoci)
- zaštitu tržišnog natjecanja (Estonija)
- zaštitu potrošača i tržišnog natjecanja (Danska)

Monosektorski regulatori

U Europi samo četiri člana WAREG-a su monosektorski regulatori tj. regulatore samo za vodne usluge vodoopskrbe i odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda (Hrvatska, UK- Škotska, Kosovo i Albanija) te 2 zemlje promatrači (UK- Engleska i Wales i Švedska).

Neovisni regulatori

Dvadeset i jedan (21) je neovisni regulator među članovima Warega (Italija, UK-Sjeverna Irska, Irska, Hrvatska, Danska, Bugarska, Estonija, Gruzija, Mađarska, Moldavija, Litva, Latvija, Malta, Portugal, Portugal-Azorski otoci, UK-Škotska, Kosovo, Makedonija, Crna Gora, Armenija i Albanija) te tri (3) unutar zemlja promatrača (UK- Engleska i Wales, Belgija-

² samo za isporučitelje vodnih usluga u Ateni i Solunu

³ regulator i lokalna samouprava

⁴ osim za isporučitelje vodnih usluga u Ateni i Solunu

⁵ uključuje i centralno grijanje

⁶ uključuje i centralno grijanje

⁷ ne uključuje otpadne vode, što je jedinstven slučaj

Bruxelles i Švedska). Pravni standard neovisnosti podrazumijeva nepostojanje pravne mogućnosti utjecaja ili preispitivanja odluka regulatora od strane resornih ministara ili drugih nositelja izvršne vlasti.

Ovisni regulatori unutar ministarstva ili agencija ili regulatori podređeni ministarstvu

Unutar Warega pet (5) je ovisnih regulatora. Tri člana Warega su ministarstva (Španjolska, Francuska i Grčka) unutar kojih se dijelom regulatornih aktivnosti za vodne usluge bave unutarnje ustrojstvene jedinice a jedan član je Agencija za okoliš (Belgija-Flandrija) čija se jedna unutarnja ustrojstvena jedinica bavi dijelom regulatornih aktivnosti u sektoru vodnih usluga. U Španjolskoj se traži politička podrška za osnivanje neovisnog regulatora.

U Rumunjskoj je regulator samostalno tijelo ali nije neovisno tj. podređeno je resornom ministarstvu.

2 CIJENE VODNIH USLUGA

2.1 Zakonski okvir

2.1.1 Određivanje cijena vodnih usluga – autoregulacija unutar zakonskog okvira

Člankom 197. stavak 5. Zakona o vodama uređeno je: „Cijene vodnih usluga određuju se prema načelima **punoga povrata troškova** kako je utvrđeno zakonom kojim se uređuje financiranje vodnoga gospodarstva, **socijalne prihvatljivosti** cijene vode i **zaštite od monopola**.

Sukladno odredbama članka 206. stavka 1. Zakona o vodama, visinu cijene vodnih usluga odlukom određuje isporučitelj vodne usluge, uz suglasnost jedinice lokalne samouprave. Suglasnost prema članku 207. stavku 1. Zakona o vodama, daju gradonačelnici, odnosno općinski načelnici iz jedinica lokalne samouprave na vodoopskrbnom području, odnosno području aglomeracije. Ta suglasnost ne smije biti uvjetovana.

U roku od 30 dana od podnošenja odluke jedinici lokalne samouprave na suglasnost ona je dužna izdati suglasnost, obrazloženo odbiti izdavanje ili zatražiti izmjene i dopune. Ne postupi li jedinica lokalne samouprave na opisani način, istekom roka smatra se da je suglasnost dana.

Ako suglasnost treba izdati više jedinica lokalne samouprave na vodoopskrbnom području ili području aglomeracije smatra se da je ista izdana kada je izdaju jedinice lokalne samouprave koje su većinski udjeličar, dioničar, odnosno osnivač javnoga isporučitelja vodne usluge.

Isporučitelji vodnih usluga dužni su dostaviti odluku o cijeni vodnih usluga Vijeću za vodne usluge u roku od 5 dana po ishodu suglasnosti.

Isporučitelji vodnih usluga dužni su objaviti odluku o cijeni vodnih usluga na mrežnim stranicama i na drugi prikladan način te ju učiniti javno dostupnom za sve vrijeme njezinog važenja.

2.1.2 Osnovna cijena i cijena za socijalno ugrožene građane

Prema članku 206. stavci 3 i 4. Zakona o vodama:

„Tarifa vodnih usluga javne vodoopskrbe najmanje mora sadržavati:

- **osnovnu cijenu vodne usluge i**
- **cijenu koju plaćaju socijalno ugroženi građani za količinu isporučene vode nužne za osnovne potrebe kućanstva.**

Cijena koju plaćaju socijalno ugroženi građani za količinu isporučene vode nužne za osnovne potrebe kućanstva ne može se utvrditi u visini većoj od 60% od osnovne cijene vodne usluge.“

Količina isporučene vode nužne za osnovne potrebe kućanstva nije propisana zakonom.

Preporuka Vijeća za vodne usluge je da se pri propisivanju količine vode nužne za osnovne potrebe kućanstva, što mora biti sastavni dio odluke o cijeni vodne usluge, primjeni standard Svjetske zdravstvene organizacije (WHO) prema kojem se ova količina iskazuje u litrama/dnevno/per capita te da ta količina ne bude manja od 70 l/dnevno po članu kućanstva. Od 18. svibnja 2013. na snazi je dopunjena je odredba stavka 7. članka 206. Zakona o vodama na način da se: Uredbom (o mjerilima za izračun najniže osnovne cijene vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva; op. VVU) propisuje i najniža količina isporučene vode nužna za osnovne potrebe kućanstva.

2.1.3 Troškovi koje cijena vodnih usluga mora pokriti

Prema članku 205. stavku 1. Zakona o vodama: „Sredstva za obavljanje djelatnosti javne vodoopskrbe i javne odvodnje osiguravaju se iz cijene vodne usluge.“, što uključuje i trošak poslovanja isporučitelja vodnih usluga (op. VVU).

U odredbama članka 4. Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva utvrđeno je da „Cijena vodnih usluga mora osigurati povrat troškova zahvaćanja vode, pogona i održavanja komunalnih vodnih građevina te isporuku vodnih usluga i to:

- ⇒ materijalne troškove,
- ⇒ troškove usluga,
- ⇒ troškove naknade za koncesiju kada je isporučitelj vodnih usluga koncesionar,
- ⇒ troškove za zaposlene,
- ⇒ financijske rashode (troškove),
- ⇒ troškove amortizacije dugotrajne imovine,
- ⇒ troškove vrijednosnog usklađivanja kratkotrajne imovine u visini 5% ukupnog prihoda ostvarenog obavljanjem djelatnosti vodnih usluga,
- ⇒ trošak naknade za korištenje voda iz članka 23. točke 3. Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva (Narodne novine, br. 153/09, 90/11, 56/13, 154/14, 119/15, 120/16 i 127/17), nakon roka određenog člankom 95. stavkom 1. Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva i naknade iz članka 28. stavka 3., odnosno iz članka 95. stavka 3., Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva, za koje je obveznik isporučitelj vodnih usluga.“

2.1.4 Fiksni i varijabilni dio cijene vodne usluge

Prema članku 6. Uredbe: „Najniža osnovna cijena vodnih usluga sastoji se od fiksnog i varijabilnog dijela.

2.1.4.1 Fiksni dio cijene vodnih usluga

Fiksni dio najniže osnovne cijene vodnih usluga služi pokriću troškova koji ne ovise o količini isporučenih vodnih usluga, a nastaju kao posljedica priključenja nekretnine na komunalne vodne građevine, i to troškova:

- očitavanja vodomjera,
- obrade očitanih podataka te izrade i dostave računa korisnicima vodnih usluga,
- umjeravanja i servisiranja vodomjera sukladno važećim propisima, tekućeg i investicijskog održavanja priključka nekretnine na komunalne vodne građevine vodoopskrbe i/ili odvodnje,
- redovitog održavanja funkcionalne ispravnosti komunalnih vodnih građevina za isporuku vodnih usluga,
- ispitivanja i održavanja zdravstvene ispravnosti vode za piće.

Fiksni dio najniže osnovne cijene vodnih usluga obračunava se mjesečno.

Fiksni dio osnovne cijene vodnih usluga ne može biti veći od fiksnog dijela najniže osnovne cijene vodnih usluga.

2.1.4.2 Varijabilni dio cijene vodnih usluga.

Varijabilni dio najniže osnovne cijene vodnih usluga ovisi o količini isporučenih vodnih usluga.

Visina varijabilnog dijela najniže osnovne cijene vodne usluge izračunava se prema izrazu:

$$\text{NOCv} = (T - F)/V$$

pri čemu je:

NOCv – varijabilni dio najniže osnovne cijene vodnih usluga izražen u kunama po m³,

T – iznos planiranih godišnjih troškova (fiksni i varijabilni - ukupno),

V – planirana godišnja količina usluge izražena u jedinici mjere isporučene vodne usluge (m³).

F – planirani godišnji iznos fiksnih troškova.

2.2 Određivanje cijene vodnih usluga u praksi

Cijene vodnih usluga za korisnike u stambenim prostorima na dan 31. prosinca 2017. po isporučiteljima vodnih usluga dan je u Prilogu 1., a za korisnike u poslovnim prostorima u Prilogu 2. ovog Izvješća. Podaci o cijenama vodnih usluga u ovim tablicama preuzeti su iz odluka o cijeni vodnih usluga koje su donijeli isporučitelji vodnih usluga, a koje su Vijeću dostavljene do 31. prosinca 2017. godine te podacima koje su po pozivu Vijeću za vodne usluge isporučitelji dostavili za 2017. godinu zaključno s podacima na 31. prosinca 2017. Podaci o visini naknade za razvoj preuzeti su iz odluka o obračunu i naplati naknade za razvoj koju su donijela gradska i općinska vijeća, a u pojedinim slučajevima i županijske skupštine ili sami isporučitelji u sklopu dokumentacije za nadzor zakonitosti odluka o cijeni vodnih usluga

te podacima koje su po pozivu Vijeću za vodne usluge isporučitelji dostavili za 2017. godinu zaključno s podacima na 31. prosinca 2017.

Podaci o iznosima naknade za korištenje voda i naknade za zaštitu voda, koje su prihod Hrvatskih voda, a navedene su u tablicama mogu se razlikovati od stvarno primjenjivanih, s obzirom da Vijeće nema zakonsku ovlast nadzirati zakonitost primjene ovih naknada.

Vijeće je u provedbi nadzora nad odlukama o cijeni vodnih usluga uočilo sljedeće specifičnosti i trendove:

2.2.1 Različite tarife za različite kategorije korisnika. Međusubvencioniranje.

Većina isporučitelja određuje cijene vodnih usluga za različite kategorije obveznika u različitim visinama.

U praksi je najčešća podjela u 2 kategorije obveznika: kućanstva i gospodarstvo ili preciznije na stambene i poslovne prostore.

Dio isporučitelja uvodi posebnu tarifu za sve neprofitne organizacije (Republiku Hrvatsku, jedinice područne i lokalne samouprave, ustanove i udruge).

Dio isporučitelja u zasebni tarifni razred izdvaja samo neke neprofitne organizacije (škole, bolnice, ustanove predškolskog odgoja, ustanove socijalne skrbi, članske organizacije, ustanove u kulturi, botanički i zoološki vrtovi i sl.) a ostale ostavlja u kategoriji poslovnih korisnika („gospodarstvo“) ili i za njih predviđa poseban tarifni razred (npr. za tijela Republike Hrvatske i jedinica područne i lokalne samouprave).

Dio isporučitelja, uglavnom na otocima, u zasebni tarifni razred izdvaja poljoprivredu.

Treba reći da pravo Europske unije izričito ne zabranjuje tzv. međusubvencioniranje (*cross-subsidies*) gdje se jedna tarifa primjenjuje na jednu kategoriju korisnika, a druga na drugu tako da zapravo kategorija korisnika s višom tarifom subvencionira kategorije korisnika s nižom tarifom.

Naše pravo dopušta takvu mogućnost u članku 3. stavak 2. Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva: „Ako je osnovna cijena vodne usluge određena u različitoj visini za različite kategorije obveznika, njihov ponderirani zbroj ne smije biti manji od najniže osnovne cijene vodne usluge.“

U Hrvatskoj su prisutni ovi oblici međusubvencioniranja:

Tablica 6 Oblici međusubvencioniranja u Hrvatskoj

Korisnici - davatelji	Korisnici – primatelji
poslovni korisnici	kućanstva
svi nesocijalni korisnici (kućanstva i poslovni korisnici)	socijalni korisnici
javna vodoopskrba	odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda

Kako smo već ukazali, prema važećim propisima, dopuštene su prve dvije vrste međusubvencioniranja, s tim što je trend u zemljama Europske unije da se isto ne dopusti u

okviru tzv. linearne tarife (različita tarifa neovisno o količinskoj potrošnji) već samo kod tzv. blok tarife (različita tarifa za različitu količinsku potrošnju, svrstanu unutar nekoliko raspona potrošnje, tzv. blokovi). O dopuštenosti međusubvencioniranja troškova odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda iz prihoda ostvarenih u javnoj vodoopskrbi u europskoj praksi nema jedinstvenog stava. U najvećem broju primjera se dopušta djelomično subvencioniranje, a u manjem broju se potpuno zabranjuje.

Svi isporučitelji vodnih usluga u odlukama o cijenama vodnih usluga nad kojima je u izvještajnom razdoblju dovršen postupak nadzora zakonitosti utvrdili su fiksni i varijabilni dio cijene vodne usluge.

Kod dijela isporučitelja koji su fiksni dio cijene vodnih usluga utvrdili prema veličini promjera vodomjera, fiksni dio kojega plaćaju korisnici u poslovnim prostorima u većini je slučajeva veći od onoga koji plaćaju kućanstva, budući da poslovni prostori uglavnom imaju veće vodomjere (u skladu s većom isporukom) od kućanstava.

2.2.2 Npropisana osnovica za fiksni dio cijene vodnih usluga

Osnovica za plaćanje fiksnog⁸ dijela cijene vodne usluge nije propisana u Uredbi o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva.

Posljedično tomu, isporučitelji vodnih usluga su koristili u pravilu 2 načina određivanja te osnove:

- određivanjem fiksnog dijela cijene po promjeru priključka (cijevi), što je značilo jedan obračun po priključku (vodomjeru) i
- određivanjem fiksnog iznosa po posebnom dijelu nekretnine (stanu, poslovnom prostoru).

Uredba o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva taksativno propisuje troškove koje cijena vodne usluge mora pokriti te izričito određuje da fiksni dio najniže osnovne cijene vodnih usluga služi pokriću troškova koji ne ovise o količini isporučenih vodnih usluga, a nastaju kao posljedica priključenja nekretnine na komunalne vodne građevine.

Uvažavajući navedeno, Vijeće je zauzelo stav da su oba obračuna zakonita. Ujedno je u postupcima nadzora uočilo da je obračun po priključku (vodomjeru) znatno cjenovno nepovoljniji za industrijske korisnike i samo produbljuje već uspostavljeni cjenovni nerazmjer stanovništvo – industrija.

Isporučitelji vodne usluge u Republici Hrvatskoj primjenjuju, u najvećem broju slučajeva, model skupnog izračuna fiksnih troškova te obračuna u jednakom iznosu po kategorijama obveznika.

2.2.3 Sezonska i izvansezonska cijena

Nekoliko isporučitelja vodnih usluga u jadranskom priobalju odredilo je sezonske cijene vodnih usluga, pri čemu je tarifa u ljetnim mjesecima bila znatno veća u odnosu na tarife u zimskim

⁸ Od značaja za rad Vijeća za vodne usluge je presuda Suda Europske unije (Sud EU) od 7. prosinca 2016. u predmetu C-686/15 (Vodoopskrba i odvodnja): „Zahtjev za prethodnu odluku - Okoliš - Direktiva 2000/60/EZ - Okvir za djelovanje Europske unije u području vodne politike - Povrat troškova vodnih usluga - Izračun iznosa koji plaća potrošač - Varijabilni dio prema stvarnoj potrošnji i fiksni dio koji ne ovisi o toj potrošnji" vidjeti str. 95.

mjesecima. Sezonske tarife obrazlagane su potrebom za racionalizacijom korištenja vode u uvjetima mnogostrukog povećanja broja korisnika u ljetnim mjesecima i povećanim proizvodnim troškovima.

Uredba ne sadržava izričite odredbe o sezonskim cijenama.

Vijeće je zauzelo stajalište da ne postoje pokazatelji smanjenja potrošnje po korisniku u ljetnim mjesecima kao posljedica povećanja tarife. Ujedno Vijeće je smatralo da se ni troškovi proizvodnje i distribucije vode po jedinici mjere ne povećavaju već upravo suprotno da djeluje ekonomija razmjera tj. da povećanjem volumena isporučene vode padaju i jedinični prosječni troškovi proizvodnje. Vijeće je smatralo da u sezonskim tarifama postoje i elementi diskriminacije povremenih korisnika u odnosu na stalne korisnike.

Vijeće nije u takvim slučajevima koristilo ovlast suspenzije odluka o cijeni vodnih usluga već je razmjena informacija pismenim putem i usmenim konzultacijama rezultirala izjednačavanjem visine cijena vodnih usluga na razini godine.

U izvještajnom razdoblju nijedan od isporučitelj u obuhvatu nadzora Vijeća nije određivao različito sezonske i izvansezonske cijene.

2.2.4 Cijena vodnih usluga za socijalno ugrožene građane

Zakonska je obveza za isporučitelje vodnih usluga imati cijenu vodne usluge za socijalno ugrožene građane u skladu s člankom 206. stavkom 3. podstavak 2. i stavkom 4. Zakona o vodama (tzv. socijalna tarifa). Cijena koju plaćaju socijalno ugroženi građani za količinu isporučene vode nužne za osnovne potrebe kućanstva ne može se utvrditi u visini većoj od 60% od osnovne cijene vodne usluge.

Iz te zakonske odredbe je razvidno da se cijena odnosi samo na varijabilni dio cijene vodnih usluga jer ona ovisi o količini isporučene vode, ne i na fiksni dio.

Iz te odredbe nije potpuno razvidno odnosi li se navedena cijena samo na javnu vodoopskrbu ili i na javnu odvodnju sa ili bez pročišćavanja otpadnih voda.

Od 165 isporučitelja vodnih usluga samo njih tri nemaju cijenu vodnih usluga za socijalno ugrožene građane u javnoj vodoopskrbi.

Isporučitelji vodnih usluga su i u javnoj odvodnji otpadnih voda uvodili socijalnu tarifu. Od te prakse je odstupilo samo 8 isporučitelja vodnih usluga.

Svi drugi isporučitelji primjenjuju posebnu tarifu varijabilnog dijela cijene vodne usluge za socijalno ugrožene građane. Vijeće je pravnu prazninu nedostatka propisane količine vode nužne za osnovne potrebe kućanstva popunilo preporukom. Na svojoj web stranici Vijeće je u primjeru obrasca odluke o cijeni vodne usluge preporučilo isporučiteljima da se kao količina vode nužna za osnovne potrebe kućanstva odredi količina od 70 litara vode dnevno po članu kućanstva, slijedeći stav Svjetske zdravstvene organizacije (WHO). Većina isporučitelja je prihvatila preporuku i u svojim odlukama navelo preporučenu količinu.

Zakonska granica po kojoj socijalno ugroženi građani plaćaju nižu tarifu do količina vode nužne za osnovne potrebe kućanstva a iznad toga punu tarifu je nužna da bi se osigurao zakonski cilj racionalnog korištenja vode. Stoga je implicitno da su isporučitelji bili dužni u svojim odlukama navesti količinu vode za koju smatraju da je nužna za osnovne potrebe kućanstva.

Pojedini isporučitelji su u svojim odlukama o cijeni vodnih usluga propisali da količinu vode nužnu za osnovne potrebe kućanstva određuje predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave.

No, dio isporučitelja nije odredilo granične količine. Vijeće je u takvim slučajevima tražilo ispravak odluke, što su isporučitelji uvažili.

Dio isporučitelja je uveo socijalnu tarifu i za fiksni dio cijene vodnih usluga, što nije zakonska obveza. Prema Uredbi o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva osnovna cijena vodne usluge (cijena za građane koji nisu socijalno ugroženi, kao i cijena za gospodarstvo i neprofitne organizacije) mora pokriti ukupne troškove upravljanja i pogona. Dakle, Uredba je dopustila još jedan oblik među-sbvencioniranja: od nesocijalnih kategorija prema socijalnim.

Međutim dio isporučitelja vodnih usluga je odredio uz suglasnost gradonačelnika odnosno općinskih načelnika da razliku od 40% do osnovne cijene pokriju jedinice lokalne samouprave iz svojih proračuna.

2.2.5 Amortizacija

2.2.5.1 Cijene vodnih usluga uključuju ili ne uključuju amortizaciju komunalnih vodnih građevina financiranih iz potpora

Isporučitelji su na različit način uključivali ili isključivali trošak amortizacije u cijenu vodne usluge.

Neki isporučitelji su u izračun najniže osnovne cijene vodnih usluga uključili i ukupne troškove amortizacije vodnih građevina, iako se dio tog iznosa odnosi na amortizaciju dugotrajne imovine financirane primljenim potporama od Hrvatskih voda ili Državnog proračuna koje su namijenjene izgradnji vodnih građevina.

Prema odredbama Međunarodnog računovodstvenog standarda, MRS 20 točka 13. moguća su dva pristupa računovodstvu državnih potpora: kapitalni pristup prema kojem se potpora odobrava izravno u korist udjela dioničara (potpora u temeljni kapital) i dobitni pristup prema kojem se potpora unosi u prihod tijekom jednog ili više razdoblja. Obračun amortizacije ovisi o pristupu koji se izabere. Odabere li isporučitelj vodne usluge dobitni pristup, evidentirat će primljene potpore kao odgođeni prihod i amortizacija na dugotrajni dio imovine financiran iz potpora ne obračunava se u cijeni usluge. Međutim, nakon isteka vijeka upotrebe tako financiranog objekta, za izgradnju objekta ili nabavu opreme bit će potrebna nova potpora. Odabere li kapitalni pristup, a namjena potpore je financiranje nabave imovine koja ima pravno-vlasnički status javnog dobra, primjereno je iskazati takvu potporu kao povećanje javnog kapitala. U okviru ovog pristupa, amortizacija ukupne dugotrajne imovine, neovisno o izvoru financiranja, obračunava se u cijeni usluge.

Činjenica je da Uredba o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva nije izvršila izbor između dva modela koji MRS omogućuje.

No s obzirom na obveze koje za Republiku Hrvatsku proizlaze iz članka 9. EU Okvirne direktive o vodama i pravila o korištenju EU fondova za vodne projekte o povratu troškova iz vodnih usluga, za očekivati je da će se u novoj Uredbi ovo pitanje definitivno riješiti.

2.2.5.2 Amortizacija – u fiksnom ili varijabilnom dijelu cijene

Amortizacija je prema Međunarodnim računovodstvenim standardima i prema ekonomskoj doktrini nedvojbeno fiksni trošak.

No, Uredba o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva je taksativno propisala koji se fiksni troškovi mogu pokriti iz fiksnog dijela cijene vodne usluge. Svi ostali troškovi (varijabilni i fiksni) se pokrivaju iz varijabilnog dijela cijene vodne usluge. Da je drukčije određeno fiksni dio cijene vodnih usluga bio bi enormno viši u odnosu na varijabilni.

Svi isporučitelji vodnih usluga u Republici Hrvatskoj su se pridržavali ovog pravila i nije zabilježen slučaj da se amortizacija uključivala u fiksni dio cijene vodne usluge.

2.3 Obuhvat nadzora zakonitosti odluka o cijeni vodnih usluga

2.3.1 Broj isporučitelja vodnih usluga

Vijeće je provodilo zakonski nadzor odluka o cijeni vodnih usluga koje su donijeli isporučitelji vodnih usluga i naknade za razvoj što je uključivalo:

- javne isporučitelje vodnih usluga
- koncesionare pročišćavanja otpadnih voda u Zagrebu i Kanfanaru

Izvan nadzora Vijeća ostali su:

- privatni isporučitelji vodne usluge pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz septičkih i sabirnih jama
- mali neregulirani vodovodi

Isporučitelji vodnih usluga

U izvještajnom razdoblju Vijeće je provodilo nadzor nad 165 isporučitelja vodnih usluga od čega:

po djelatnosti

- isporučitelji vodnih usluga javne vodoopskrbe i javne odvodnje sa pročišćavanjem otpadnih voda - 48
- isporučitelji vodnih usluga javne vodoopskrbe i javne odvodnje bez pročišćavanja otpadnih voda - 54
- isporučitelji vodne uslugu javne vodoopskrbe - 35
- isporučitelji vodne uslugu javne odvodnje otpadnih voda sa ili bez pročišćavanja otpadnih voda – 26
- isključivo isporučitelji na veliko (bez mreže do krajnjeg korisnika) - 2⁹

po pravnom obliku

164 isporučitelja su trgovačka društva od čega

⁹ Vodoopskrba Kupa d.o.o. Petrinja i Vodovod Hrvatsko primorje - južni ogranak d.o.o. Senj

- 2 dionička društva¹⁰
- 161 društvo s ograničenom odgovornošću i
- 1 jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću¹¹

1 isporučitelj vodnih usluga je ustanova¹²

po osnivačkim pravima

- javni isporučitelji vodnih usluga – 163
- koncesionari pročišćavanja otpadnih voda (privatni kapital) – 2¹³

Privatni isporučitelji vodnih usluga pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz sabirnih i septičkih jama

Izvan nadzora Vijeća bili su i privatni isporučitelji vodnih usluga koji temeljem ugovora (koncesijski ugovori ili ugovori o javnoj nabavi) s gradovima i općinama obavljaju djelatnosti pražnjenja i odvoza septičkih i sabirnih jama. Riječ je o koncesionarima kojima su cijene određene koncesijskim ugovorom dodjeljenom u javnom natječaju od strane jedinice lokalne samouprave. Cijene njihovih vodnih usluga nisu sadržane u odlukama o cijenama vodnih usluga javnih isporučitelja vodnih usluga.

Mali neregulirani vodovodi

U Hrvatskoj je, u izvještajnom razdoblju, postojalo približno 200 malih nereguliranih vodovoda koji su izgrađeni sredstvima nekadašnjih mjesnih zajednica, građana u malim zajednicama a koji nisu preuzeti u sustave organizirane javne vodoopskrbe. Vrlo često ne postoji nikakva osoba, pravna ili fizička koja upravlja njima.

Transformacija iz multisektorskih u monosektorske isporučitelje

Prema podacima prikupljenim od strane Vijeća u prethodno promatranom razdoblju vodne usluge na dan 31. prosinca 2017. godine na području Republike Hrvatske pružalo je 165 isporučitelja vodnih usluga (obrazloženje koje slijedi u kontekstu je obrazloženja zašto je došlo do promjene broja isporučitelja vodnih usluga a time i do potrebe donošenja novih odluka o cijeni vodnih usluga).

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o vodama koji je donijet u svibnju 2013., godine, članak 146., utvrđeno je da se pravni status i predmet poslovanja isporučitelja mora uskladiti sa odredbama Zakona o vodama do 31. prosinca 2013. godine. Odredbom članka 202. Zakona o vodama utvrđeno je da javni isporučitelj vodne usluge ne može obavljati druge djelatnosti osim javne vodoopskrbe i odvodnje, odnosno gradnje i održavanja oborinske odvodnje po odluci jedinice lokalne samouprave.

Prije stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vodama iz 2013. veliki broj isporučitelja vodnih usluga organizirao je pružanje vodnih usluga zajedno s pružanjem

¹⁰ Varkom d.d. Varaždin i Komunalno Duga Resa d.d. Duga Resa

¹¹ Vodoopskrba Rovišće j.d.o.o.

¹² Izvor, javna ustanova za komunalne djelatnosti, Ploče

¹³ Zagrebačke otpadne vode d.o.o. odlukom Gradske skupštine Grada Zagreba iz 2000. i TDR d.o.o. Rovinj d.d. Odlukom Općinskog vijeća Kanfanara iz 2014..

ostalih komunalnih djelatnosti (multisektorski isporučitelji komunalnih usluga). Najčešće je to bilo u manjim jedinicama lokalne samouprave gdje su uz vodne usluge organizirane i djelatnosti čišćenja i odvoza komunalnog otpada, groblja, održavanje javnih površina i dr., a bilo je i slučajeva gdje su se u takvim društvima obavljale i tržišne djelatnosti kao npr. građenje.

Zaključno sa 2016. godinom svi multisektorski isporučitelji su se transformirali u monosektorske (samo za vodne usluge).

Ta je transformacija provedena na razne načine:

- osnivanjem nove pravne osobe – isporučitelja vodnih usluga
- zadržavanjem vodnih usluga u postojećoj pravnoj osobi a izdvajanjem ostalih komunalnih djelatnosti u jednu ili više društava-kćeri i
- podjelom (razdvajanjem ili odvajanjem) postojećeg isporučitelja na u pravilu dva isporučitelja od kojih je jedan isporučitelj za vodne usluge.

Nove odluke o cijenama vodnih usluga

Sve navedeno rezultiralo je drugačijim brojem isporučitelja vodnih usluga od evidentiranih do tada kao i drugačijim nazivima isporučitelja. Navedene promjene posebno su se odnosile na odluke o cijenama vodnih usluga u smislu potrebe donošenja novih odluka o cijenama. U slučajevima kada je vodna usluga ostala u postojećoj pravnoj osobi isporučitelj nije u obvezi donijeti novu odluku o cijeni vodnih usluga.

U slučajevima kada je osnovana nova pravna osoba za djelatnost vodnih usluga nova pravna osoba tj. isporučitelj ima obvezu donijeti novu odluku o cijeni vodnih usluga.

U slučajevima pravnog sljedništva ne postoji obveza donošenja nove odluke o cijeni vodnih usluga (podjelom društva kapitala).

Uvidom u dostavljenu dokumentaciju Vijeće ne može sa sigurnošću utvrditi jesu li isporučitelji koji su to trebali donijeti nove odluke o cijenama vodnih usluga. U pojedinim slučajevima kada je Vijeće utvrdilo da isporučitelji nisu donijeli nove odluke obvezalo ih je na donošenje.

Činjenica je da isporučitelji u značajnoj mjeri ne poštuju zakonsku obvezu iz članka 206. Zakona o vodama sukladno kojoj su isporučitelji u obvezi objaviti odluku o cijeni vodnih usluga na internetu ili na drugi prikladan način učiniti javno dostupnom. Ukoliko bi isporučitelji poštivali navedenu odredbu Vijeće bi bilo u mogućnosti vršiti i dodatnu kontrolu u pogledu nadzora nad zakonitošću odluke o cijeni vodnih usluga. Velik dio isporučitelja na internetu objavljuje cjenike koji samo dijelom sadrže pojedine elemente odluka o cijeni vodnih usluga odnosno cijene vodnih usluga kao i cijene iz djelatnosti koje nisu predmetom odluke o cijeni vodnih usluga.

2.3.2 Statistika dostavljenih odluka i broj provedenih nadzora

Tijekom 2017. Vijeće je zaprimilo 19 novih odluka o cijeni vodnih usluga.

S obzirom da odluke o cijeni vodnih usluga nemaju propisani rok važenja (tzv. regulatorno razdoblje) Vijeće je tijekom 2017., u svrhu usporedbe podataka s podacima iz prethodnih izvještajnih razdoblja pozvalo isporučitelja da ponovno iskažu važeće cijene vode i od njih 158 dobilo povratne podatke.

U dijelu odluka o cijeni vodnih usluga čija je obrada završena do 31. prosinca 2017. godine Vijeće nije utvrdilo elemente nezakonitosti koji bi posljedično doveli do obustave od izvršenja istih odluka.

Isporučiteljima u čijim su odlukama utvrđeni elementi nezakonitosti Vijeće je pozvalo na usklađenje u naknadnom roku. Neki su isporučitelji višekratno pozivani na usklađenje svojih odluka.

Vijeće je po potrebi pozivalo predstavnike dijela isporučitelja na sastanak radi razjašnjavanja problema zbog kojih isporučitelj nije bio u mogućnosti donijeti zakonitu odluku, s krajnjim ciljem da se isporučitelju pruži pomoć i ubrza usklađenje odluka o cijenama vodnih usluga s odredbama Zakona i Uredbe.

Proces usklađivanja odluka o cijeni vodnih usluga sa Zakonom i Uredbom još je uvijek u tijeku. Obradu pristiglih ispravljenih odluka i naknadno dostavljene dokumentacije Vijeće obavlja kontinuirano.

2.4 Nadzor nad obračunom i naplatom cijena vodnih usluga i izdavanju računa za vodne usluge

Vijeće za vodne usluge nije imalo zakonskih ovlasti za provedbu ovog nadzora, već taj nadzor po odredbama Zakona o vodama provodila vodopravna inspekcija a od 18. svibnja 2013. gospodarska inspekcija koja je naknadnim izmjenama zakona promijenila naziv u tržišna inspekcija.

3 CIJENA VODE PREMA DRUGIM ISPORUČITELJIMA VODNIH USLUGA (VELEISPORUKE I INTERVENTNE ISPORUKE)

3.1 Dopuštena trgovina vodom između dva isporučitelja

Zakon o vodama dopušta trgovinu vodom namijenjenoj ljudskoj potrošnji između različitih isporučitelja vodnih usluga radi (a) trajnog rješavanja vodoopskrbe područja koja nemaju dostatne ili kvalitetne vlastite vodozahvate i izvorišta (veleisporuke) ili (b) rješavanja povremenih nestašica vode (interventne isporuke), no Zakon tu cijenu ograničava. Zakon o vodama dopušta da i drugi korisnik vode može prodati tehnološku ili drugu vodu isporučitelju vodne usluge. I tu cijenu Zakon ograničava. Ova se ograničenja ne odnose na prekograničnu prodaju vode gdje se cijena određuje slobodno.

3.2 Veleprodajna cijena umjesto maloprodajne cijene

Do stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vodama (Narodne novine br. 56/13) cijena vode namijenjene ljudskoj potrošnji u veleisporuci i interventnoj isporuci bila je određena kao maloprodajna cijena: „Isporučitelj vodne usluge koji isporučuje vodu namijenjenu ljudskoj potrošnji drugom isporučitelju vodne usluge ne može odrediti cijenu vode u iznosu većem od prosječne cijene vodne usluge koja se primjenjuje na korisnike na njegovom vodoopskrbnom području (nap.VVU – misli se na cijenu vodne usluge javne vodoopskrbe – varijabilnu), koja se može uvećati za razuman trošak provoda vode kroz građevine javne vodoopskrbe, a ako takvih korisnika nema obvezan je odrediti cijenu *vodne usluge* sukladno načelima iz članka 197. stavka 5. ovoga Zakona.“ (čl. 208. st.1.)

Od stupanja na snagu (18.05.2013.) Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o vodama (Narodne novine br. 56/13) cijena vode u veleisporuci i interventnoj isporuci vode namijenjene ljudskoj potrošnji je bila određena kao veleprodajna cijena: „Isporučitelj vodne usluge koji isporučuje vodu namijenjenu ljudskoj potrošnji drugom isporučitelju vodne usluge ne može odrediti cijenu vode u iznosu većem od troška proizvodnje vode ili nabave vode od trećeg isporučitelja, koja se može uvećati za razuman trošak provoda vode kroz građevine javne vodoopskrbe, a ako takvih korisnika nema obavezan je odrediti cijenu vodne usluge sukladno načelima iz članka 197. stavka 5. ovoga Zakona.“ (čl. 208.st.1.). Sintagma „a ako takvih korisnika nema“ ostala je očitom greškom u tekstu Zakona a ispravak nije izvršen. Isto tako u Zakonu je ostala pogrešna nominacija „cijena vodne usluge¹⁴“ iako je u prvom dijelu zakonske dispozicije ova cijena ispravno nominirana kao „cijena vode“. Zakonodavac je dakle limitirao kupoprodajnu cijenu vode na veleprodajnu cijenu vode uvećanu za trošak transporta vode do drugog isporučitelja a ako to nije moguće cijena se određuje prema tri zakonska načela. Razlog promjene u zakonskom uređenju je bio spriječiti da prodavatelj prevali neracionalnosti vlastitog poslovanja (gubitke vode, prekomjerni broj zaposlenih i dr.) na kupca. Tri zakonska načela prema kojima se supsidijarno određuje cijena vode između dva isporučitelja su načela punoga povrata troškova, socijalne prihvatljivosti cijene vode (priuštivosti) i zaštite od monopola (članak 197. stavak 5. Zakona o vodama).

Vijeće za vodne usluge, sukladno odredbi članka 219. stavak 4. Zakona o vodama nadzire zakonitost određivanja cijene vode iz članka 208. Zakona o vodama.

3.3 Određivanje cijene vode i privremene mjere Vijeća

Cijena vode između dva isporučitelja vodnih usluga određuje se na dva načina:

- pisanim ugovorom između sudionika ili
- jednostranom odlukom prodavatelja (ali zasebno od odluke o cijeni vodnih usluga) koju kupac prihvaća prihvatom isporuke ili prihvatom isporuke i plaćanjem računa po toj cijeni čime se smatra da je sklopljen usmeni ugovor između sudionika isporuke.

Stavkom 3. članka 208. Zakona propisano je: „Isporučitelj vodne usluge koji je nezadovoljan cijenom vode određenom po drugom isporučitelju ima pravo tražiti da sud u parničnom postupku izmijeni ugovornu cijenu. Do odluke suda nezadovoljna strana može tražiti da Vijeće za vodne usluge privremenom mjerom odredi cijenu vode.“

Vijeće za vodne usluge ukida privremenu mjeru i kad se kupac i prodavatelj sporazume o novoj cijeni vode pisanim ugovorom.

3.4 Sudionici i cijene vode

Vodu namijenjenu ljudskoj potrošnji prodaju drugim isporučiteljima vodnih usluga:

- isporučitelji vodnih usluga koji opskrbljuju vodom kućanstva i poslovne korisnike (isporučitelji na malo) i
- isporučitelji vodnih usluga koji obavljaju samo isporuke drugim isporučiteljima vodnih usluga (isporučitelji na veliko).

¹⁴ Ispravna je nominacija i u stavku 3. članka 208.

NPKLM vodovod d.o.o. je ovdje naveden kao isporučitelj na malo jer u pojedinim gradovima i općinama isporučuje vodu kućanstvima i poslovnim korisnicima, iako se pretežito bavi veleprodajom vode.

3.5 Veleisporuke i interventne isporuke od isporučitelja na malo

Isporučitelji vodnih usluga nemaju zakonsku obvezu obavještavati Vijeće o cijeni vode između dva isporučitelja. Tijekom 2017. veleisporuke vode obavljalo je 38 isporučitelja vodnih usluga na malo i to u ukupnoj količini od 36.828.423 m³.

U prethodnom izvještajnom razdoblju Vijeće je interveniralo u veleisporuke vode za ljudsku potrošnju i donijelo 7 privremenih mjera kojim se određuje cijena veleisporuke vode:

Tablica 7 Privremene mjere iz prethodnog izvještajnog razdoblja

PRODAVATELJ	KUPAC	Cijena vode (kn/m ³) bez PDV-a po ugovoru ili po odluci prodavatelja	Cijena vode (kn/m ³) bez PDV-a po privremenoj mjeri Vijeća za vodne usluge
Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Zagreb	DUKOM d.o.o. Dugo Selo	4,68 (V)	2,08 - na zahtjev kupca
	Vodoopskrba i odvodnja Vrbovec d.o.o. Vrbovec	4,68 (V)	2,18 - na zahtjev kupca
Zagorski vodovod d.o.o. Zabok	HUMVIO d.o.o. Hum na Sutli (mjerno mjesto: Harina Zlaka)	3,20 (M)	1,50 - na zahtjev kupca pa potom zamijenjena ugovorom na cijenu od 2,07
	Vodoopskrba i odvodnja Zaprešić d.o.o. Zaprešić (mjerno mjesto: Luka)	3,20 (M)	1,29 - na zahtjev kupca
	Zagorski vodovod d.o.o. Zabok (mjerna mjesta: Domahovo i Strmec)	3,80 (V)	1,79 - na zahtjev kupca
	Zagorski vodovod d.o.o. Zabok (mjerno mjesto: Dubravica)	3,80 (V)	1,57 - na zahtjev kupca
Hidrobela d.o.o. Belišće	Dvorac d.o.o. Valpovo	4,20 (M)	3,58 - na zahtjev prodavatelja

U tablici su označene cijene vode koje su manje (**M**) od maloprodajnih cijena vodnih usluga koje je prodavatelj odredio prema (krajnjim) korisnicima vodne usluge javne vodoopskrbe.

Isto tako u tablici su označene i cijene vode koje su veće od maloprodajnih cijena vodnih usluga koje je prodavatelj odredio prema (krajnjim) korisnicima vodne usluge javne vodoopskrbe (**V**) iz čega je razvidno da su određene protivno članku 208. stavak 1. Zakona o vodama. Vijeće nema odgovora zašto kupci u takvim slučajevima ne pokreću sudske postupke i postupke donošenja privremene mjere.

Tijekom 2017. podneseni su zahtjevi za određivanje privremenih mjera, po zahtjevima kupaca, i to:

1. Vodoopskrba i odvodnja Zagreb d.o.o. (prodavatelj) za isporuku vode prema Vodoopskrbi i odvodnji Zagrebačke županije d.o.o. (kupac) na mjernom mjestu Novo Svibje (za Ivanić Grad) traženo je smanjenje cijene sa 2,53 kn/m³ na 1,51 i 1,52 kn/m³
2. Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Zaprešić (prodavatelj) za isporuku vode prema Vodovodu i odvodnji Bistra d.o.o. na 5 mjernih mjesta; traženo je smanjenje cijene sa 3,57 kn/m³ na 1,50 kn /m³

Ovi zahtjevi su rješeni tijekom 2018.

3.6 Struktura cijene vode između dva isporučitelja

Cijena vode između dva isporučitelja u smislu Zakona o vodama nije isto što i cijena vodne usluge koja se naplaćuje (krajnjim) korisnicima vodnih usluga (kućanstvima i poslovnim korisnicima).

Cijena vode između dva isporučitelja može sadržavati samo:

- cijenu prema isporučenoj količini vode (kn/m³) i
- porez na dodanu vrijednost (PDV).

Cijena vode između dva isporučitelja ne može sadržavati:

- fiksni dio cijene - Fix, npr. po korisniku/mjesečno (jer je ova cijena u cjelosti varijabilna)
- naknadu za razvoj - NzR (jer se ona zakonito može naplaćivati samo uz cijenu vodne usluge)
- naknadu za korištenje voda - NKV (jer se ona zakonito može naplaćivati samo korisnicima vodnih usluga priključenim na sustav javne vodoopskrbe a ne i drugim isporučiteljima kao upraviteljima tog sustava) i
- naknadu za zaštitu voda - NZV (jer se ona zakonito može naplaćivati samo korisnicima vodnih usluga priključenim na sustav javne odvodnje a ne i drugim isporučiteljima kao upraviteljima tog sustava).

Unatoč ovim zakonskim dispozicijama dio isporučitelja vodnih usluga:

- pogrešno nominira cijenu vode između dva isporučitelja vodnih usluga kao cijenu vodnih usluga i
- pogrešno strukturira cijenu vode prema drugom isporučitelju tako što naplaćuje i fiksni dio cijene i/ili naknadu za korištenje voda i/ili naknadu za zaštitu voda.

Vijeće je ovu nezakonitu praksu uočilo kod Vodovoda d.o.o. Šibenik, (Fix, NKV i NZV) Vodoopskrbe d.o.o. Darda (Fix) a izvjesno je da praksa egzistira i kod drugih isporuka između dva isporučitelja.

3.7 Veleisporuke i interventne isporuke od isporučitelja na veliko

Vijeće za vodne usluge je utvrdilo da se i u ovom izvještajnom razdoblju obavljala prodaja vode između 2 isporučitelja na veliko kao prodavatelja i 7 isporučitelja vodnih usluga kao kupaca kako slijedi:

Tablica 8 Cijene veleisporuke i interventne isporuke od isporučitelja na veliko

Rbr.	PRODAVATELJ	KUPAC	Cijena vode (kn/m ³) po ugovoru ili po odluci prodavatelja	Cijena vode (kn/m ³) po privremenoj mjeri Vijeća za vodne usluge
1.	Vodoopskrba Kupa d.o.o. Petrinja	Privreda d.o.o. Petrinja	2,20	Zatražena privremena mjera od strane kupca o kojoj Vijeće ne može donijeti zakonitu odluku. Vidjeti bilješku !
		Sisački vodovod d.o.o. Sisak	2,20	Nije zatražena privremena mjera.
2.	Vodovod Hrvatsko primorje - južni ogranak d.o.o., Senj	Komunalno društvo Pag d.o.o. Pag	1,80 kn (siječanj – travanj) 2,00 kn (svibanj – prosinac)	Nije zatražena privremena mjera.
		Vodovod i odvodnja d.o.o. Senj	1,80 kn (siječanj – travanj) 2,00 kn (svibanj – prosinac)	Nije zatražena privremena mjera.
		Vrelo d.o.o. Rab	1,80 kn (siječanj – travanj) 2,00 kn (svibanj – prosinac)	Nije zatražena privremena mjera.
		Crno Vrilo d.o.o. Karlobag	1,80 kn (siječanj – travanj) 2,00 kn (svibanj – prosinac)	Nije zatražena privremena mjera.
		Komunalije d.o.o. Novalja	1,80 kn (siječanj – travanj) 2,00 kn (svibanj – prosinac)	Nije zatražena privremena mjera.

Bilješka – Vijeće ukazuje da veleprodajna cijena pretpostavlja da se i cjelokupno poslovanje isporučitelja na veliko (materijalni troškovi, broj zaposlenih, struktura troškova) mora prilagoditi veleprodaji. S obzirom na to da je odredba članka 208. Zakona o vodama normirana tako da uvijek pretpostavlja da isporučitelj obavlja maloprodaju (sa svojim materijalnim troškovima i

maloprodajnom cijenom) i veleprodaju (sa svojim materijalnim troškovima i veleprodajnom cijenom) Vijeće ne može donijeti meritornu odluku a da bude sukladna Zakonu o vodama. .

3.8 Ukupne količine vode u veleisporuci i interventnoj isporuci

Ukupne količine vode u međusobnoj isporuci između različitih isporučitelja vodnih usluga iznose 45.623.567 m³/godišnje. U međusobnim isporukama vode za ljudsku potrošnju sudjelovalo je ukupno 40 isporučitelja vodnih usluga.

Tablica 9 Veleisporuke i interventne isporuke (količine)

Rbr.	Prodavatelj	Količina (u m ³)
1.	Vodoopskrba Kupa d.o.o. Petrinja	5.021.393
2.	Vodovod Hrvatsko primorje - južni ogranak d.o.o., Senj	3.773.751
3.	NPKLM vodovod d.o.o. Korčula	2.082.857
4.	Regionalni vodovod Davor - Nova Gradiška d.o.o. Davor	678.834
5.	Ostali isporučitelji (njih 36)	34.066.732
	Ukupno	45.623.567

Pored isključivih veleisporučitelja u gornju tablicu su uključena i dva isporučitelja koji obavljaju i maloisporuku i veleisporuku, ali veleisporuku u većim količinama u odnosu na maloisporuku.

To su Neretvansko-Pelješko - Korčulansko – Lastovsko - Mljetski vodovod d.o.o. Korčula (ili kratko: NPKLM Vodovod) i Regionalni vodovod Davor - Nova Gradiška d.o.o. Davor.

NPKLM vodovod d.o.o. Korčula od ukupno 2.833.944 m³ isporučениh u 2017. najveći dio javne vodoopskrbe obavlja veleisporukom i to 2.082.857 m³: a manji dio isporukom (krajnjim) korisnicima vodnih usluga i to: 751.087 m³.

NPKLM vodovod d.o.o. Korčula prodaje vodu Metkoviću d.o.o. po cijeni od 1,24 kn/m³, Vodovodu Opuzen d.o.o. po cijeni od 2,31 kn/m³, KP Janjina d.o.o. po cijeni od 4,00 kn/m³, KTD Bilan d.o.o Orebić po cijeni od 3,88 kn/m³, Vodovodu d.o.o. Blato po cijeni od 4,44 kn/m³ a Vodovodu i odvodnji Lastovo d.o.o. po cijeni od 4,50 kn/m³.

Regionalni vodovod Davor - Nova Gradiška d.o.o. Davor(sada Regionalni vodovod zapadne Slavonije) od ukupno 824.555 m³ isporučениh količina vode u 2017. najveći dio javne vodoopskrbe obavlja veleisporukom i to 678.834 m³ a manji dio isporukom (krajnjim) korisnicima vodnih usluga i to 145.721 m³.

Regionalni vodovod Davor - Nova Gradiška d.o.o. Davor (sada Regionalni vodovod zapadne Slavonije) isporučivao je vodu po cijeni 4,00 kn/m³.

3.9 Prodaja tehnološke vode

Prema članku 208. stavak 2. Zakona o vodama: „Osoba koja isporučitelju vodne usluge isporučuje tehnološku ili drugu vodu, koja nakon kondicioniranja može služiti ljudskoj potrošnji određuje njezinu cijenu sukladno načelima iz članka 197. stavka 5. ovoga Zakona.“

Vijeće je evidentiralo da se i u ovom izvještajnom razdoblju obavljala isporuka vode od strane 1 isporučitelja tehnološke vode (koji nije isporučitelj vodnih usluga) prema 3 kupca:

Tablica 10 Prodaja tehnološke vode

Rbr.	PRODAVATELJ	KUPAC	Cijena vode (kn/m ³) bez PDV-a po ugovoru ili po odluci prodavatelja	Cijena vode (kn/m ³) bez PDV-a po privremenoj mjeri Vijeća za vodne usluge
1.	INA - Industrija nafte d.d. Zagreb	Komunalije d.o.o. Đurđevac	1,98	Nije zatražena privremena mjera.
Vodovod Novska d.o.o. Novska		1,92	Nije zatražena privremena mjera.	
Vodoopskrba i odvodnja Ivanić-Grad d.o.o. Ivanić Grad (sada Vodoopskrba i odvodnja Zagrebačke županije d.o.o.)		2,04	Nije zatražena privremena mjera.	

4 CIJENE VODNE USLUGE PRAŽNJENJA I ODVOZA OTPADNIH VODA IZ SABIRNIH JAMA

4.1 Način obavljanja djelatnosti pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz sabirnih jama

Odredbama Zakona o vodama definiran je pojam vodnih usluga na način da isti podrazumijeva djelatnost javne vodoopskrbe i djelatnost javne odvodnje. Djelatnost javne odvodnje uključuje i djelatnost pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz sabirnih jama.

Pravne i fizičke osobe dužne su otpadne vode ispuštati u građevine javne odvodnje ili u individualne sustave odvodnje otpadnih voda, odnosno na drugi način sukladno odluci o odvodnji otpadnih voda koju za područje aglomeracije u granicama jedinice lokalne samouprave donosi njezino predstavničko tijelo. U slučaju da se aglomeracija prostire na područje više jedinica lokalne samouprave, odluku o odvodnji donosi jedinica regionalne samouprave na prijedlog jedinica lokalne samouprave. Odluka se donosi po prethodno pribavljenom mišljenju Hrvatskih voda.

Djelatnost pražnjenja i odvoza otpadnih voda može obavljati isporučitelj vodne usluge ili se ista može dodijeliti drugoj osobi putem davanja koncesije. Način i uvjete davanja koncesije utvrđuje odlukom o odvodnji jedinica lokalne samouprave. Koncesija se daje na razdoblje od 3 do 5 godina. Ugovor sklapa jedinica lokalne samouprave. Koncesija se vodi u registru koncesija u ministarstvu nadležnom za financije.

Činjenica je da Vijeće za vodne usluge ne raspolaže s podacima o načinu obavljanja djelatnosti tj. koliko jedinica lokalne samouprave je dodijelilo objavljenje djelatnosti isporučiteljima vodnih usluga, a koliko ih je dodijelilo koncesiju drugim pravnim osobama. Nepotpune podatke moguće je dijelom iščitati iz dostavljenih odluka o cijeni vodnih usluga ukoliko je djelatnost organizirana putem isporučitelja vodne usluge i ukoliko je cijena utvrđena odlukom o cijeni vodne usluge. Podatke nije moguće utvrditi iz odredbi pojedinačnih odluka o odvodnji kojom se utvrđuju uvjeti i način davanja koncesije budući Vijeće ne raspolaže niti sa predmetnim odlukama.

Vijeće će u narednom periodu zatražiti podatke o registru koncesija za djelatnost pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz sabirnih jama. Podaci o načinu obavljanja djelatnosti na području jedinice lokalne samouprave će se zatražiti i od jedinica lokalne samouprave.

4.2 Cijene vodnih usluga pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz sabirnih jama

Cijena vodne usluge pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz sabirnih jama utvrđuje se odlukom o cijeni vodnih usluga koju donosi isporučitelj vodne usluge uz prethodnu suglasnost jedinice lokalne samouprave. Izuzetak je slučaj kada djelatnost ne vrši isporučitelj već druga pravna osoba putem koncesije, u kojem slučaju cijenu utvrđuje jedinica lokalne samouprave. U tim slučajevima Vijeće za vodne usluge ne nadzire zakonitost cijene te djelatnosti i ne raspolaže podacima o iznosima cijena i načinu obračuna cijene. Budući se radi o istoj vrsti djelatnosti, postojeće zakonsko rješenje nije odgovarajuće iz razloga što zakonitost cijena koncesionara nitko ne nadzire i u konačnici ne postoji evidencija. Kako bi Vijeće moglo konkretnije potkrijepiti tu problematiku, u narednim koracima će zatražiti konkretne podatke jedinica lokalne samouprave o cijenama djelatnosti pražnjenja i odvoza bez obzira je li djelatnost organizirana putem isporučitelja ili koncesionara. Vijeće će također kroz sljedeće izmjene Zakona o vodama inicirati i zakonsko uređenje osnovice cijene vodnih usluga pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz sabirnih jama kao i obvezu objave na web stranicama jedinica lokalne samouprave.

Zakonitost odluke tj. nadzor u pogledu cijena pražnjenja i odvoza otpadnih voda Vijeće vrši kroz nadzor nad odlukama o cijeni vodnih usluga. Evidencija cijena djelatnosti iz odluka o cijenama ne postoji, budući pojedini isporučitelji cijenu djelatnosti ne utvrđuju odlukom već cjenicima ili na neki treći način i u pravilu je ne objavljuju na web stranicama isporučitelja.

Analizom pojedinačnih cijena kojima Vijeće raspolaže utvrđena su različita postupanja u pogledu obračuna po jedinici mjere kao i vrlo različiti iznosi cijena za pružanje usluge. U pogledu jedinice mjere u najvećem broju slučajeva cijena se utvrđuje po m³ pražnjenja, ali postoje i slučajevi gdje se cijena utvrđuje po cisterni određene zapremnine bez obzira na stvarno ispražnjenu količinu. Posebna kategorija su slučajevi gdje se vrši pražnjenje i odvoz, ali se ne plaća usluga budući isporučitelj vrši naplatu odvodnje svim korisnicima vodoopskrbe bez obzira jesu li priključeni na sustav odvodnje ili nisu, kao i slučajevi gdje se usluga na navedeni način naplaćuje samo do određene količine pražnjenja, a za količinu pražnjenja iznad toga naplaćuje se po utvrđenoj cijeni pražnjenja po m³. Evidentirani su i slučajevi gdje jedinice lokalne samouprave na različite načine sufinanciraju usluge pražnjenja i odvoza isporučiteljima. Sve navedeno nije u skladu sa zakonskim propisima. Naime, člankom 205. Zakona o vodama utvrđeno je da se sredstva za obavljanje djelatnosti osiguravaju iz cijene vodnih usluga, dakle u konkretnom slučaju iz cijene pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz

sabirnih jama, a ne iz cijene odvodnje (varijabilni dio) na koju korisnici nisu ni priključeni ili iz proračuna jedinica lokalne samouprave. Također je propisano da osnovica za obračun cijene djelatnosti pražnjenja i odvoza otpadnih voda nije količina isporučene vode kao za druge vodne djelatnosti.

Činjenica je da Vijeće do prethodno navedenih saznanja u pravilu dolazi putem raznih upita i predstavlja građana i pravnih osoba. Naime, iz same odluke o cijeni vodnih usluga nije moguće utvrditi dali se usluga odvodnje naplaćuje svim korisnicima vodne usluge vodoopskrbe ili samo onim korisnicima koji su priključeni na sustav odvodnje. Vijeće će u tom pogledu putem web stranice Vijeća u prijedlog odluke o cijeni vodnih usluga koja je objavljena kao primjer ugraditi i odredbu da korisnik naplaćuje samo onu vodnu uslugu koju i pruža korisniku.

Vijeće će inicirati i zakonsko uređenje osnovice cijene vodnih usluga pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz sabirnih jama kao i obvezu objave na web stranicama jedinica lokalne samouprave.

4.3 Postupanje Vijeća za vodne usluge

U promatranom razdoblju Vijeće je temeljem upita korisnika utvrdilo navedene nepravilnosti u pogledu obračuna cijena pražnjenja i odvoza otpadnih voda kod isporučitelja Odvodnja d.o.o. Zadar i Baranjski vodovod d.o.o te s istima održalo sastanke i utvrdilo činjenično stanje.

U predmetu Odvodnja d.o.o. Zadar Vijeće je naložilo isporučitelju da uskladi odluku o cijeni vodnih usluga u pogledu obavljanja djelatnosti pražnjenja i odvoza otpadnih voda te da uslugu odvodnje naplaćuje samo onim korisnicima kojima se usluga pruža te da se usluga može financirati samo iz cijene usluge. Vijeće se također u predmetu odvodnje d.o.o. Zadar očitovalo na dopis Tržišne inspekcije. U promatranom razdoblju isporučitelj nije otklonio navedene nepravilnosti.

U predmetu Baranjski vodovod d.o.o. Vijeće je naložilo isporučitelju da cijenu pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz sabirnih jama utvrdi kroz odluku o cijeni vodnih usluga te da se usluga odvodnje naplaćuje samo onim korisnicima kojima se usluga i pruža te da se usluga može financirati samo iz cijene usluge. U promatranom razdoblju isporučitelj nije otklonio navedene nepravilnosti.

4.4 Problematika pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz sabirnih jama

Problematika obavljanja predmetne djelatnosti nije u potpunosti zakonski riješena što se svakako odnosi i na problematiku cijene i pokriva troškova koje imaju isporučitelji. Činjenica je da potpuna evidencija broja i stanja sabirnih jama na područjima jedinica lokalne samouprave ne postoji ili su manjkave pa bi svakako zakonskim odredbama trebalo propisati obvezu vlasnika nekretnina da jedinicama lokalne samouprave prijave postojanje sabirnih jama.

Nepotpune podatke moguće je dobiti od samih isporučitelja i koncesionara s obzirom na broj pražnjenja sabirnih jama.

Odredbama Zakona o sanitarnoj inspekciji utvrđena je nadležnost sanitarnog inspektora za kažnjavanje za prekršaja ako se sadržaj septičke jame prazni po svom zemljištu, zemljištu drugog korisnika ili pak na javnu, prometnu ili zelenu površinu i ako nema dokaza ovlaštene

pravne ili fizičke osobe o redovitom pražnjenju septičke jame. Da bi sanitarni inspektori mogli vršiti kontrolu redovitog pražnjenja sabirnih jama bilo bi neophodno da raspolažu podacima o postojanju i broju sabirnih jama te njihovim lokacijama što očito nije slučaj pa se najvjerojatnije postupa samo po određenim prijavama građana.

4.4.1 Nepropusnost sabirnih jama

Kapaciteti isporučitelja u pravilu su dimenzionirani za pražnjenje većeg broja sabirnih jama od onog koje prazne i ostvaruju troškove koji nemaju pokriće u cijeni usluge. Za razmisliti je dali uvesti i fiksni dio usluge koji pretpostavlja točnu evidenciju svih vlasnika sabirnih jama.

5. NAKNADA ZA RAZVOJ

5.1 Uvođenje i namjene potrošnje naknade za razvoj

Predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave može odrediti da se uz cijenu javne vodoopskrbe, cijenu javne odvodnje plaća i naknada za razvoj.

Iznimno predstavničko tijelo jedinice područne (regionalne) samouprave može uvesti naknadu za razvoj kada su radi zaštite izvorišta u zonama sanitarne zaštite potrebna povećana ulaganja u komunalne vodne građevine.

Iznimno predstavničko tijelo jedinice područne (regionalne) samouprave može, sukladno provedbenom propisu Zakona o vodama kojim se uspostavljaju uslužna područja, uvesti naknadu za razvoj na uslužnom području kada je to potrebno radi ravnomjerne izgradnje komunalnih vodnih građevina. Obveznik naknade za razvoj je obveznik plaćanja cijene vodne usluge, uz koju se obračunava naknada za razvoj.

Osnovica naknade za razvoj može biti jedinica mjere isporučene vodne usluge ili iznos cijene vodne usluge, uz koju se obračunava naknada za razvoj.

Naknada za razvoj se obračunava putem računa za vodnu uslugu, na kojima se zasebno iskazuje.

Visina naknade za razvoj na jedinicu mjere isporučene vodne usluge ili stopa na iznos cijene vodne usluge određuje se odlukom o obračunu i naplati naknade za razvoj, koju donosi predstavničko tijelo.

Odlukom se propisuju se detaljnije namjene kojima služi prihod od naknade za razvoj, način i rokove uplate naknade za razvoj, nadzor nad obračunom i naplatom naknade za razvoj, a može detaljnije propisati obveznike, osnovicu, izuzeća od plaćanja, oslobođenja i olakšice, prekršajne odredbe te postupak za njihovo ostvarenje.

Prihodi od naknade za razvoj koriste se za financiranje gradnje komunalnih vodnih građevina, sukladno planu gradnje komunalnih vodnih građevina iz Zakona o vodama na vodoopskrbnom području, području aglomeracije, odnosno uslužnom području.

Naknada za razvoj mora se koristiti tako da se osigura ravnomjeran razvoj sustava javne vodoopskrbe i javne odvodnje na vodoopskrbnom području ili aglomeraciji.

Odluke o naknadi za razvoj objavljuju se u službenim glasilima jedinice lokalne samouprave, odnosno jedinice područne (regionalne) samouprave.

5.2 Ovlasti Vijeća u odnosu na odluke o naknadi za razvoj

Ako je naknada za razvoj uvedena na području jedinica lokalne samouprave na kojem se koristi više od ½ vodnih usluga u odnosu na vodoopskrbno područje, područje aglomeracije, odnosno uslužno područje, na zahtjev isporučitelja vodnih usluga, Vijeće za vodne usluge može donijeti odluku kojom se proširuje obveza plaćanja naknade za razvoj na vodoopskrbnom području, području aglomeracije, odnosno uslužnom području.

Ako je visina naknade za razvoj neujednačena na vodoopskrbnom području, području aglomeracije, odnosno uslužnom području na zahtjev isporučitelja vodnih usluga, Vijeće za vodne usluge može donijeti odluku kojom se ujednačava visina naknade za razvoj na vodoopskrbnom području, području aglomeracije, odnosno uslužnom području.

Tijekom 2017. nije bilo zahtjeva prema Vijeću radi primjene navedenih ovlasti.

5.3 Broj jedinica lokalne samouprave s uvedenom naknadom za razvoj

Iako Vijeće nadzire zakonitost odluka o naknadi za razvoj, ne postoji zakonom propisana obveza isporučitelja vodnih usluga ili jedinica lokalne samouprave da dostavljaju odluke o naknadi za razvoj Vijeću.

Taj nedostatak Vijeće otklanja pozivajući isporučitelje vodnih usluga da dostave odluke o naknadi za razvoj, kao i izmjene i dopune takvih odluka, što se poštuje u velikoj mjeri ali ne u potpunosti..

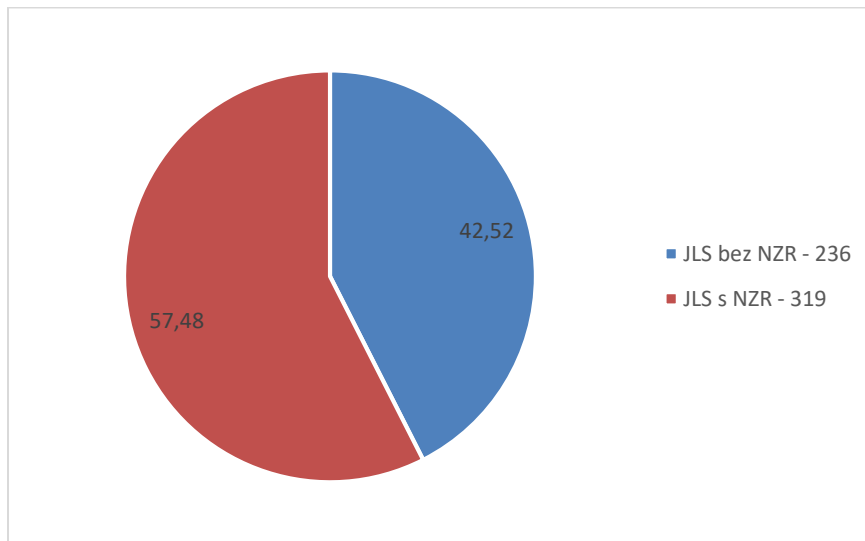
Zaključno s prethodnim izvještajnim razdobljem, Vijeće je evidentiralo da 276 jedinica lokalne samouprave i 1 jedinica područne (regionalne) samouprave (Istarska županija) ima uvedenu naknadu za razvoj.

Zaključno s ovim izvještajnim razdobljem Vijeće je evidentiralo da 319 jedinica lokalne samouprave i 1 jedinica područne (regionalne) samouprave (Istarska županija) ima uvedenu naknadu za razvoj, što je povećanje od 43 jedinice lokalne samouprave.

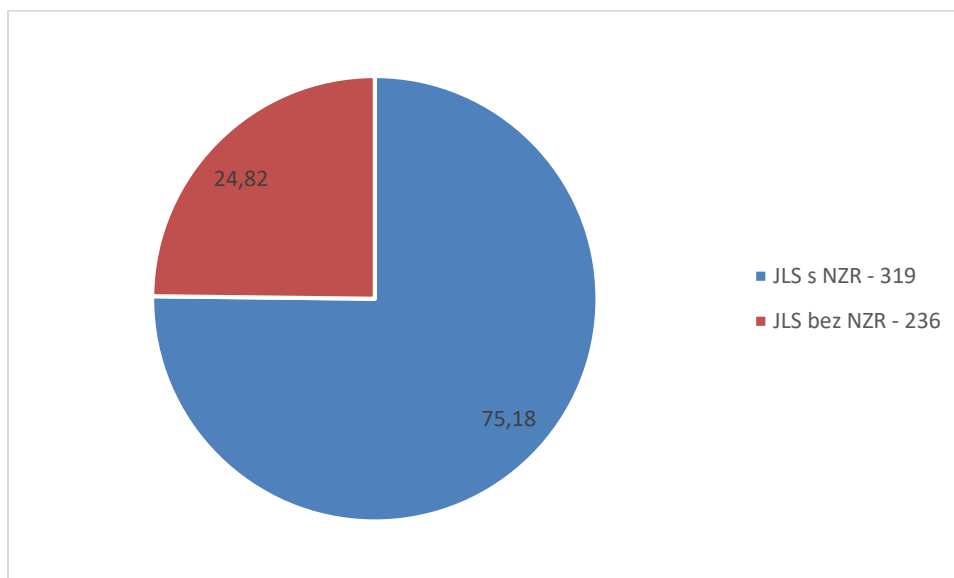
Ukupan broj jedinica lokalne samouprave u Hrvatskoj je 555.¹⁵

¹⁵ Podaci Ministarstva uprave, od toga 428 općina i 127 gradova, <https://uprava.gov.hr/o-ministarstvu/ustrojstvo/uprava-za-politicki-sustav-i-organizaciju-uprave/lokalna-i-podrucna-regionalna-samouprava/popis-zupanija-gradova-i-opcina/846>

Grafikon 1 Udio(%) jedinica lokalne samouprave sa i bez naknade za razvoj u ukupnom broju jedinica lokalne samouprave (555)

Grafikon 2 Udio(%) količina isporučene vode kućanstvima u jedinicama lokalne samouprave sa i bez naknade za razvoj u ukupnoj količini isporučene vode kućanstvima u Hrvatskoj

Iz ove dvije tablice je razvidno da jedinice lokalne samouprave realno, kroz cijenu vode, sudjeluju u cca $\frac{3}{4}$ (tri četvtine) slučajeva u sufinanciranju razvoja (CAPEX) komunalnih vodnih građevina u Hrvatskoj.

5.4 Postupanje Vijeća u nadzoru zakonitosti

U ranijim izvještajnim razdobljima, u 210 odluka o naknadi za razvoj Vijeće nije utvrdilo elemente nezakonitosti.

U ranijim izvještajnim razdobljima Vijeće je:

- izdalo 13 rješenja o obustavi dijela odluke o naknadi za razvoj zbog nezakonitog zadržavanja dijela prihoda prikupljenih naknada u visini od 3%, a u korist isporučitelja vodnih usluga za pokriće troškova obračuna i naplate naknade za razvoj
- obustavilo dio Odluke o naknadi za razvoj Grada Osijeka zbog naplaćivanja naknade isporučiteljima vodnih usluga sa sjedištem u drugim jedinicama lokalne samouprave, a čime je Grad nezakonito proširio svoje nadležnosti u određivanju obveze plaćanja naknade za razvoj
- identificiralo 21 odluku o naknadi za razvoj kod kojih su uočeni određeni elementi koji nisu sukladni zakonskim odredbama, te je nadležnim gradovima i općinama upućen pismeni zahtjev za usklađivanjem istih s odredbama Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva; pozvane jedinice lokalne samouprave su postupile po zahtjevima i otklonile uočene elemente nezakonitosti.

Tijekom 2017. Vijeće nije uočilo nezakonitosti u dostavljenim odlukama o naknadi za razvoj.

5.5 Najčešće nesukladnosti sa Zakonom

U ranijim izvještajnim razdobljima utvrđene su 4 najčešće zakonske nesukladnosti.

- pokrivanje troškova obračuna isporučitelju vodnih usluga - iz 3% prikupljenih prihoda naknade za razvoj
- donošenje zasebnih (pokrivenih tj. Izvan odluke o naknadi za razvoj) odluka o subvencioniranju naknade za razvoj potrošačima iz kategorije domaćinstva
- propisivanje obveze plaćanja naknade za razvoj za područja ili korisnike izvan samoupravnog djelokruga pojedinog grada ili općine
- odluke o naknadi nisu donesene na temelju plana gradnje komunalnih vodnih građevina koji donosi skupština odnosno upravno vijeće javnog isporučitelja vodne usluge, već je planove donosilo vijeće jedinica lokalne samouprave

Tijekom 2017. Vijeće nije uočilo ponavljanje ovih nezakonitosti, niti je identificiralo nove u dostavljenim odlukama o naknadi za razvoj.

6. FINANCIJSKO POSLOVANJE ISPORUČITELJA VODNIH USLUGA

6.1 Financijsko poslovanje i povrat troškova od vodnih usluga

Razumijevajući ograničenja i nedostatke koje sustav samostalne prijave ima (Vidjeti glavu 1., podtočku 1.9.2), Vijeće je izvršilo uvid u pokazatelje financijskog poslovanja isporučitelja vodnih usluga za 2016. i 2017. kao dopunski kontrolni indikator o povratu troškova vodnih usluga kroz cijenu vodnih usluga i naknadu za razvoj. Za isporučitelje vodnih usluga koji su financijskoj agenciji (FINA) podnijeli temeljne financijske izvještaje u tablicama 2.1. dani su agregirani podaci o ostvarenim godišnjim rezultatima poslovanja isporučitelja vodnih usluga.

Niže tablice sadržavaju tablice s agregiranim podaci o ostvarenim godišnjim pokazateljima poslovanja isporučitelja vodnih usluga

Tablica 11 Isporučitelji obuhvaćeni obradom

Isporučitelji (javni i koncesionar ¹⁶)	2016.	2017.
Referentni broj isporučitelja koji su podnijeli temeljna financijska izvješća FINA-i	165	165

Tablica 12 Ukupni prihodi, rashodi, dobit i gubitak isporučitelja vodnih usluga

(u kunama)

Isporučitelji (javni i koncesionar)	2016.	2017.
Prihodi	3.763.614.128	3.883.715.683
Rashodi	3.507.186.237	3.724.534.468
Dobit	224.139.818	203.067.687
Gubitak ¹⁷	-23.467.452	-89.935.111

Tablica 13 Ukupni prihodi, rashodi, dobit i gubitak javnih isporučitelja vodnih usluga

Isporučitelji (svi osim koncesionara)	2016. (kn)	2017. (kn)
Prihodi	3.338.785.910	3.486.995.968

¹⁶ Obradom je obuhvaćen koncesionar Zagrebačke otpadne vode d.o.o. Zagreb koji ima koncesiju pročišćavanja otpadnih voda u Gradu Zagrebu. Nije obuhvaćen koncesionar TDR d.o.o. Rovinj, koji ima koncesiju pročišćavanja otpadnih voda u Općini Kanfanar, jer kod njega nije moguće iz javno dostupnih podataka utvrditi što je dobit po osnovi koncesije a što od ostalih djelatnosti

¹⁷ Privatni isporučitelji (koncesionari) nemaju evidentiran gubitak

Rashodi	3.307.136.022	3.548.415.963
Dobitak	44.965.392	22.181.658
Gubitak	-23.467.452	-89.935.111

Tablica 14 Broj zaposlenih u isporučiteljima vodnih usluga

Isporučitelji	2016.	2017.
Svi isporučitelji	8.176	8.400
Javni isporučitelji	8.168	8.392
Koncesionar ¹⁸	8	8

Tablica 15 Najveća dobit po isporučitelju

Isporučitelj	2016. (kn)	2017. (kn)
Zagrebačke otpadne vode d.o.o. Zagreb	179.174.426	180.886.029

Tablica 16 Najveća dobit po javnom isporučitelju

Javni isporučitelji	2016. (kn)	2017. (kn)
Istarski vodovod d.o.o., Buzet	3.624.050	1.713.565
Komunalije d.o.o., Novalja	955.170	1.295.641
Komunalije d.o.o., Đurđevac	929.881	1.062.266

Tablica 17 Najveći gubitak po isporučitelju

Isporučitelji	2016. (kn)	2017. (kn)
Vodovod Osijek d.o.o.	466.545	-37.664.010
VSI Vodovod Butoniga d.o.o., Buzet	-8.962.557	-9.445.999
Vodovod Grada Vukovara d.o.o., Vukovar	195.966	-6.543.982

¹⁸ Ovdje nije obuhvaćen broj zaposlenih u Zagrebačkim otpadnim vodama – upravljanje i pogon d.o.o., društvu – kćeri Zagrebačkih otpadnih voda d.o.o. koje obavlja djelatnost upravljanja i pogona pročištačem otpadnih voda u Gradu Zagrebu

Tablica 18 Dobit i gubitak po broju isporučitelja

Svi isporučitelji	2016.	2017.
Poslovanje s dobiti	130	118
Poslovanje s gubitkom	35	47

Iz navedenog je razvidno da 35 javnih isporučitelja vodnih usluga u 2016. i njih 47 u 2017. nisu imali povrat troškova od vodnih usluga. Ali treba istaći da su gubici javnih isporučitelja u 2016. i 2017. zanemarivo mali u odnosu na ukupan prihod (0,63% i 2,31%) svih javnih isporučitelja (vidi tablicu 2.1.3.).

6.2 Poslovni i ostali prihodi - nedopušteno subvencioniranje ili financijska samoodrživost

Tablica 19 Struktura ukupnih prihoda

Struktura ukupnih prihoda	kn	udio (%)
Ukupan prihodi	3.883.715.683	100%
Prihodi iz djelatnosti	3.547.240.170	91,34%
Ostali prihodi	336.475.513	8,66

Iz strukture ukupnih prihoda razvidno je da je 91,24% ostvareno iz obavljanja djelatnosti vodnih usluga, a svega 8,66% iz ostalih izvora, što je nespecificirano. Unutar ovih 8,66% krije se i proračunsko subvencioniranje (proračuni jedinica lokalne samouprave) pojedinih, uglavnom mikro i malih poduzetnika - isporučitelja vodnih usluga.

Već smo ukazali da načelo povrata troškova od vodnih usluga ne dopušta proračunsko financiranje OPEX-a tj. operativnih troškova isporučitelja vodnih usluga (upravljanje, održavanje i pogon vodnih građevina), ali dio ovih subvencija se izvjesno odnosi i na proračunsko financiranje CAPEX-a isporučitelja vodnih usluga, što načelo povrata troškova od vodnih usluga ne zaprječava.

Tablica 20 Udio ostalih prihoda prema glavnim primateljima

Udio ostalih prihoda prema glavnim primateljima	kn	udio (%)	udio (%)
Ukupan prihodi	3.883.715.683	100%	
Ostali prihodi	336.475.513		100%

Ostali prihodi (Zagrebačke otpadne vode d.o.o.)	261.795.179	6,74	77,81
Ostali prihodi (ostali isporučitelji vodnih usluga)	74.680.334	1,92	22,19

U strukturi ostalih prihoda najveći ostvaruju Zagrebačke otpadne vode d.o.o. subvencijom iz proračuna Grada Zagreba (77,81%) a svi drugi isporučitelji ostvaruju 22,19% u odnosu na ukupne prihode.

U odnosu na ukupne prihode svi drugi isporučitelji vodnih usluga ostvaruju 1,92% ostalih prihoda iz čega možemo zaključiti da je sektor vodnih usluga u Hrvatskoj financijski samoodrživ.

6.3 Klasifikacija isporučitelja vodnih usluga prema kriterijima iz računovodstvenih propisa

Prema kriterijima propisanim Zakonom o računovodstvu postojeći isporučitelji vodnih usluga se razvrstavaju u mikro-poduzetnike, male poduzetnike, srednje poduzetnike i velike poduzetnike.

Velikih i srednjih poduzetnika među isporučiteljima vodnih usluga zajedno ima 41.

Tablica 21 Klasifikacija isporučitelja po veličini

Veličina	Broj isporučitelja vodnih usluga
• mikro	58
• mali	66
• srednji	33
• veliki	8
Ukupno	165

Klasifikacija poduzetnika se obavlja temeljem dva od tri kriterija: iznos ukupne aktive, iznos prihoda i broj radnika.

- (1) Mikro poduzetnici su oni koji ne prelaze granične pokazatelje u dva od sljedeća tri uvjeta:
- ukupna aktiva 2.600.000,00 kuna
 - prihod 5.200.000,00 kuna
 - prosječan broj radnika tijekom poslovne godine – 10 radnika.

- (2) Mali poduzetnici su oni koji nisu mikro poduzetnici i ne prelaze granične pokazatelje u dva od sljedeća tri uvjeta:
- ukupna aktiva 30.000.000,00 kuna
 - prihod 60.000.000,00 kuna
 - prosječan broj radnika tijekom poslovne godine – 50 radnika.
- (3) Srednji poduzetnici su oni koji nisu ni mikro ni mali poduzetnici i ne prelaze granične pokazatelje u dva od sljedeća tri uvjeta:
- ukupna aktiva 150.000.000,00 kuna
 - prihod 300.000.000,00 kuna
 - prosječan broj radnika tijekom poslovne godine – 250 radnika.
- (4) Veliki poduzetnici su poduzetnici koji prelaze granične pokazatelje u najmanje dva od tri uvjeta iz stavka 3.

7. REVIZORSKA IZVJEŠĆA SUKLADNO ČLANKU 207.a ZAKONA O VODAMA

Da bi se osigurala istinitost i potpunost podataka o troškovima poslovanja, na prijedlog članova Vijeća, Zakon o vodama je 2013. godine dopunjen odredbom članka 207.a koji glasi:

„Isporučitelji vodnih usluga dužni su sukladno pravilima o reviziji financijskih izvještaja, putem ovlaštenog revizora, jednom godišnje, revidirati svoje financijske izvještaje prema mjerilima propisanim propisom iz članka 203. stavka 6. Zakona o vodama (Uredba o mjerilima učinkovitog poslovanja isporučitelja vodnih usluga; op. VVU). i propisom iz članka 206. stavka 7. Zakona o vodama (Uredba o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva; op.VU.).

Isporučitelj je dužan dostaviti Vijeću za vodne usluge svoje financijske izvještaje te nalaz i mišljenje ovlaštenog revizora sukladno propisu iz članka 206. stavka 7. Zakona o vodama.“

Kao što je gore navedeno, isporučitelji vodnih usluga dužni su sukladno pravilima o reviziji financijskih izvještaja, putem ovlaštenog revizora, jednom godišnje, revidirati svoje financijske izvještaje prema mjerilima propisanim propisom iz članka 203. stavka 6. Zakona o vodama i propisom članka 206. stavka 7. Zakona o vodama te su dužni dostaviti Vijeću za vodne usluge svoje financijske izvještaje te nalaz i mišljenje ovlaštenog revizora sukladno propisu iz članka 206. stavka 7. Zakona o vodama.

Po završetku poslovne godine, uprava isporučitelja je dužna sastaviti prijavu na temelju Uredbi o mjerilima ekonomičnog poslovanja isporučitelja vodnih usluga (Narodne novine, broj 112/10) i Prikaz temeljem uredbi o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva (Narodne novine, broj 112/10). Prijava i Prikaz podataka sastavljeni od isporučitelja vodnih usluga moraju biti ovjereni od odgovorne osobe uz priloženu izjavu.

Revizor je dužan obaviti reviziju povijesnih financijskih informacija Prijave podataka o ekonomičnosti u djelatnosti javne vodoopskrbe i odvodnje i Prikaza troškova 4. i 6. Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva, prema mjerilima propisanim propisom iz članka 203. stavak 6. i članka 206. stavak 7. Zakona o vodama.

Od revizora se ne očekuje ocjenjivanje i izražavanje mišljenja o ekonomičnosti poslovanja isporučitelja vodnih usluga, jer bez postojanja kriterija revizor to ne bi mogao zbog toga što za sada nisu unaprijed definirani kriteriji za stupnjevanje ekonomičnosti poslovanja isporučitelja vodnih usluga.

Obveze isporučitelja vodnih usluga:

- a) Prikaz troškova iz članka 4. i 6. Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni
- b) Detaljna razrada tih troškova
- c) Osigurati sva potrebna obrazloženja ili pojašnjenja

Cijena usluga javne vodoopskrbe za različite kategorije potrošača sastavlja se na temelju odredbi Zakona o vodama, Zakona o financiranju vodnog gospodarstva i Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje je cijena vodnih usluga pokriva. Prema odredbama članka 197. Zakona o vodama cijena vodnih usluga se određuje prema načelima punog povrata troškova potrebnih radi osiguranja dostupnosti vode i njezine zaštite te radi izgradnje, upravljanja i održavanja vodnih sustava, socijalne prihvatljivosti cijene javne vodoopskrbe i zaštite od monopola.

Troškovi koje cijena vodnih usluga pokriva:

- ⇒ materijalni troškovi (troškovi sirovina i materijala)
- ⇒ troškovi usluga
- ⇒ troškovi naknade za koncesiju kada je isporučitelj vodnih usluga koncesionar
- ⇒ troškove za zaposlene
- ⇒ financijske rashode
- ⇒ troškove amortizacije dugotrajne imovine
- ⇒ troškove vrijednosnog usklađenja kratkotrajne imovine u visini 5% ukupnog prihoda ostvarenog obavljanjem djelatnosti vodnih usluga
- ⇒ trošak naknade za korištenje vode iz članka 23. točke 3. Zakona o financiranju vodnog gospodarstva (NN, br. 153/2009) nakon roka određenog člankom 95. Stavkom 1. Zakona o financiranju vodnoga gospodarstva i naknade iz članka 28. stavka 3. odnosno iz članka 95. stavka 3. Zakona o financiranju vodnog gospodarstva za koje je obveznik isporučitelj vodnih usluga.
- ⇒ Prema odredbama članka 3. Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva, najniža osnovna cijena vodnih usluga sastoji se od fiksnog i varijabilnog dijela.

Fiksni dio cijene vodnih usluga korisnici plaćaju po priključku, a varijabilni dio prema količini isporučene vode. Fiksni dio služi pokriću troškova koji ne ovise o količini isporučene vode, a nastaju kao posljedica priključenja nekretnine na komunalne vodne građevine (očitanje vodomjera, obradu očitanih podataka, računa i uplatnica, servisiranje i umjeravanje vodomjera, tekuće i investicijsko održavanje). Varijabilni dio najniže osnovne cijene vodnih usluga ovisi o količini ispučenih vodnih usluga i služi za financiranje materijalnih troškova, troškova usluga, zaposlenih, koncesija, amortizacije, vrijednosnog usklađenja, te financijskih rashoda. U varijabilnim troškovima jedan od najznačajnijih troškova je trošak električne

energije, taj trošak ovisi o specifičnim konfiguracijama terena i položaja vodosprema. Sukladno analizi Vijeća drugi najznačajniji trošak odnosi se na troškove zaposlenih čiji udio u ukupnim troškovima pojedinog isporučitelja varira od 5% do čak 55% ovisno o isporučitelju.

7.1. Sažetak ključnih nalaza

Vijeće je pregledalo dostavljene revidirane izvještaje isporučitelja vodnih usluga za 2016. godinu. Od ukupno 165 isporučitelja vodnih usluga, 73 isporučitelja nisu dostavili Vijeću revidirane izvještaje za 2016. godinu. Svim isporučiteljima koji nisu dostavili Vijeću izvještaje sukladno zakonskoj obvezi, Vijeće je uputilo dopis za hitnu dostavu istih.

Pregledom dostavljenih izvještaja, Vijeće je uočilo da revizori u svom mišljenju kod pojedinih isporučitelja navode ograde u svom mišljenju vezano uz neriješene imovinske odnose, ispravak vrijednosti potraživanja od kupaca, zaliha, kratkoročnih obveza i dugotrajne materijalne imovine. Kako pojedine od navedenih stavki mogu imati utjecaj na iznos iskazanih prihoda i rashoda, isporučiteljima koji nisu dobili pozitivno mišljenje od revizora na svoje financijske izvještaje, Vijeće je uputilo dopis za zahtjevom za očitovanje Uprave vezano uz nalaze revizora.

Vijeće je uočilo da revizori navode da se kalkulacija fiksnih troškova po grupama iz čl. 4. i 6. Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i odvodnje i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva knjigovodstveno ne može utvrditi bez uzimanja u obzir više pozicija troškova zbog čega društvo treba pripremiti izračune za svaku grupu troška s brojem djelatnika, satima, vrijednosti bruto plaća.

Ujedno Vijeće je uočilo da pojedini isporučitelji iz ukupnih troškova isključuju troškove amortizacije, dok ih pojedini isporučitelji ne isključuju prilikom izračuna najniže cijene vode. Vijeće u tom smislu ponovno upućuje isporučitelje na smjernice Vijeća vezano uz računovodstveni tretman subvencija i kapitalnih donacija.

Vijeće je uočilo da revizori u svom izvještaju navode kako nije propisan način izvještavanja izračuna najniže osnovne cijene vodnih usluga te je sukladno revizorskim izvještajima problematičan je izračun najniže osnovne cijene vodnih usluga raspodjela na fiksne i varijabilne troškove, te na vodoopskrbu, odvodnju i pročišćavanje.

Pregledom je uočeno da u određenom broju izvještaja nedostaje objašnjenje značajnih razlika između istovrsnih podataka za tekuće i bazno razdoblje (inflacija, smanjenje prodaje).

Dodatno, Vijeće je uočilo problem usporednih podataka kod promjene revizora jer se revizor ne može uvjeriti u točnosti podataka prethodnog razdoblja.

Ujedno pregledom je ustanovljeno da treba dodatno razmotriti tretman troškova koji nisu propisani Uredbom npr. donacije, reprezentacija.

7.2. Daljnje aktivnosti Vijeća

S obzirom na neusklađenost i velika odstupanja vezano uz način i sadržaj izvještavanja prema Vijeću za vodne usluge, Vijeće će objaviti na svojim mrežnim stranicama primjer dobre prakse izvještaja sukladno zakonskoj obvezi isporučitelja propisanoj u 207. a. Zakona o vodama, te izdati uputu isporučiteljima kako bi napravili komparaciju troškova temeljem kojih su utvrđene cijene vodnih usluga koje su u primjeni sa stvarnim nastalim troškovima, te sa prihodima.

Pošto razlike između podataka za bazno razdoblje i tekuće razdoblje mogu najvećim dijelom proizaći iz promjene broja korisnika, uvjeta poslovanja, gospodarske situacije (povećanje cijena režijskih i materijalnih troškova, smanjenje prodaje, naplata potraživanja Vijeće za vodne usluge će propisati uputu da se uz tablice "Prijave" i "Prikaza" uključe podudarni podaci za bazno razdoblje te da se uključe tekstualna objašnjenja politika i postupaka primjenjivih pri izračunavanju pojedinih iznosa (npr. kako se radi podjela na fiksne i varijabilne cijene vodnih usluga, koji su ključevi za raspodjelu troškova amortizacije, te ključevi za raspodjelu troškova zajedničkih poslova između sektora vodoopskrbe i sektora odvodnje) u svrhu preglednosti i usporedivosti podataka.

8. NAJVIŠE, NAJNIŽE I PROSJEČNE CIJENE VODE

8.1 Najviše, najniže i prosječne cijene vode

Najviše, najniže i prosječne cijene vode obrađivane su kroz 7 posebnih obrada i to kroz skupine isporučitelja:

1. Skupina A. Cijene vode isporučitelja vodnih usluga koji pružaju vodne usluge javne vodoopskrbe i javne odvodnje sa pročišćavanjem otpadnih voda
2. Skupina B. Cijene vode isporučitelja vodnih usluga koji pružaju vodne usluge javne vodoopskrbe i javne odvodnje bez pročišćavanja otpadnih voda
3. Zajedno skupine A. i B.
4. Skupina C. Cijene vode isporučitelja vodnih usluga koji pružaju vodne usluge javne vodoopskrbe
5. Skupina D. Cijene vode isporučitelja vodnih usluga koji pružaju vodne usluge javne odvodnje sa ili bez pročišćavanja otpadnih voda
6. Zajedno skupine C. i D.
7. Zajedno skupine A., B., C. i D.

Obrade su rađene zasebno za kućanstva i poslovne korisnike.

Osim obrade najviših, najnižih i ponderiranih prosječnih cijena vode cilj ovih obrada je bio da se utvrdi djeluje li tzv. *ekonomija razmjera* na cijene kada uslugu pruža isporučitelj sa sve 3 vrste vodnih usluga, za 2 vodne usluge ili isporučitelj samo s jednom vodnom uslugom.

Prosječne cijene su uspoređivane ponderirane sa količinom vode u isporuci odnosno prema srednjoj vrijednosti bez ponderiranja.

8.2 Najviše, najniže i prosječne cijene vode za kućanstva

Tablica 22 Najviše, najniže i prosječne cijene vode za kućanstva isporučitelja vodnih usluga koji pružaju vodne usluge javne vodoopskrbe i javne odvodnje sa pročišćavanjem otpadnih voda (skupine A)

KUĆ/Skupina A (V+O+P)	MAX	MIN	Prosjek (ponderirani)	Srednja vrijednost
Fiksni dio CVU javne vodoopskrbe (kn/mj.)	49,00	1,00	17,23	16,48
Fiksni dio CVU javne odvodnje (kn/mj.)	29,00	0,50	1,96	5,65
Fiksni dio CVU pročišćavanja otpadnih voda (kn/mj.)	16,00	0,50	0,74	3,96
Varijabilni dio CVU javne vodoopskrbe (kn/m ³)	9,50	2,28	4,32	4,97
Varijabilni dio CVU javne odvodnje (kn/m ³)	5,12	0,39	1,06	1,53
Varijabilni dio CVU pročišćavanja otpadnih voda (kn/m ³)	2,90	0,29	0,94	1,47
Naknada za razvoj (javna vodoopskrba) (kn/m ³)	3,50	0,25	0,57	1,08
Naknada za razvoj (javna odvodnja) (kn/m ³)	4,50	0,16	1,84	1,69
Naknada za korištenje voda (kn/m ³)	2,85	2,85	2,85	2,85
Naknada za zaštitu voda (kn/m ³)	1,35	0,27	0,87	1,16
VARIJABILNI DIO CIJENE VODE - ukupno (kn/m³)	21,49	3,74	13,44	12,08
CIJENA VODE-ukupno (kn/m³)	24,10	4,46	15,49	14,08

Tablica 23 Najviše, najniže i prosječne cijene vode za kućanstva isporučitelja vodnih usluga koji pružaju vodne usluge javne vodoopskrbe i javne odvodnje bez pročišćavanja otpadnih voda (skupina B)

KUĆ/Skupina B (V+O)	MAX	MIN	Prosjek (ponderirani)	Srednja vrijednost
Fiksni dio CVU javne vodoopskrbe (kn/mj.)	49,18	6,00	18,33	17,85
Fiksni dio CVU javne odvodnje (kn/mj.)	28,00	1,00	5,31	10,01
Fiksni dio CVU pročišćavanja otpadnih voda (kn/mj.)	0,00	0,00	0,00	0,00
Varijabilni dio CVU javne vodoopskrbe (kn/m ³)	11,30	3,00	5,22	5,39
Varijabilni dio CVU javne odvodnje (kn/m ³)	4,99	0,47	1,74	2,06
Varijabilni dio CVU pročišćavanja otpadnih voda (kn/m ³)	2,50	1,00	0,13	1,60
Naknada za razvoj (javna vodoopskrba) (kn/m ³)	4,06	0,20	0,97	1,37
Naknada za razvoj (javna odvodnja) (kn/m ³)	3,86	0,10	0,57	1,43
Naknada za korištenje voda (kn/m ³)	2,85	2,85	2,83	2,85
Naknada za zaštitu voda (kn/m ³)	1,36	0,41	1,31	1,34
VARIJABILNI DIO CIJENE VODE- ukupno (kn/m³)	21,67	8,17	13,68	12,68
CIJENA VODE - ukupno (kn/m³)	24,23	8,84	16,11	14,79

Tablica 24 Najviše, najniže i prosječne cijene vode za kućanstva isporučitelja vodnih usluga u skupinama A i B (zajedno)

KUĆ/Skupine A i B (zajedno)	MAX	MIN	Prosjek (ponderirani)	Srednja vrijednost
Fiksni dio CVU javne vodoopskrbe (kn/mj.)	49,18	1,00	17,49	17,85
Fiksni dio CVU javne odvodnje (kn/mj.)	29,00	0,50	2,74	10,01
Fiksni dio CVU pročišćavanja otpadnih voda (kn/mj.)	16,00	0,00	0,56	0,00
Varijabilni dio CVU javne vodoopskrbe (kn/m ³)	11,30	2,28	4,53	5,39
Varijabilni dio CVU javne odvodnje (kn/m ³)	5,12	0,39	1,22	2,06
Varijabilni dio CVU pročišćavanja otpadnih voda (kn/m ³)	2,90	0,29	0,75	1,60
Naknada za razvoj (javna vodoopskrba) (kn/m ³)	4,06	0,20	0,66	1,37
Naknada za razvoj (javna odvodnja) (kn/m ³)	4,50	0,10	1,54	1,43
Naknada za korištenje voda (kn/m ³)	2,85	2,85	2,85	2,85
Naknada za zaštitu voda (kn/m ³)	1,36	0,27	0,98	1,34
VARIJABILNI DIO CIJENE VODE- ukupno (kn/m³)	21,67	3,74	13,50	12,68
CIJENA VODE - ukupno (kn/m³)	24,23	4,46	15,63	14,79

Tablica 25 Najviše, najniže i prosječne cijene vode za kućanstva isporučitelja vodnih usluga koji pružaju vodne usluge javne vodoopskrbe (skupina C)

KUĆ/Skupina C (V)	MAX	MIN	Prosjek (ponderirani)	Srednja vrijednost
Fiksni dio CVU javne vodoopskrbe (kn/mj.)	30,00	3,85	11,21	12,58
Fiksni dio CVU javne odvodnje (kn/mj.)	15,00	4,50	0,02	9,75
Fiksni dio CVU pročišćavanja otpadnih voda (kn/mj.)	0,00	0,00	0,00	0,00
Varijabilni dio CVU javne vodoopskrbe (kn/m ³)	11,02	3,30	5,00	5,30
Varijabilni dio CVU javne odvodnje (kn/m ³)	2,00	2,00	0,00	2,00
Varijabilni dio CVU pročišćavanja otpadnih voda (kn/m ³)	0,00	0,00	0,00	0,00
Naknada za razvoj (javna vodoopskrba) (kn/m ³)	3,00	0,27	0,43	0,78
Naknada za razvoj (javna odvodnja) (kn/m ³)	3,81	1,00	0,99	1,66
Naknada za korištenje voda (kn/m ³)	2,85	2,85	2,85	2,85
Naknada za zaštitu voda (kn/m ³)	1,35	0,27	1,08	1,28
VARIJABILNI DIO CIJENE VODE - ukupno (kn/m³)	16,71	7,14	11,02	10,80
CIJENA VODE- ukupno (kn/m³)	18,26	8,17	12,17	12,10

Tablica 26 Najviše, najniže i prosječne cijene vode za kućanstva isporučitelja vodnih usluga koji pružaju vodne usluge javne odvodnje bez i sa pročišćavanjem otpadnih voda (skupina D)

KUĆ/Skupina D (O ili O+P)	MAX	MIN	Prosjek (ponderirani)	Srednja vrijednost
Fiksni dio CVU javne vodoopskrbe (kn/mj.)	0,00	0,00	0,00	0,00
Fiksni dio CVU javne odvodnje (kn/mj.)	34,64	1,50	5,90	6,40
Fiksni dio CVU pročišćavanja otpadnih voda (kn/mj.)	13,00	1,23	0,48	2,74
Varijabilni dio CVU javne vodoopskrbe (kn/m ³)	4,20	4,20	0,04	4,20
Varijabilni dio CVU javne odvodnje (kn/m ³)	5,24	0,50	1,50	1,70
Varijabilni dio CVU pročišćavanja otpadnih voda (kn/m ³)	6,90	0,40	0,99	1,57
Naknada za razvoj (javna vodoopskrba) (kn/m ³)	0,00	0,00	0,00	0,00
Naknada za razvoj (javna odvodnja) (kn/m ³)	0,00	0,00	0,00	0,00
Naknada za korištenje voda (kn/m ³)	0,00	0,00	0,00	0,00
Naknada za zaštitu voda (kn/m ³)	0,00	0,00	0,00	0,00
VARIJABILNI DIO CIJENE VODE - ukupno (kn/m³)	12,88	0,99	3,01	3,51
CIJENA VODE- ukupno (kn/m³)	13,91	1,41	3,67	4,26

Tablica 27 Najviše, najniže i prosječne cijene vode za kućanstva isporučitelja vodnih usluga u skupinama C i D (zajedno)

KUĆ/Skupine C i D (zajedno)	MAX	MIN	Prosjek (ponderirani)	Srednja vrijednost
Fiksni dio CVU javne vodoopskrbe (kn/mj.)	30,00	3,85	11,21	12,58
Fiksni dio CVU javne odvodnje (kn/mj.)	49,64	6,00	5,91	16,15
Fiksni dio CVU pročišćavanja otpadnih voda (kn/mj.)	13,00	1,23	0,48	2,74
Varijabilni dio CVU javne vodoopskrbe (kn/m ³)	15,22	7,50	5,04	9,50
Varijabilni dio CVU javne odvodnje (kn/m ³)	7,24	2,50	1,50	3,70
Varijabilni dio CVU pročišćavanja otpadnih voda (kn/m ³)	6,90	0,40	0,99	1,57
Naknada za razvoj (javna vodoopskrba) (kn/m ³)	3,00	0,27	0,43	0,78
Naknada za razvoj (javna odvodnja) (kn/m ³)	3,81	1,00	0,99	1,66
Naknada za korištenje voda (kn/m ³)	2,85	2,85	2,85	2,85
Naknada za zaštitu voda (kn/m ³)	1,35	0,27	1,08	1,28
VARIJABILNI DIO CIJENE VODE- ukupno (kn/m³)	29,59	8,14	14,03	14,32
CIJENA VODE- ukupno (kn/m³)	32,17	9,58	15,84	16,37

Tablica 28 Najviše, najniže i prosječne cijene vode za kućanstva isporučitelja vodnih usluga u skupinama A., B., C. i D. (zajedno)

KUĆ/Skupine A, B, C i D (zajedno)	MAX	MIN	Prosjek (ponderirani)	Srednja vrijednost
Fiksni dio CVU javne vodoopskrbe (kn/mj.)	49,18	1,00	16,73	15,21
Fiksni dio CVU javne odvodnje (kn/mj.)	49,64	0,50	3,13	13,08
Fiksni dio CVU pročišćavanja otpadnih voda (kn/mj.)	16,00	0,00	0,55	1,37
Varijabilni dio CVU javne vodoopskrbe (kn/m ³)	15,22	2,28	4,59	7,45
Varijabilni dio CVU javne odvodnje (kn/m ³)	7,24	0,39	1,25	2,88
Varijabilni dio CVU pročišćavanja otpadnih voda (kn/m ³)	6,90	0,29	0,78	1,59
Naknada za razvoj (javna vodoopskrba) (kn/m ³)	4,06	0,20	0,64	1,08
Naknada za razvoj (javna odvodnja) (kn/m ³)	4,50	0,10	1,47	1,55
Naknada za korištenje voda (kn/m ³)	2,85	2,85	2,85	2,85
Naknada za zaštitu voda (kn/m ³)	1,36	0,27	0,99	1,31
VARIJABILNI DIO CIJENE VODE- ukupno (kn/m³)	29,59	3,74	13,56	13,50
CIJENA VODE - ukupno (kn/m³)	32,17	4,46	15,66	15,58

8.3 Najviše, najniže i prosječne cijene vode za poslovne korisnike

Tablica 29 Najviše, najniže i prosječne cijene vode za poslovne korisnike isporučitelja vodnih usluga koji pružaju vodne usluge javne vodoopskrbe i javne odvodnje sa pročišćavanjem otpadnih voda (skupine A)

POS/Skupina A (V+O+P)	MAX	MIN	Prosjek (ponderirani)	Srednja vrijednost
Fiksni dio CVU javne vodoopskrbe (kn/mj.)	73,50	10,00	47,28	31,44
Fiksni dio CVU javne odvodnje (kn/mj.)	50,00	0,00	5,02	13,63
Fiksni dio CVU pročišćavanja otpadnih voda (kn/mj.)	26,00	0,50	1,08	7,39
Varijabilni dio CVU javne vodoopskrbe (kn/m ³)	15,35	4,66	6,43	8,64
Varijabilni dio CVU javne odvodnje (kn/m ³)	7,00	0,30	1,99	2,86
Varijabilni dio CVU pročišćavanja otpadnih voda (kn/m ³)	7,00	0,30	1,27	2,05
Naknada za razvoj (javna vodoopskrba) (kn/m ³)	4,50	0,50	1,24	1,80
Naknada za razvoj (javna odvodnja) (kn/m ³)	8,00	0,10	3,78	1,97
Naknada za razvoj (pročišćavanje) (kn/m ³)	4,00	1,85	0,05	2,93
Naknada za korištenje voda (kn/m ³)	2,85	2,85	2,85	2,85
Naknada za zaštitu voda (kn/m ³)	1,35	0,27	1,10	1,07
VARIJABILNI DIO CIJENE VODE- ukupno (kn/m³)	34,56	11,39	19,95	20,43

Tablica 30 Najviše, najniže i prosječne cijene vode za poslovne korisnike isporučitelja vodnih usluga koji pružaju vodne usluge javne vodoopskrbe i javne odvodnje bez pročišćavanja otpadnih voda (skupina B)

POS/Skupina B (V+O)	MAX	MIN	Prosjek (ponderirani)	Srednja vrijednost
Fiksni dio CVU javne vodoopskrbe (kn/mj.)	75,00	6,00	31,03	28,43
Fiksni dio CVU javne odvodnje (kn/mj.)	50,00	1,00	9,00	11,03
Fiksni dio CVU pročišćavanja otpadnih voda (kn/mj.)	5,57	5,57	0,14	5,57
Varijabilni dio CVU javne vodoopskrbe (kn/m ³)	18,10	4,00	8,39	9,21
Varijabilni dio CVU javne odvodnje (kn/m ³)	8,27	0,25	3,23	2,64
Varijabilni dio CVU pročišćavanja otpadnih voda (kn/m ³)	6,50	0,40	0,24	2,73
Naknada za razvoj (javna vodoopskrba) (kn/m ³)	3,80	0,10	1,32	1,39
Naknada za razvoj (javna odvodnja) (kn/m ³)	4,00	0,10	0,83	1,70
Naknada za razvoj (pročišćavanje) (kn/m ³)	0,00	0,00	0,00	0,00
Naknada za korištenje voda (kn/m ³)	2,86	2,85	2,85	2,85
Naknada za zaštitu voda (kn/m ³)	1,35	0,41	1,34	1,32
VARIJABILNI DIO CIJENE VODE- ukupno (kn/m³)	33,06	7,90	19,74	18,90

Tablica 31 Najviše, najniže i prosječne cijene vode za poslovne korisnike isporučitelja vodnih usluga u skupinama A i B (zajedno)

POS/Skupine A i B (zajedno)	MAX	MIN	Prosjek (ponderirani)	Srednja vrijednost
Fiksni dio CVU javne vodoopskrbe (kn/mj.)	75,00	6,00	43,47	29,85
Fiksni dio CVU javne odvodnje (kn/mj.)	50,00	0,00	5,95	12,54
Fiksni dio CVU pročišćavanja otpadnih voda (kn/mj.)	26,00	0,50	0,86	7,30
Varijabilni dio CVU javne vodoopskrbe (kn/m ³)	18,10	4,00	6,89	8,94
Varijabilni dio CVU javne odvodnje (kn/m ³)	8,27	0,25	2,28	2,74
Varijabilni dio CVU pročišćavanja otpadnih voda (kn/m ³)	7,00	0,30	1,03	2,10
Naknada za razvoj (javna vodoopskrba) (kn/m ³)	4,50	0,10	1,26	1,57
Naknada za razvoj (javna odvodnja) (kn/m ³)	8,00	0,10	3,08	1,83
Naknada za razvoj (pročišćavanje) (kn/m ³)	4,00	0,00	0,04	1,95
Naknada za korištenje voda (kn/m ³)	2,86	2,85	2,85	2,85
Naknada za zaštitu voda (kn/m ³)	1,35	0,27	1,15	1,20
VARIJABILNI DIO CIJENE VODE - ukupno (kn/m³)	34,56	7,90	19,90	19,61

Tablica 32 Najviše, najniže i prosječne cijene vode za poslovne korisnike isporučitelja vodnih usluga koji pružaju vodne usluge javne vodoopskrbe (skupina C)

POS/Skupina C (V)	MAX	MIN	Prosjek (ponderirani)	Srednja vrijednost
Fiksni dio CVU javne vodoopskrbe (kn/mj.)	70,00	4,85	16,56	18,75
Fiksni dio CVU javne odvodnje (kn/mj.)	6,10	4,50	0,07	5,30
Fiksni dio CVU pročišćavanja otpadnih voda (kn/mj.)	0,00	0,00	0,00	0,00
Varijabilni dio CVU javne vodoopskrbe (kn/m ³)	16,80	3,37	9,86	8,39
Varijabilni dio CVU javne odvodnje (kn/m ³)	5,50	4,50	0,07	5,00
Varijabilni dio CVU pročišćavanja otpadnih voda (kn/m ³)	6,00	6,00	0,02	6,00
Naknada za razvoj (javna vodoopskrba) (kn/m ³)	1,70	0,40	0,69	0,92
Naknada za razvoj (javna odvodnja) (kn/m ³)	3,64	0,80	1,34	1,77
Naknada za razvoj (pročišćavanje) (kn/m ³)	0,75	0,75	0,00	0,75
Naknada za korištenje voda (kn/m ³)	2,85	2,85	2,85	2,85
Naknada za zaštitu voda (kn/m ³)	1,35	0,41	1,14	1,32
VARIJABILNI DIO CIJENE VODE - ukupno (kn/m³)	25,09	7,14	17,25	14,58

Tablica 33 Najviše, najniže i prosječne cijene vode za poslovne korisnike isporučitelja vodnih usluga koji pružaju vodne usluge javne odvodnje bez i sa pročišćavanjem otpadnih voda (skupina D)

POS/Skupina D (O ili O+P)	MAX	MIN	Prosjek (ponderirani)	Srednja vrijednost
Fiksni dio CVU javne vodoopskrbe (kn/mj.)	0,00	0,00	0,00	0,00
Fiksni dio CVU javne odvodnje (kn/mj.)	65,00	2,00	9,54	15,47
Fiksni dio CVU pročišćavanja otpadnih voda (kn/mj.)	25,00	1,23	1,06	8,08
Varijabilni dio CVU javne vodoopskrbe (kn/m ³)	5,90	5,90	0,05	5,90
Varijabilni dio CVU javne odvodnje (kn/m ³)	5,24	0,85	2,65	2,76
Varijabilni dio CVU pročišćavanja otpadnih voda (kn/m ³)	5,25	0,47	1,36	2,30
Naknada za razvoj (javna vodoopskrba) (kn/m ³)	1,00	1,00	0,05	1,00
Naknada za razvoj (javna odvodnja) (kn/m ³)	5,60	1,20	0,55	2,63
Naknada za razvoj (pročišćavanje) (kn/m ³)	0,90	0,90	0,02	0,90
Naknada za korištenje voda (kn/m ³)	0,00	0,00	0,00	0,00
Naknada za zaštitu voda (kn/m ³)	0,00	0,00	0,00	0,00
VARIJABILNI DIO CIJENE VODE - ukupno (kn/m³)	11,21	2,29	5,21	5,49

Tablica 34 Najviše, najniže i prosječne cijene vode za poslovne korisnike isporučitelja vodnih usluga u skupinama C i D (zajedno)

POS/Skupine C i D (zajedno)	MAX	MIN	Prosjek (ponderirani)	Srednja vrijednost
Fiksni dio CVU javne vodoopskrbe (kn/mj.)	70,00	4,85	16,56	18,75
Fiksni dio CVU javne odvodnje (kn/mj.)	71,10	6,50	9,61	20,77
Fiksni dio CVU pročišćavanja otpadnih voda (kn/mj.)	25,00	1,23	1,06	8,08
Varijabilni dio CVU javne vodoopskrbe (kn/m ³)	22,70	9,27	9,91	14,29
Varijabilni dio CVU javne odvodnje (kn/m ³)	10,74	5,35	2,72	7,76
Varijabilni dio CVU pročišćavanja otpadnih voda (kn/m ³)	11,25	6,47	1,38	8,30
Naknada za razvoj (javna vodoopskrba) (kn/m ³)	2,70	1,40	0,73	1,92
Naknada za razvoj (javna odvodnja) (kn/m ³)	9,24	2,00	1,89	4,39
Naknada za razvoj (pročišćavanje) (kn/m ³)	1,65	1,65	0,02	1,65
Naknada za korištenje voda (kn/m ³)	2,85	2,85	2,85	2,85
Naknada za zaštitu voda (kn/m ³)	1,35	0,41	1,14	1,32
VARIJABILNI DIO CIJENE VODE - ukupno (kn/m³)	36,30	9,44	22,47	20,07

Tablica 35 Najviše, najniže i prosječne cijene vode za poslovne korisnike isporučitelja vodnih usluga u skupinama A., B., C. i D. (zajedno)

POS/Skupine A, B, C i D (zajedno)	MAX	MIN	Prosjek (ponderirani)	Srednja vrijednost
Fiksni dio CVU javne vodoopskrbe (kn/mj.)	73,15	8,29	38,56	28,54
Fiksni dio CVU javne odvodnje (kn/mj.)	53,86	1,38	6,62	14,44
Fiksni dio CVU pročišćavanja otpadnih voda (kn/mj.)	21,91	1,60	0,90	7,17
Varijabilni dio CVU javne vodoopskrbe (kn/m ³)	17,22	5,38	7,44	9,78
Varijabilni dio CVU javne odvodnje (kn/m ³)	7,93	1,21	2,36	3,71
Varijabilni dio CVU pročišćavanja otpadnih voda (kn/m ³)	7,68	1,45	1,09	3,32
Naknada za razvoj (javna vodoopskrba) (kn/m ³)	4,04	0,59	1,16	1,74
Naknada za razvoj (javna odvodnja) (kn/m ³)	7,46	0,45	2,87	2,36
Naknada za razvoj (pročišćavanje) (kn/m ³)	2,80	1,46	0,03	2,13
Naknada za korištenje voda (kn/m ³)	2,85	2,85	2,85	2,85
Naknada za zaštitu voda (kn/m ³)	1,35	0,32	1,15	1,16
VARIJABILNI DIO CIJENE VODE - ukupno (kn/m³)	34,59	10,36	20,37	20,07

8.4 Zaključci

Iz svih ovih obrada možemo konstatirati da je prosječna cijena vode kod isporučitelja vodnih usluga iz zajedničke skupine A i B je niža od prosječne cijene vode iz zajedničke skupine C. i D. što ukazuje da se povoljnija cijena vode postiže kada se sve vodne usluge obavljaju samo kod jednog isporučitelja vodnih usluga (skupina A. Ili skupina B.) a ne kada se vodne usluge obavljaju zasebno u odvojenim isporučiteljima vodnih usluga npr. samo vodoopskrba (skupina C.) ili samo odvodnja i/ili pročišćavanje (skupina D.)

Za razliku od fiksnog dijela cijene vodne usluge za kućanstva koji se mogao svesti na jedinicu kn/m^3 , za poslovne korisnike to nije bilo moguće temeljem dostupnih podataka i s primjerenom pouzdanošću.

Usporedbom fiksnih cijena (kn/mj.) omjer cijene vode poslovnih korisnika prema cijeni vode kućanstava je 2,26 tj. toliko je puta cijena za poslovne korisnike veća u odnosu na cijenu vode za kućanstva.

Usporedbom varijabilnih elemenata cijene (kn/m^3) omjer cijene vode poslovnih korisnika prema cijeni vode kućanstava je 1,50.

Ovo istraživanje pokazuje i nedostatke uprosječavanja - jer se isporučitelji razlikuju po

- broju vodnih usluga koje pružaju (tri, dvije ili jednu: vodoopskrbu, odvodnju bez pročišćavanja otpadnih voda, odvodnju sa pročišćavanjem otpadnih voda)
- vrsti vodnih usluga koje pružaju (npr. postoji uređaj za kondicioniranje pitke vode; pročišćavanje otpadnih voda je u I, II ili III stupnju)
- različito utvrđenoj naknadi za razvoj – gdje jedinice lokalne samouprave samostalno odlučuju hoće li ili neće uvesti ovu naknadu i po kojoj visini

S obzirom da je uključena naknada za razvoj, a da istu mogu (ali ne moraju) propisati gradovi i općine na svom području, u nekim županijama prosječna ukupna cijena vodnih usluga uključuje i lokalno financiranje izgradnje vodne infrastrukture, dok u drugima sadrži samo cijenu pružanja vodnih usluga i propisane državne naknade (PDV, naknadu za korištenje voda, naknadu za zaštitu voda).

8.5. Cijena pročišćavanja otpadnih voda u aglomeracijama u kojim se ova vodna usluga pruža temeljem koncesijskih ugovora

U Republici Hrvatskoj na snazi su dvije koncesije pročišćavanja otpadnih voda: u Gradu Zagrebu i u Općini Kanfanar.

- cijenu vodne usluge pročišćavanja i naknadu za razvoj za podmirenje troškova izgrađenih vodnih građevina za odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda (Grad Zagreb) i
- cijenu vodne usluge pročišćavanja (Općina Kanfanar).

8.5.1. Cijena pročišćavanja otpadnih voda u Gradu Zagrebu

U Gradu Zagrebu na snazi je ugovor o koncesiji između Grada Zagreba, kao davatelja koncesije i Zagrebačkih otpadnih voda d.o.o. Zagreb kao koncesionara (dalje: ZOV ili koncesionar) sklopljen 16. prosinca 2000. u svrhu izgradnje i upravljanja Centralnim uređajem za pročišćavanje otpadnih voda Zagreba (CUPOVZ) te radi izgradnje ostalih objekata obuhvaćenih Ugovorom o koncesiji i njihovom predajom odmah po izgradnji na upravljanje Gradu Zagreb. Koncesija je dana temeljem odredbi Zakona o komunalnom gospodarstvu (Narodne novine br. 36/95, 70/97, 128/99 i 57/00). Koncesija je dana na 28 godina.

Ova koncesija ima više pravnih odnosa: (i) odnos davatelja koncesije (Grad Zagreb) i koncesionara, (ii) odnos koncesionara i VIOZ-a te Grada Zagreba i (iii) odnos VIOZ-a prema korisnicima vodnih usluga.

Cijena usluge koncesionara prema Vodoopkrbi i odvodnji d.o.o. Zagreb

Prema izvornom ugovoru o koncesiji koncesionar je imao pravo naplatiti svoju cijenu usluge od Grada Zagreba. Naknadnim izmjenama Ugovora o koncesiji uređeno je koncesionar ima pravo naplatiti svoju cijenu usluge od Vodoopskrbe i odvodnje d.o.o. Zagreb kao korisnika usluga pročišćavanja. Cijena usluge sastoji se od kapitalne naknade i naknade za upravljanje i rad uređaja.

Kapitalna naknada sadržava u sebi troškove kapitalnih ulaganja u objekte koncesije i druge objekte obuhvaćene Ugovorom o koncesiji, uključivo troškove financiranja i otplata zajmova odnosno kredita prema kreditorima projekta.

Naknada za upravljanje i rad ima svoju fiksnu i varijabilnu komponentu koja sadržava trošak upravljanja i pogona uređajem za pročišćavanje otpadnih voda.

Prema koncesijskom ugovoru Grad Zagreb jamči za puno plaćanje cijene usluge koncesionaru.

Ukazujemo da koncesionar ispostavlja VIOZ-u račune za cjelokupnu ugovornu cijenu usluge, koji potom dio cijene usluge podmiruje iz cijene vodne usluge i naknade za razvoj a za dio ispostavlja Gradu Zagrebu zahtjeve za plaćanjem koji se potom podmiruju cesijama.

Pravni položaj koncesionara i pravni položaj VIOZ-a

Naknadnim izmjenama koncesijskog ugovora Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. Zagreb (dalje: VIOZ) označena je kao (jedini) korisnik usluge pročišćavanja otpadnih voda, prema kojem od tada koncesionar ispostavlja izravne račune.

Neovisno o svom pravnom statusu korisnika usluge pročišćavanja otpadnih voda u ovom odnosu VIOZ je de facto posrednik u isporuci usluge prema krajnjim korisnicima (građanima i poslovnim korisnicima) jer sam ne proizvodi otpadne vode već otpadne vode građana i poslovnih korisnika putem svog sustava javne odvodnje isporučuje koncesionaru na ulaznom oknu u CUPOVZ radi pročišćavanja.

Prema članka 201. stavak 2. Zakona o vodama koncesionar ima pravni položaj isporučitelja vodne usluge, neovisno o činjenici što ima samo jednog korisnika vodne usluge.

No Ugovorom o koncesiji je zadržan jedini oblik izravnog odnosa koncesionara prema krajnjim korisnicima vodnih usluga tj. koncesionar je dužan osobno rješavati prigovore korisnika

vodnih usluga (građana i poslovnih korisnika) koji se odnose na uslugu pročišćavanja, što čini nekohrentnost u pravnom odnosu.

Cijena vodne usluge Vodoopskrbe i odvodnje prema korisnicima vodnih usluga

Ugovorna cijena usluge koncesionara (kapitalna naknada i naknada za upravljanje i rad) za koju se računu ispostavljaju VIOZ-u se nižim postupcima prevaljuje na krajnje korisnike vodnih usluga i Grad Zagreb koji značajno doprinosi plaćanju koncesionarove cijene usluge iz svog proračuna.

Na traženje Vijeća za vodne usluge koncesionar je 16. travnja 2014. (prvi put od početka koncesije u 2000.) donio Odluku o cijeni vodnih usluga prema VIOZ-u prema kojoj varijabilni dio cijene pročišćavanje iznosi 1,28 kn/m³ za kućanstva i 3,94 m³ za ostale korisnike. Na ovu Odluku suglasnost je dao gradonačelnik Grada Zagreba, 22. travnja 2014.

Cijenu vodne usluge pročišćavanja (varijabilni dio) prema korisnicima vodnih usluga VIOZ je normirao 17. travnja 2014. Odlukom o izmjenama i dopunama Odluke o cijenama vodnih usluga i odredio da varijabilni dio cijene pročišćavanje iznosi 1,28 kn/m³ za kućanstva, 0,768 kn/m³ za socijalno ugrožene građane i 3,94 kn/m³ za ostale korisnike I na ovu Odluku suglasnost je dao gradonačelnik Grada Zagreba, 22. travnja 2014.

Donošenjem ovih odluka i njihovom provedbom riješeno je pitanje generiranja sredstava za podmirenje troškova upravljanja i pogona CUPOVZ-a (tj. podmirenja sastavnice naknade za upravljanje i rad iz koncesionarove ugovorne usluge). Donošenjem ovih Odluka uskladilo se postupanje Grada Zagreba, VIOZ-a i koncesionara sa Zakonom o vodama.

Naknada za razvoj prema korisnicima vodnih usluga

Pitanje podmirenja troškova izgradnje objekata koncesije i drugih objekata u obuhvatu Ugovora o koncesiji nije potpuno usklađeno sa Zakonom o vodama i Zakonom o financiranju vodnog gospodarstva.

Do 1. svibnja 2014. cijena usluge koncesionara se u cijelosti podmirivala iz „naknade za pročišćavanje“ što je termin koji se u Gradu Zagrebu koristio za cijenu vodne usluge pročišćavanja otpadnih voda pa su cijenu usluge plaćali i korisnici vodne usluge čija otpadna voda nije odvođena na CUPOVZ.

Reagirajući na poziv Vijeća za vodne usluge da razdvoji sredstva iz kojih se podmiruju (a) troškovi upravljanja i pogona CUPOVZ-a i (b) troškovi izgrađenih vodnih građevina u koncesiji na dvije zakonite naknade prema krajnjim korisnicima vodnih usluga i to na:

- cijenu vodne usluge za troškove pod (a) i
- naknadu za razvoj za troškove pod (b)

Skupština Grada Zagreba je 15. travnja 2014. s učinkom od 1. svibnja 2014. donijela Odluku o izmjeni i dopunama Odluke o naknadi za razvoj javne vodoopskrbe i javne odvodnje za podmirenje troškova gradnje izgrađenih građevina za pročišćavanje otpadnih voda kojom je odredila naknadu od 3,70 kn/m³ isporučene vodne usluge javne vodoopskrbe kućanstvima i 11,83 kn/m³ isporučene vodne usluge javne vodoopskrbe „ostalim korisnicima“, de facto poslovnim korisnicima.

Cijena pročišćavanja otpadnih voda

Zaključno, od 1. svibnja 2014. cijena pročišćavanja otpadnih voda u Gradu Zagrebu iznosi:

- za kućanstva 4,98 kn/m³ (tj. 1,28 kn/m³ cijena vodne usluge i 3,70 kn/m³ naknada za razvoj)
- za socijalno ugrožene građane 4,468 kn/m³ (tj. 0,768 kn/m³ cijena vodne usluge i 3,70 kn/m³ naknada za razvoj)
- za ostale korisnike iznosi 7,64 kn/m³ (3,94 kn/m³ cijena vodne usluge i 3,70 kn/m³ naknada za razvoj).

Sve vrijednosti su izražene bez PDV-a (13% na vodne usluge) koji se obračunava samo na cijenu vodne usluge.

S obzirom na nepostojanje izravnog pravnog odnosa između koncesionara, s jedne strane te građana (kućanstva) i poslovnih korisnika, s druge strane, cijena pročišćavanja otpadnih voda u Gradu Zagrebu je prikazana u Prilogu: „Cijene vode u Republici Hrvatskoj od ožujka 2015. do prosinca 2016.“ uz jedinog korisnika usluge pročišćavanja od koncesionara - Vodoopskrbu i odvodnju d.o.o. Zagreb, koja i ispostavlja račune krajnjim korisnicima (kućanstvima i poslovnim korisnicima).

Dobit koncesionara

Vijeće za vodne usluge primjećuje da koncesionar sa ugovornom cijenom usluge ostvaruje iznimno visoke prinose tj. da je dobit nakon oporezivanja iznosila 39,50% u 2013, 43,29% u 2014., 42,53% u 2015., 42,17% u 2016. i 45,6% u 2017. godini. Koncesionarova cijena usluge uređena je ugovorom iz 2000. godine na čije odredbe Vijeće nema zakonskih ovlasti utjecati. Izvornim, a koliko nam je poznato i nepromijenjenim odredbama Priloga C7 Ugovoru o koncesiji određeno da u slučaju raskida koncesijskog ugovora po diskrecijskoj ocjeni Grad Zagreb mora platiti koncesionaru nedostajući povrat na dionički kapital, što ne uključuje povrat na uloge iz kredita, do prosječnih 15%. S obzirom na navedene okolnosti Vijeće ukazuje Hrvatskom saboru da se teret visokih prinosa koncesionara može zakonskom intervencijom pravičnije raspodijeliti između korisnika vodnih usluga i gradskog proračuna.

8.5.2. Cijena pročišćavanja otpadnih voda u Općini Kanfanar

U Općini Kanfanar na snazi je ugovor o koncesiji između Općine Kanfanar, kao davatelja koncesije i TDR d.o.o. Rovinj, kao koncesionara (dalje: TDR ili koncesionar) sklopljen 13. siječnja 2014. u svrhu pružanja usluge pročišćavanja otpadnih voda. Koncesija je dana temeljem odredbi Zakona o komunalnom gospodarstvu, a na traženje Vijeća za vodne usluge od 16. srpnja 2015. koncedent je 22. siječnja 2016. ispravio Odluku o davanju koncesije i kao pravni temelj naveo odredbe Zakona o vodama.

Koncesija je dana na 5 godina.

Pravni odnosi u koncesiji

Za razliku od koncesije u Gradu Zagrebu:

- ova koncesija je dana je za već izgrađeni uređaj za pročišćavanje industrijskih otpadnih voda
- ova koncesija je koncesija za javne usluge a ne koncesija za javne radove (nije BOT, DBOT, BOOT ili slično)

- izravni korisnik usluga nije isporučitelj vodnih usluga niti Općina Kanfanar (jedan korisnik usluga) već kućanstva i poslovni korisnici
- koncesionar izdaje račune za vodnu uslugu izravno kućanstvima i poslovnim korisnicima
- ne postoji potreba za podmiranjem troška koncesije i koncesionarove marže iz naknade za razvoj
- trošak koncesije (uključujući i dio amortizacije uređaja za pročišćavanje otpadnih voda) i koncesionarova marža se podmiruju iz cijene vodne usluge (fiksni i varijabilni dio).

S obzirom na postojanje izravnog pravnog odnosa između koncesionara, s jedne strane te građana (kućanstva) i poslovnih korisnika, s druge strane, cijena pročišćavanja otpadnih voda u Općini Kanfanar je prikazana u Prilogu: „Cijene vode u Republici Hrvatskoj u 2017..“ uz koncesionara – TDR d.o.o. Rovinj, koji i ispostavlja račune krajnjim korisnicima (kućanstvima i poslovnim korisnicima).

Cijena pročišćavanja

Cijenu pročišćavanja čini cijena vodnih usluga i to:

- za kućanstva, fiksni dio od 13,00 kn/mjesečno te varijabilni dio od 1,80 kn/m³
- za poslovne korisnike („mali obrti i poduzeća“) fiksni dio od 25,00 kn/mjesečno te varijabilni dio od 3,50 kn/m³
- za poslovne korisnike („industrija“) fiksni dio od 205,00 kn/mjesečno te varijabilni dio od 18,90 kn/m³.

Dobit koncesionara

TDR d.o.o. Rovinj je trgovačko društvo koje se primarno bavi proizvodnjom i prodajom duhanskih proizvoda. Društvo je u sudskom registru registrirano i za obavljanje djelatnosti pročišćavanja otpadnih voda. No kako su prihodi i rashodi društva s osnova svih djelatnosti kojim se društvo bavi, kao i dobit, prikazani integralno, ne postoji javno dostupan podatak koliku dobit koncesionar ostvaruje po osnovi koncesije za pročišćavanje otpadnih voda u Općini Kanfanar.

9. UPRAVNI SPOROVI

U izvještajnom razdoblju nisu pokretani upravni sporovi protiv rješenja Vijeća.

10. PREDMETI OCJENE USTAVNOSTI I ZAKONITOSTI PROPISA O VODNIM USLUGAMA PRED USTAVNIM SUDOM REPUBLIKE HRVATSKE

Tijekom 2011., 2012. i 2013. Ustavnom sudu Republike Hrvatske podneseno je 6 zasebnih prijedloga ocjene ustavnosti i zakonitosti Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga (dalje Uredba) koji su odlukom Suda spojeni u jedan predmet.

Prijedlozima za ocjenu ustavnosti osporena su uglavnom odredbe Uredbe o naplati fiksnog dijela cijene vodne usluge iz različitih razloga, a osobito stoga što predviđa i naknadu troška očitavanja mjernih uređaja.

Na ovo se referiramo u ovom izvještajnom razdoblju stoga što su tijekom 2017. postupci ocjene ustavnosti i dalje bili u tijeku.

Istodobno ukazujemo:

- da je u međuvremenu donesen novi Zakon o zaštiti potrošača (Narodne novine, broj 41/14 i 110/15) koji je u članku 24. stavak 3. uređio: „Uslugu očitavanja mjernih uređaja nije dopušteno naplaćivati, osim u slučajevima koji su određeni posebnim propisom.“ Kako Uredba o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga jeste poseban propis time smatramo da je pitanje usluge očitavanja mjernih uređaja u potpunosti izvan sfere ocjene nezakonitosti i
- da je donesena presuda Suda EU u predmetu C-686/15 od 7. prosinca 2016. kojom je riješeno i pitanje navodne nesuglasnosti fiksnog dijela cijene vodne usluge s pravom EU. Naime presudom je utvrđeno: „Direktivu 2000/60/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2000. o uspostavi okvira za djelovanje Zajednice u području vodne politike treba tumačiti na način da joj se ne protivi nacionalni propis poput onoga iz glavnog postupka, koji predviđa da cijena vodnih usluga isporučenih potrošaču uključuje ne samo varijabilni dio koji se izračunava prema količini vode koju je dotični korisnik stvarno potrošio nego i fiksni dio koji nije vezan uz tu količinu.“

11. PREDSTAVKE I UPITI

Vijeću za vodne usluge, sukladno odredbi članka 219. Zakona o vodama, nije izrijekom u djelokrugu poslova koje obavlja propisano postupanje po predstavkama građana. Unatoč navedenom, Vijeće, prilikom nadzora zakonitosti odluka o cijeni vodnih usluga, odluka o obračunu i naplati naknade za razvoj i cijene vode između dva isporučitelja, uzima u obzir predstavke, upite i podneske građana koje se odnose na navedene odluke, ispituje njihovu utemeljenost te o utvrđenom obavještava podnositelja podneska.

Posebno napominjemo da je Vijeće za vodne usluge zauzelo stajalište *rebus sic stantibus* tj. zbog razloga ekonomičnosti ali i svrsishodnosti i racionalnosti se na opetovane, suštinski identične upite, istih podnositelja ne očituje ponovo odnosno očituje se upućujući na prethodno mišljenje/očitovanje.

Vezano uz anonimne predstavke, Vijeće uzima u obzir sadržaj istih, ali zbog nedostatka podataka o podnositelju, nije u mogućnosti podnositelja obavijestiti o utvrđenom.

Vijeće usmeno dnevno daje potrebna pojašnjenja odnosno upućuje na nadležno postupanje stranke koje telefonskim putem zatraže pomoć.

U nastavku se daju primjeri najčešćih ili specifičnih upita i predstavki te odgovora na iste.

11.1. Odluke o cijeni vodnih usluga

Dio predstavki odnosio se na nerazumijevanje potrebe plaćanja fiksnog dijela cijene vodne usluge kao dijela cijene vodne usluge koji ne ovisi o potrošnji pa se s tim u vezi i na odredbe Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva ili nerazumijevanje neke od stavki konkretnih odluka o cijenama vodnih usluga. S tim u vezi, Vijeće je dalo odgovarajuće obrazloženje temeljeno na nadzoru zakonitosti konkretnih odluka o cijenama vodnih usluga.

11.2. Upiti o zakonitosti načina naplate fiksnog dijela cijene vodne usluge u višestambenim zgradama

Predstavke podnositelja su se odnosile na naplatu fiksnog dijela cijene pitke vode, odnosno obračuna fiksnog dijela cijene vodne usluge za stanove u stambenim zgradama, pri čemu je navedeno da se isti obračunava kao da svaki stan ima svoj vodomjer iako zgrada ima jedan vodomjer.

Prema članku 6. stavci 2., 3. i 4. Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva (Narodne novine, broj: 112/10; dalje u tekstu: Uredba): „Fiksni dio najniže osnovne cijene vodnih usluga služi pokriću troškova koji ne ovise o količini isporučenih vodnih usluga, a nastaju kao posljedica priključenja nekretnine na komunalne vodne građevine, i to troškova:

- očitavanja vodomjera,
- obrade očitanih podataka te izrade i dostave računa korisnicima vodnih usluga,
- umjeravanja i servisiranja vodomjera sukladno važećim propisima,
- tekućeg i investicijskog održavanja priključka nekretnine na komunalne vodne građevine vodoopskrbe i/ili odvodnje,
- redovitog održavanja funkcionalne ispravnosti komunalnih vodnih građevina za isporuku vodnih usluga,
- ispitivanja i održavanja zdravstvene ispravnosti vode za piće.

Fiksni dio najniže osnovne cijene vodnih usluga obračunava se mjesečno.

Fiksni dio osnovne cijene vodnih usluga ne može biti veći od fiksnog dijela najniže osnovne cijene vodnih usluga.“

Prema izričaju predmetne Uredbe isporučitelj vodne usluge je u obvezi da troškove koji ne ovise o količini isporučenih vodnih usluga, a nastaju kao posljedica priključenja nekretnine na komunalne vodne građevine i koji su pojedinačno navedeni u članku 6. stavak 2. Uredbe obračuna i naplati korisniku vodne usluge putem fiksnog dijela cijene vodne usluge. Hoće li pritom isporučitelj vodne usluge izračunati fiksne troškove zasebno za svakog korisnika i potom individualizirati obračun tih troškova putem fiksnog dijela cijene vodne usluge prema konkretnom korisniku ili izračunati skupno sve fiksne troškove i odrediti da se isti putem fiksnog dijela cijene vodne usluge naplate - bilo u jednakom iznosu od svih korisnika, bilo u jednakom iznosu po kategorijama korisnika (poslovni prostori, stambeni prostori i sl.) - nije uređeno predmetnom Uredbom, već je na ocjeni donositelja odluke o cijeni vodnih usluga (isporučitelj vodne usluge) i davatelju suglasnosti na odluku o cijeni vodnih usluga (gradonačelniku/općinskom načelniku). Isporučitelji vodne usluge u Republici Hrvatskoj primjenjuju u pravilu model skupnog izračuna fiksnih troškova te obračuna u jednakom iznosu svakom od obveznika iste kategorije. Nedvojbeno je da korisnici vodnih usluga u višestambenim zgradama s jednim vodomjerom mogu biti zasebna kategorija, no, kako je navedeno, ova odluka je na isporučitelju vodne usluge i gradonačelniku/općinskom načelniku. Kako je, u smislu naprijed navedenog, predmetno pitanje - pitanje svrsishodnosti i racionalnosti, a ne pitanje zakonitosti to Vijeće za vodne usluge nije moglo ocijeniti odluke koje predviđaju ovakav način naplate nezakonitima po ovom pitanju.

11.3. Zahtjevi za oslobođenjem od plaćanja troškova cijene vodne usluge (npr. temeljem socijalnog cenzusa)

Vijeće za vodne usluge nije ovlašteno za davanje traženog oslobođenja. Međutim, vezano za ovo pitanje potrebno je voditi računa o dva elementa: načelu punog povrata troškova vodnih usluga (koji ne bi dopuštao bilo kakvo oslobođenje ili umanjeње obveze bez odgovarajuće nadoknade nedostajućeg iznosa) te o cijeni vode za socijalno ugrožene građane.

Naime, osnovna cijena vodne usluge mora pokriti ukupne troškove, dakle cijena koju plaćaju svi korisnici vodnih usluga, odnosno koju plaćaju sve kategorije korisnika vodnih usluga (kućanstva, poslovni subjekti, socijalno ugroženi građani). To je Uredbom o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva dopušten oblik među-sbvencioniranja.

Odredbom članka 52. Zakona o socijalnoj skrbi uređeno je da jedinica lokalne samouprave odobrava pomoć za podmirenje troškova stanovanja što jedinice lokalne samouprave i čine na način da donose odgovarajuće odluke o socijalnoj skrbi kojima propisuju kriterije za ostvarivanje prava na subvenciju troškova stanovanja, a pojedinačna prava na pomoć utvrđuju donošenjem rješenja o pravu na pomoć. Dakle, odredbama Zakona o socijalnoj skrbi nije uređeno da su jedinice lokalne samouprave dužne osigurati sredstva za svbencioniranje troškova stanovanja, uključivo i troškove vodnih usluga, već im je dana zakonska ovlast da takvu svbenciju odobre u vidu pomoći.

Stajalište Vijeća u ovom slučaju je da ne postoji zakonom ili drugim propisom utvrđena obveza jedinice lokalne samouprave da osigura u proračunu sredstva za ostvarivanje prava na podmirenje troškova vodne usluge socijalno ugroženim građanima, već im je dana zakonska ovlast za to.

11.4 Upit o sufinanciranju otočne vodoopskrbe

Podnositeljica upita obratila se Vijeću sa pitanjem je li Odluka o sufinanciranju otočne vodoopskrbe po komercijalnom cjeniku u 2016. godini jedinice lokalne samouprave zakonita ili nije. Uvidom u dostavljenu Odluku utvrđeno je da predmetna jedinica lokalne samouprave sufinancira cijenu vode privatnim iznajmljivačima u skladu s prijavljenim noćenjima u 2015. godini i to 10 m³ za svakih prijavljenih 250 noćenja. Korisnici koji se vodom opskrbljuju autocisternama plaćaju cijenu od 65 kn/m³ a jedinica lokalne samouprave isplaćuje razliku do iznosa pune komercijalne cijene. Korisnici koji se vodom opskrbljuju iz cjevovoda plaćaju cijenu od 26,39 kn/m³ a jedinica lokalne samouprave isplaćuje razliku do pune komercijalne cijene. Sredstva sufinanciranja jedinica lokalne samouprave isplaćuje isporučitelju vodne usluge. Uvidom u evidenciju Vijeća utvrđeno je da isporučitelj predmetni isporučitelj Vijeću nije dostavio Odluku o cijeni vodnih usluga te isporučitelj nije bio evidentiran u evidenciji Vijeća. Vijeće je zatražilo dostavu odluke o cijeni vodne usluge predmetnog isporučitelja. Po zaprimanju očitovanja isporučitelja utvrđeno je da je cijena vode utvrđena sukladno posebnom zakonu, Zakonu o otocima kao i da predmetni isporučitelj nema status javnog isporučitelja vodnih usluga sukladno Zakonu o vodama, što je provjereno pri nadležnom Ministarstvu, a budući da isporučitelj je imao manje od 1 km vodoopskrbne mreže.

11.5 Upit o načinu obračuna vodnih usluga u višestambenoj zgradi

Vijeću je postavljen upit imaju li suvlasnici u višestambenoj zgradi pravo na obračun vodnih usluga prema članu kućanstva ili su dužni povinovati se odluci većine sustanara i plaćati svu

razliku koja ostane nakon očitavanja individualnih vodomjera, Vijeće je utvrdilo da u konkretnom slučaju isporučitelj donio Opće i tehničke uvjete isporuke vodnih usluga. Odredbom članka 74. navedenih Uvjeta, utvrđen je način obračuna utroška vode u slučajevima kada zgrada ima ugrađen 1 glavni vodomjer, a samo neki od korisnika vodnih usluga imaju ugrađene individualne vodomjere. Stav je Vijeća da se moraju primjenjivati odredbe Općih uvjeta sve dok iste eventualno ne budu osporene od strane korisnika u parničnom postupku i ne dobije se pravomoćna presuda o ništavosti istih. U konkretnom slučaju nema podataka da su odredbe Općih uvjeta osporene, odnosno utvrđene ništavim, stoga se iste imaju primjenjivati. U pogledu pitanja da li je valjana izjava korisnika o broju članova kućanstva ili ista mora biti utvrđena potvrdom o prebivalištu MUP-a, Vijeće nije nadležno.

11.6 Obveza ugradnje vodomjera u svakoj zasebnoj cjelini građevine

Na upit stranke vezan za obvezu ugradnje vodomjera u svakoj zasebnoj cjelini građevine, stranka je upućena na obvezu ugradnje vodomjera u svakoj zasebnoj cjelini građevine sukladno čl. 211. Zakona o vodama. U pogledu kontrole računa stranka je upućena na nadležnost tržišne inspekcije.

11.7 Predstavka na postupanje isporučitelja vodnih usluga u pogledu gubitaka vode u cjevovodima isporučitelja

Podnositelj predstavke zatražio je postupanje Vijeća prema isporučitelju vezano za saniranje gubitaka vode u cjevovodima javne vodoopskrbe na način da Vijeće utvrdi troškove gubitka vode i tereti isporučitelja za uplatu tih troškova u Državni proračun. Vijeće nije nadležno za kontrolu gubitaka vode u cjevovodima javne vodoopskrbe o čemu je obavijestilo podnositelja predstavke.

11.8 Upit o mogućnosti korištenja sredstava naknade za razvoj

Upit se u bitnom odnosio na mogućnost korištenja sredstava naknade za razvoj sustava javne odvodnje za pokriće troškovi usluga, fakturiranja i naplate te naknade, a koje pruža društvo koje vrši objedinjenu naplatu.

Mišljenje je Vijeća da se iz naknade za razvoj mogu pokrivati isključivo troškovi gradnje komunalnih vodnih građevina, a ne i troškovi poslovanja isporučitelja vodnih usluga.

Troškovi poslovanja isporučitelja vodnih usluga podmiruju se na teret cijene vodne usluge uz koju se naplaćuje naknada za razvoj. S obzirom na to da se obračun i naplata cijene vodne usluge i naknade za razvoj obavlja zajedno te da se de facto radi o zajedničkim troškovima, nema nikakve zapreke da se na teret cijene vodne usluge podmiri i trošak naplate naknade za razvoj.

11.9 Upit o minimalnoj/maksimalnoj cijeni vode

Podnositeljica upita je zatražila informaciju o minimalnoj/maksimalnoj cijeni vode koju propisuje Vlada Republike Hrvatske. Vijeće je uputilo podnositeljicu na odredbe relevantnih propisa, Zakon o vodama i Uredbu o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva.

9.10 Upit o nedovoljnom tlaku kod isporuke vode

Vijeće je utvrdilo da je predmet zahtjeva pitanje nedovoljnog tlaka kod isporuke vode. Iz priložene dokumentacije razvidno je da se nenadležnim oglasilo Ministarstvo gospodarstva,

Uprava za inspekcijske poslove u gospodarstvu te uputilo na eventualno nadležnu vodopravnu inspekciju. Prema članku 224. stavak 5. Zakona o vodama, inspekcijski nadzor nad primjenom odredbi čl. 205.-216. istog Zakona obavljaju inspektori gospodarskog inspektorata, osim u dijelu koji obavlja Vijeće za vodne usluge. Članak 215. Zakona o vodama, koji daje pravnu osnovu za donošenje općih i tehničkih uvjeta za isporuku vodnih usluga nije dodijeljen u nadležnost nadzora Vijeća za vodne usluge. Na osnovu dopisa Ministarstva gospodarstva, poduzetništva i obrta, Uprave za inspekcijske poslove u gospodarstvu, utvrđeno je da je nadležna inspekcija izvršila mjerenje tlaka u objektu stranke i ustanovila da je isti sukladan protupožarnim zahtjevima. Ako stranka i nadalje smatra da su Opći i tehnički uvjeti nezakoniti, ovlaštena ih je pobijati, kao opće uvjete ugovora o isporuci vodnih usluga, u parničnom postupku.

9.11 Predstavka potrošača vezana za povrat uplaćenih sredstava

Uvidom u predstavku Vijeće je utvrdilo da se podnositelj predstavke poziva na ranije rješenje Vijeća o obustavi dijela Odluke o cijeni vodnih usluga isporučitelja. Podnositelj je smatrao da je Vijeće propustilo narediti isporučitelju povrat uplaćenih troškova diskriminiranim potrošačima koje su isti uplatili po navedenoj osnovi do donošenja rješenja Vijeća. Vijeće nije ovlašteno narediti povrat troškova te stoga nije moglo propustiti takvo postupanje, te se rješenje Vijeća iz razloga pravne sigurnosti može primjenjivati samo pro futuro, a ne retroaktivno.

12. PREPORUKE I PRIJEDLOZI VIJEĆA

Uz preporuke i prijedloge iznesene u svom prethodnom Izvješću:

1. Vijeće ukazuje da je integracija isporučitelja vodnih usluga preduvjet bez kojeg se ne može u budućnosti osigurati priuštivost cijena vode na uslužnom području. U tom smislu Vijeće podupire koncept integracije isporučitelja vodnih usluga kakav inicira Ministarstvo zaštite okoliša i energetike.
2. Vijeće ukazuje na bitan nedostatak u sadašnjim procedurama donošenja odluka o cijeni vodnih usluga i odluka o naknadi za razvoj a to je izostanak javnog savjetovanja o nacrtu tih odluka. U tom smislu Vijeće smatra da bi javno savjetovanje s korisnicima vodnih usluga i ostalom zainteresiranom javnošću morala zakonom biti uređena kao obvezatna radnja u postupku donošenja tih odluka.
3. Vijeće smatra da bi tarifu cijene vodnih usluga za socijalno ugrožene građane (tzv. socijalna tarifa) trebalo izričito zakonom urediti tako da se odnosi i na javnu odvodnju sa pročišćavanjem otpadnih voda (gdje je dostupna) odnosno bez pročišćavanja otpadnih voda (gdje nije dostupna).
4. Vijeće ukazuje da se socijalne mjere, u pravilu, ne smiju financirati na teret drugih korisnika vodnih usluga (tzv. međusobnim subvencioniranjem) već iz odgovarajućeg proračuna. Eventualno i djelomično međusobno subvencioniranje bi se moglo urediti samo do određene zakonom propisane granice, i isključivo na prijedlog isporučitelja

vodnih usluga, kako se, subvencioniranjem socijalnih mjera, ne bi oslabila njegova financijska stabilnost i održivost.

5. U smislu točke 4. Vijeće ukazuje da se razlika između socijalne tarife i pune tarife treba, u cijelosti ili u najvećem dijelu, podmiriti na teret proračuna jedinica lokalne samouprave).
6. U smislu točke 4. Vijeće ukazuje da se razlika između tarife vode koja se, po posebnom zakonu, isporučuje na otoke, a gdje su troškovi prijevoza dominantni u strukturi troškova, treba u cijelosti podmiriti na teret državnog proračuna.
7. Dok se ne osigura integracija isporučitelja vodnih usluga na uslužnom području (javne vodoopskrbe i javne odvodnje, velikih, srednje velikih i malih, isporučitelja na malo, isporučitelja na veliko i mješovitih isporučitelja) cijena vode koju isporučuje isporučitelj na veliko (koji nema maloprodaju) bi se trebala urediti na maloprodajnim načelima, unutar troškovno učinkovitog isporučitelja.
8. Vijeće ukazuje na neurednost u izradi i dostavi revizijskih izvješća isporučitelja vodnih usluga sukladno članku 207.a Zakona o vodama te preporuča zakonski sankcionirati neredovitost u izradi i dostavi navedenih izvješća.
9. Vijeće smatra nužnim Zakonom o financiranju vodnoga gospodarstva obvezati javne isporučitelje vodnih usluga na dostavu Vijeću odluke o naknadi za razvoj u roku od 5 dana od dana njihovog donošenja a radi omogućavanja pravodobnog nadzora nad istima.

13. SAŽETAK GLAVNIH POKAZATELJA U SEKTORU VODNIH USLUGA

ISPORUČITELJI VODNIH USLUGA

a) Zakoniti isporučitelji vodnih usluga

U izvještajnom razdoblju bilo je 165 licenciranih isporučitelja od čega:

po djelatnosti

- isporučitelji vodnih usluga javne vodoopskrbe i javne odvodnje sa pročišćavanjem otpadnih voda - 48
- isporučitelji vodnih usluga javne vodoopskrbe i javne odvodnje bez pročišćavanja otpadnih voda - 54
- isporučitelji vodne uslugu javne vodoopskrbe - 35
- isporučitelji vodne uslugu javne odvodnje otpadnih voda sa ili bez pročišćavanja otpadnih voda – 26
- isključivo isporučitelji na veliko (bez mreže do krajnjeg korisnika) - 2¹⁹

¹⁹ Vodoopskrba Kupa d.o.o. Petrinja i Vodovod Hrvatsko primorje - južni ogranak d.o.o. Senj

po pravnom obliku

164 isporučitelja su trgovačka društva od čega

- 2 dionička društva²⁰
- 161 društava s ograničenom odgovornošću i
- 1 jednostavno društvo s ograničenom odgovornošću²¹

1 isporučitelj je ustanova²²

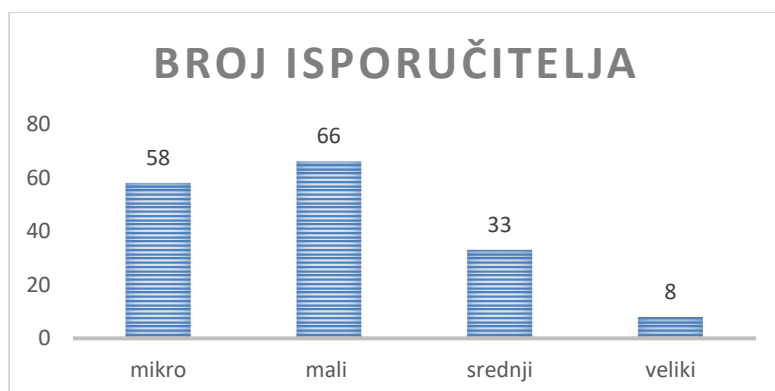
po osnivačkim pravima

- javni isporučitelji vodnih usluga – 163
- koncesionari pročišćavanja otpadnih voda (privatni kapital) – 2²³

b) Klasifikacija isporučitelja prema kriterijima iz propisa o računovodstvu

Prema kriterijima iz propisa o računovodstvu 165 isporučitelja vodnih usluga rasvrstano je kako slijedi:

Grafikon 3

c) Broj zaposlenih i prosječne netto plaće u zakonitim isporučiteljima vodnih usluga²⁴

Broj zaposlenih u 2017. je bio 8.400.

Usporedbe radi, broj zaposlenih u 2016. je bio - 8.176, u 2015. - 8.194, a u 2014. - 8.362.

²⁰ Varkom d.d. Varaždin i Komunalno Duga Resa d.d. Duga Resa

²¹ Vodoopskrba Rovišće j.d.o.o.

²² Izvor, javna ustanova za komunalne djelatnosti, Ploče

²³ Zagrebačke otpadne vode d.o.o. Odlukom Gradske skupštine Grada Zagreba iz 2000. godine. i TDR d.o.o. Rovinj, Odlukom Općinskog vijeća Kanfanara iz 2014.godine.

²⁴ Podaci FINA-e za 2015. iskazani prema temeljnim financijskim izvještajima isporučitelja vodnih usluga za 2014. i 2015.

Broj vodovodnih priključaka ostao je isti kao u 2016. i iznosio je 1 245 818. Broj kanalizacijskih priključaka u odnosu na prethodnu godinu povećao se za 2,5% i iznosi 568 842. ²⁵Ukupno vodovodnih i kanalizacijskih priključaka je bilo: 1.814.660.

Broj zaposlenih na 1.000 priključaka je 4,6²⁶

U usporedbi sa zemljama Dunavskog sliva gdje se u okviru Dunavskog vodnog programa prikupljaju podaci, hrvatski sektor vodnih usluga svrstava se iza Mađarske a ispred Češke. Poredak je: Austrija – 2.0, Mađarska – 3.5, Češka – 5.2, Albanija – 5.6, Bugarska – 6.2, Kosovo – 6.6, Slovačka – 7.65, Makedonija – 8.2, Crna Gora – 10.3, Srbija – 11.9, Moldova – 13.3, Bosna i Hercegovina -15.8 i Rumunjska - 18,8.²⁷

Prosječna neto plaća u 2017. je iznosila 5.890,00 kn/mj.

Usporedbe radi, prosječna neto plaća u 2016. je iznosila 5.611,00 kn/mj.

d) Vlastiti pogoni jedinica lokalne samouprave

U 2017. nije više bilo registriranih pogona jedinica lokalne samouprave u svojstvu javnih isporučitelja vodnih usluga.

e) Privatni isporučitelji vodnih usluga pražnjenja i odvoza otpadnih voda iz sabirnih i septičkih jama

Ovim pregledom nisu obuhvaćeni privatni isporučitelji vodnih usluga koji temeljem ugovora (koncesijski ugovori ili ugovori o javnoj nabavi) s gradovima i općinama obavljaju djelatnosti pražnjenja i odvoza septičkih i sabirnih jama. Njihove cijene ostaju izvan nadzora Vijeća za vodne usluge.

f) Mali neregulirani vodovodi

U Hrvatskoj je, u izvještajnom razdoblju, postojalo približno 200 malih nereguliranih vodovoda koji su izgrađeni sredstvima nekadašnjih mjesnih zajednica, građana u malim zajednicama a koji nisu preuzeti u sustave organizirane javne vodoopskrbe

²⁵ Skupljanje, pročišćavanje i distribucija vode u 2017.; Državni zavod za statistiku, srpanj 2018. i Javna odvodnja u 2017.; Državni zavod za statistiku, srpanj 2018.

²⁶ Izračun Vijeća za vodne usluge

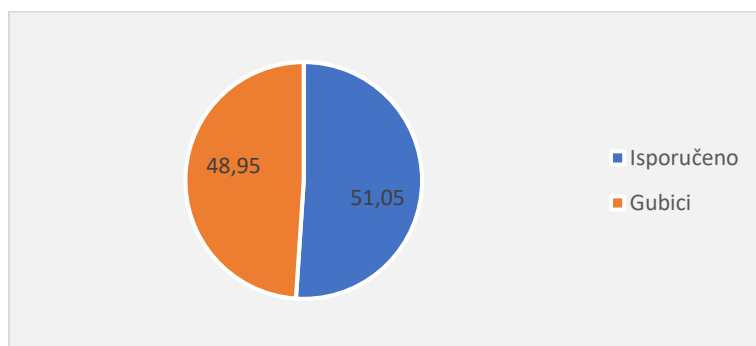
²⁷ Usluge javne vodoopskrbe i zbrinjavanja otpadnih voda; Stanje u sektoru; Dunavski vodni program 2015. S obzirom da su ovo zadnji objavljeni podaci služe orijentaciji i valja ih uzeti s rezervom. Kod dijela zemalja pokazao se napredak a kod dijela i stagnacija u ovom pogledu.

JAVNA VODOOPSKRBA – KOLIČINE, GUBICI, PROSJEČNA POTROŠNJA

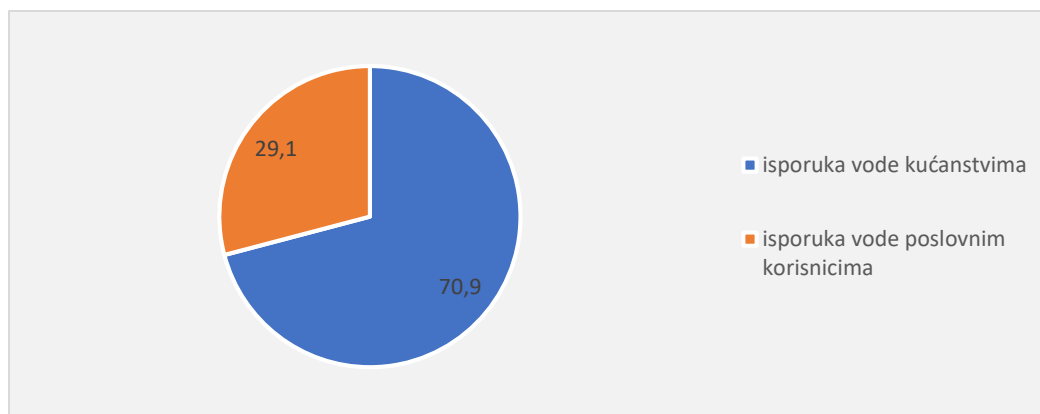
- ⇒ Zahvaćene količine vode (iz otvorenih vodotoka i podzemnih voda): 477.648.488 m³²⁸
- ⇒ Isporučene količine korisnicima: 243.835.882 m³ /god.²⁹ Od toga se kućanstvima isporučuje 172.878.692 m³/godišnje a poslovnim korisnicima 70.957.189 m³/godišnje
- ⇒ Ukupne količine vode isporučene kućanstvima, poslovnim korisnicima i drugim isporučiteljima vodnih usluga iznose 289.459.449 m³/godišnje
- ⇒ Gubici vode (kao razlika između zahvaćene i isporučene vode kućanstvima i poslovnim korisnicima) iznose: 233.812.606 m³ /god ³⁰

Ovi podaci se pokazuju u nižim grafikonima:

Grafikon 4 Udio (%) količina isporučene vode i gubitaka u odnosu na količine zahvaćene vode

Grafikon 5 Udio (%) količina isporučene vode kućanstvima i poslovnim korisnicima u odnosu na ukupne količine isporučene vode

²⁸ Hrvatske vode, Podaci o zahvaćenim i isporučenim količinama vode za ljudsku potrošnju za 2017. .

²⁹ Ibidem

³⁰ Ibidem

⇒ Prosječna potrošnja u kućanstvima: 134 litra/dnevno/osobi³¹ odnosno 11,26 m³ po kućanstvu/mjesečno

Dvadeset osam (28) isporučitelja isporučuje vodu za ljudsku potrošnju preko 2 milijuna m³ /godišnje³² kućanstvima i poslovnim korisnicima i to 79,35% (nešto manje od 4/5) ukupne isporuke kućanstvima i poslovnim korisnicima. Kad se uz to uključe i isporuke prema drugim isporučiteljima trideset jedan (31) isporučitelj vodnih usluga isporučuje preko 2 milijuna m³ /godišnje odnosno 82,87 % (nešto više od 4/5) ukupne isporuke kućanstvima, poslovnim korisnicima i drugim isporučiteljima vodnih usluga.

VODA ZA LJUDSKU POTROŠNJU I OTPADNE VODA - NUŽNE KOLIČINE

Prema izračunima UN Svjetske zdravstvene organizacije (WHO).

U većini okolnosti: 7,5 litara po stanovniku/dnevno

Izračun je zasnovan na potrebama dojlje, s umjerenom tjelesnom aktivnošću pod iznadprosječnim vanjskim temperaturama

U slučaju nužde

(izvanredne okolnosti): 15 litara po stanovniku /dnevno

Higijenski minimum: 20 litara po stanovniku /dnevno

za upražnjavanje osnovne higijene i osnovne prehrambene higijene

Pranje rublja i kupanje zahtijevaju veće količine osim ako nisu obavljani na izvoru.

FINANCIJSKI POKAZATELJI ISPORUČITELJA VODNIH USLUGA

Financijski pokazatelji se odnose na 2016. i 2017. godinu, na temelju javno dostupnih podataka od Fine.

a) Ukupni prihodi, rashodi, dobit i gubici

Ukupni promet isporučitelja vodnih usluga– 3.883.717.683 kn (2016.: 3.763.614.128 kn)

³¹ Izračun Vijeća za vodne usluge; broj stanovnika koji primaju vodu iz sustava javne vodoopskrbe je 3.572.440 odnosno 1.275.871 kućanstvo. Prosječno kućanstvo u Hrvatskoj je 2,8 članova.

³² Što je prema Zakonu o vodama granica za uspostavu održivog uslužnog područja za pružanje vodnih usluga

Tablica 36 Financijski pokazatelji isporučitelja vodnih usluga u 2017. i usporedba s 2016.

Financijski pokazatelji	2016. (kn)	2017. (kn)
Ukupni prihodi	3.763.614.128	3.883.715.683
Ukupni poslovni prihodi iz osnovne djelatnosti	3.410.769.162	3.547.240.170
Ukupni rashodi	3.507.186.237 kn	3.724.534.468 kn
Dobit	224.139.818	203.067.687
Gubitak	23.467.452	89.935.111
Broj društava koji posluju sa dobiti	130	118
Broj društava koji posluju sa gubitkom	35	47
Ukupan broj zaposlenih	8.176	8.400

Dobit – 203.067.687 kn od čega Zagrebačke otpadne vode d.o.o. imaju dobit od 180.886.029 kn, a svi ostali isporučitelji vodnih usluga 22.181.658 kn

Gubitak – 89.935.111 kn

Gubici isporučitelja vodnih usluga (de facto javnih jer koncesionari nisu poslovali s gubitkom) u 2016. iznosili su 23.467.452 kn (ili 0,63 % od ukupnog prihoda svih javnih isporučitelja) a u 2017. iznosili su 89.935.111 kn (ili 2,31 % u odnosu na ukupni prihod svih javnih isporučitelja).

b) Dobici i gubici prema broju isporučitelja

Referentni broj – 165 isporučitelja³³

Dobit – 118 isporučitelja

Gubici – 47 isporučitelja

c) Najviši i najniži dobici i gubici

Najviši dobici i gubici

Dobit – 180.886.029 kn (ili 45,6% u odnosu na svoje prihode); Zagrebačke otpadne vode d.o.o. Zagreb

Gubitak – 37.664.010 kn (ili 36,2% u odnosu na svoje prihode); Vodovod d.o.o., Osijek

Najniži dobici i gubici

Dobit – 13 kn (0,00005409% u odnosu na svoje prihode); Park Odvodnja d.o.o.

Gubitak - 205 kn (0,022% u odnosu na svoje prihode); Odvodnja Opuzen d.o.o.

Napomena: Odluke o cijenama vodnih usluga donose se prema planskim veličinama za buduće razdoblje na osnovu stvarnih veličina iz prethodnih razdoblja. U tim izračunima većinom nastaju razlike između planirane dobiti i stvarne dobiti.

³³ Samo oni koji su podnijeli FINA-i temeljne financijske izvještaje za 2017.

NAJVIŠE I NAJNIŽE CIJENE ISPORUKA IZMEĐU DVA ISPORUČITELJA (VELEISPORUKE I INTERVENTNE ISPORUKE)

Cijene isporuka su uvećane za PDV.

Najniža cijena: 0,66 i 0,87 kn/m³ (0,59 kn/m³ plus PDV od 1- 2/2015. i 0,77 kn/m³ plus PDV i od 3-12/2015 za vodu koju VG Vodoopskrba d.o.o. Velika Gorica isporučuje Vodoopskrbi i odvodnji d.o.o. Zagreb)

Najviša cijena: 10,43 kn/m³ (9,23 kn/m³ + PDV za vodu koju Komunalac d.o.o. Grubišno Polje isporučuje Darkomu d.o.o. Daruvar)

Napomena: Cijene isporuke prema drugim isporučiteljima ne smiju sadržavati tzv. fiksni dio, naknadu za razvoj, naknadu za korištenje voda niti naknadu za korištenje voda.

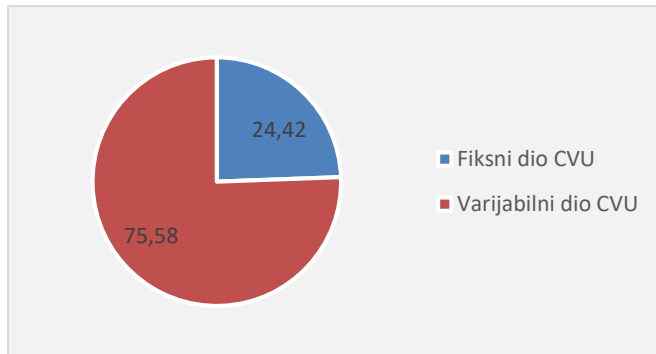
PROSJEČNA CIJENA VODE
1. PROSJEČNA CIJENA VODE ZA KUĆANSTVA

Tablica 37 Cijena vode za kućanstva

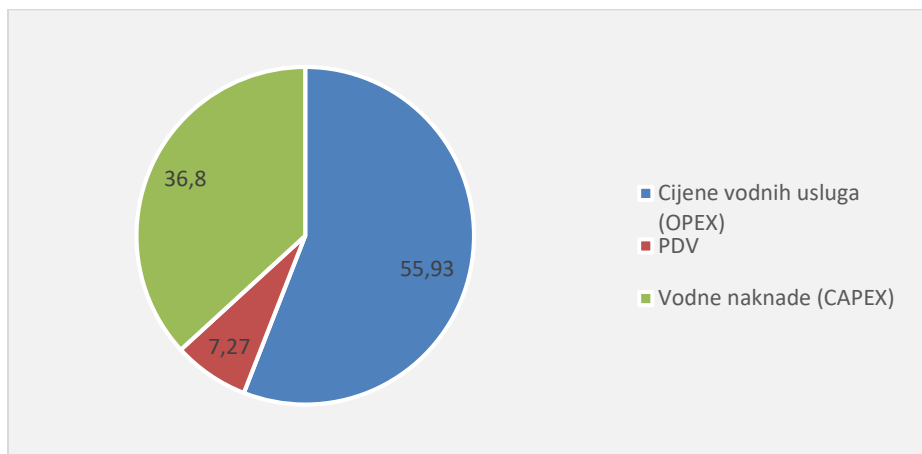
KUĆANSTVA	sastavnice	ponderirani	
		prosjeak (kn/m ³)	prosjeak (kn/m ³)
Lokalne sastavnice cijene vode	Fiksni dio CVU	2,14	20,41
	Varijabilni dio CVU	6,62	
	Naknada za razvoj (NZR)	2,11	
Nacionalne sastavnice cijene vode	Naknada za korištenje voda (NKV)	2,85	
	Naknada za zaštitu voda (NZV)	0,99	
	PDV na cijenu vodnih usluga (13%)	1,14	
cijena vode - varijabilna		13,56	
cijena vode - ukupna (svedena na kn/m ³)		15,66	

U izvještajnom razdoblju 2015-2016. cijena vode za kućanstva je iznosila 15,49 kn/m³ a u izvještajnom razdoblju za 2017 ona je iznosila 15,66 kn/m³ što je povećanje za 0,17 kn/m³ ili 1,09%.

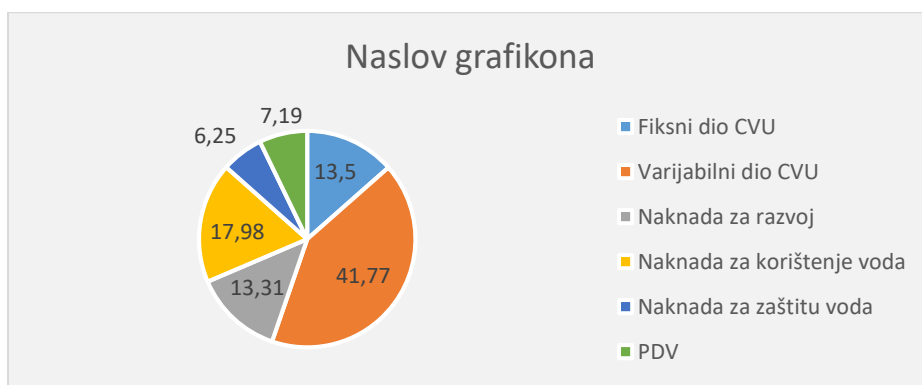
Grafikon 6 Udio (%) fiksnog i varijabilnog dijela u CVU bez PDV-a za kućanstva

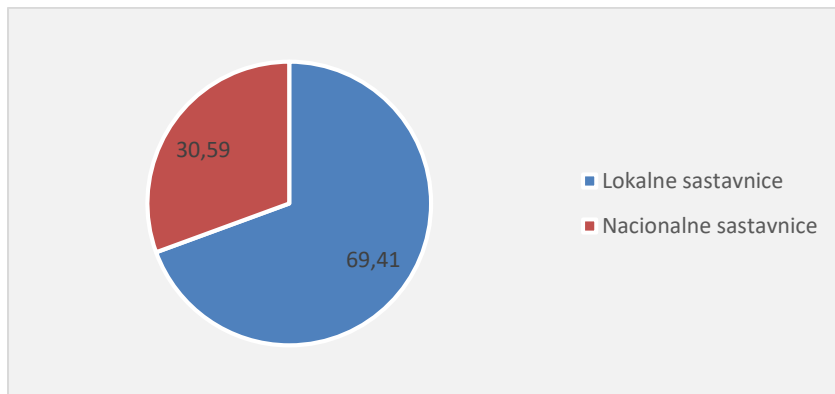
Grafikon 7 Udio (%) općih sastavnica u cijeni vode za kućanstva

Grafikon 8 Udio (%) pojedinačnih sastavnica u cijeni vode za kućanstva

Grafikon 9 Udio (%) lokalnih i nacionalnih sastavnica u cijeni vode za kućanstva

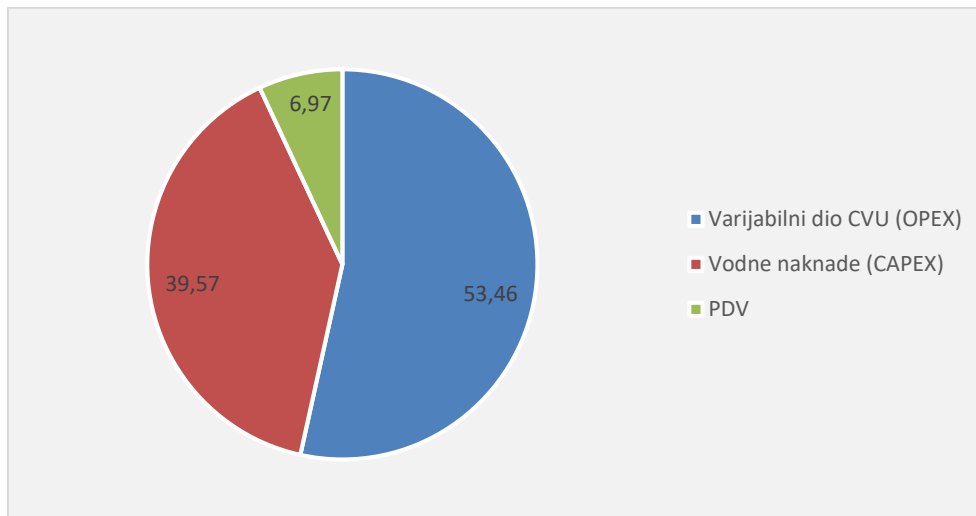
2. PROSJEČNE CIJENE VODE ZA POSLOVNE KORISNIKE

Tablica 38 Cijena vode za poslovne korisnike

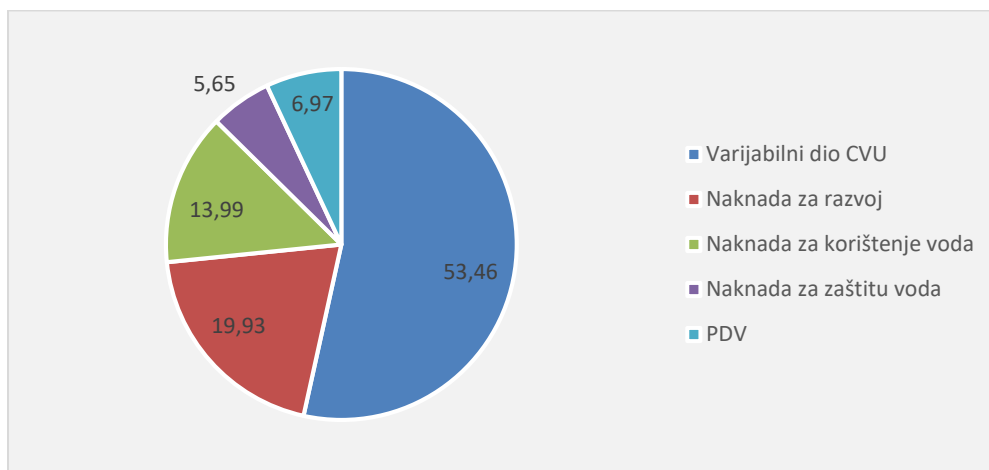
POSLOVNI KORISNICI	sastavnice	ponderirani prosjek (kn/m ³)	prosjek (kn/mj)
Lokalne sastavnice cijene vode	Fiksni dio CVU	NP	46,08
	Varijabilni dio CVU	10,89	
	Naknada za razvoj (NZR)	4,06	
Nacionalne sastavnice cijene vode	Naknada za korištenje voda (NKV)	2,85	
	Naknada za zaštitu voda (NZV)	1,15	
	PDV na cijenu vodnih usluga (13%)	1,42	5,99
cijena vode - varijabilna		20,37	

Za razliku od fiksnog dijela cijene vodne usluge za kućanstva, za poslovne korisnike nije moguće, temeljem dostupnih podataka i s primjerenom pouzdanošću izračunati fiksni dio cijene vodne usluge po m³ (kn/m³). Stoga niže prikaze dajemo u odnosu na varijabilni dio cijene vode za poslovne korisnike:

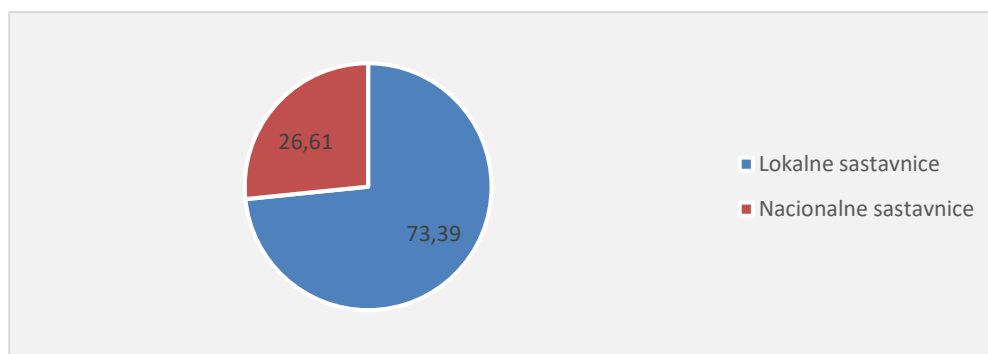
Grafikon 10 Udio (%) općih sastavnica u cijeni vode za poslovne korisnike (varijabilni dio)

Grafikon 11 Udio (%) pojedinačnih sastavnica u cijeni vode za poslovne korisnike (varijabilni dio)

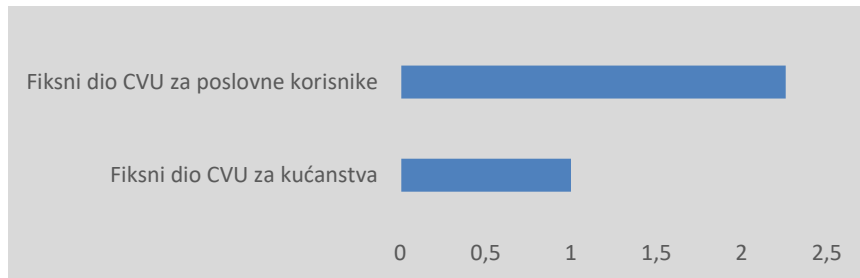
Grafikon 12 Udio (%) lokalnih i nacionalnih sastavnica u cijeni vode za poslovne korisnike (varijabilni dio)

3. Omjer cijena vode za kućanstva i za poslovne korisnike

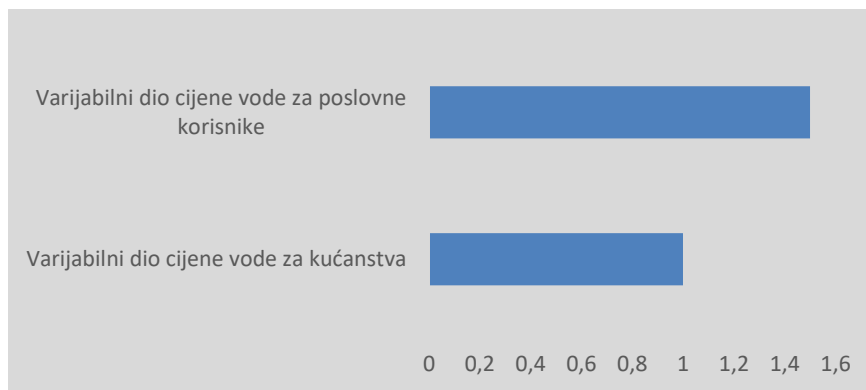
Omjer fiksnog dijela cijene vodnih usluga (kn/mj.) kućanstva/poslovni korisnici je 2,26

Grafikon 13 Omjer fiksnog dijela cijene vodnih usluga kućanstva/poslovni korisnici

Omjer varijabilnog dijela cijene vode (kn/m³) kućanstva/poslovni korisnici je 1,50.

Grafikon 14 Omjer varijabilnog dijela cijene vode kućanstva/poslovni korisnici

Tablica 39 Detaljniji prikaz sastavnica cijena vode za kućanstva i poslovne korisnike

Sastavnice	Poslovni korisnici	Kućanstva	Omjer poslovni korisnici/kućanstva
Fiksni dio CVU javne vodoopskrbe (kn/mj)	38,56	16,73	2,30
Fiksni dio CVU javne odvodnje (kn/mj)	6,62	3,13	2,12
Fiksni dio CVU pročišćavanja otpadnih voda (kn/mj)	0,90	0,55	1,62
Varijabilni dio CVU javne vodoopskrbe (kn/m ³)	7,44	4,59	1,62
Varijabilni dio CVU javne odvodnje (kn/m ³)	2,36	1,25	1,88
Varijabilni dio CVU pročišćavanja otpadnih voda (kn/m ³)	1,09	0,78	1,40
Naknada za razvoj (javna vodoopskrba) (kn/m ³)	1,16	0,64	1,83
Naknada za razvoj (javna odvodnja) (kn/m ³)	2,87	1,47	1,94
Naknada za razvoj (pročišćavanje) (kn/m ³)	0,03	0,00	-
Naknada za korištenje voda (kn/m ³)	2,85	2,85	1,00
Naknada za zaštitu voda (kn/m ³)	1,15	0,99	1,16
VARIJABILNI DIO CIJENE VODE	20,37	13,56	1,50

- Razlika u fiksnom dijelu cijene vodnih usluga između poslovnih korisnika i kućanstva (2,30, 2,12, 1,62) ili ukupno 2,30 je veća nego razlika u varijabilnom dijelu cijene vodnih usluga (1,62, 1,88, 1,40) ili ukupno 1,50 jer su se mnogi veliki isporučitelji vodnih usluga odlučili kod poslovnih korisnika na naplatu fiksnog dijela cijene vodnih usluga prema promjeru priključne cijevi.
- Razlika u naknadi za razvoj između poslovnih korisnika i kućanstva postoji i dalje (1,83 i 1,94) i manja je nego razlika u fiksnom dijelu cijene vodnih usluga, ali je već nego razlika u varijabilnom dijelu cijena vodnih usluga, što ukazuje na trend da se lokalna cijena razvoja rasporedi više na teret poslovnih korisnika, što ne ocjenjujemo pravičnom odlukom.

- Gotovi svi su isporučitelji primjenjivali različitu tarifu za poslovne korisnike i kućanstva, u okviru tzv. linearne tarife (ista tarifa neovisno o potrošnji). Nijedan isporučitelj vodnih usluga nije se odlučio primjenjivati blok tarifu (različita tarifa za različite raspone potrošnje, tzv. blokove).
- Ukazujemo da je udio u isporuci vode za ljudsku potrošnju putem sustava javne vodoopskrbe 70,90% (kućanstva) i 29,10% (poslovni korisnici).
- Visine (nacionalnih) vodnih naknada (naknada za korištenje voda, naknada za zaštitu voda) su jedinstvene za sve korisnike, ali razlika nastaje kod naknade za zaštitu voda (1,16) zbog primjene koeficijenta k1 kojim se izražava stupanj onečišćenja otpadnih voda.

4. Prosječni iznos računa za vodne usluge za kućanstva

Prosječni iznos računa za vodne usluge za kućanstva iznosi:

- za vodne usluge po kućanstvu (2,8 članova) - 176,33 kn/mjesečno
- po članu kućanstva - 62,97 kn/mjesečno.

POPIS TABLICA

1. Tablica 1: Sastavnice cijene vode	11
2. Tablica 2: Cijene vodnih usluga prema vrsti vodnih usluga	12
3. Tablica 3: Sastavnice cijene vodnih usluga prema vrsti vodnih usluga.....	12
4. Tablica 4: Cijena vodnih usluga prema kategoriji korisnika vodnih usluga.....	12
5. Tablica 5: Pripadnost prihoda	13
6. Tablica 6: Oblici međusubvencioniranja u Hrvatskoj	20
7. Tablica 7: Privremene mjere iz prethodnog razdoblja	29
8. Tablica 8: Cijene veleisporuke i interventne isporuke od isporučitelja na veliko	31
9. Tablica 9: Veleisporuke i interventne isporuke (količine)	32
10. Tablica 10: Prodaja tehnološke vode	33
11. Tablica 11: Isporučitelji obuhvaćeni obradom	40
12. Tablica 12: Ukupni prihodi, rashodi, dobit i gubitak isporučitelja vodnih usluga	40
13. Tablica 13: Ukupni prihodi, rashodi, dobit i gubitak javnih isporučitelja vodnih usluga.....	40
14. Tablica 14: Broj zaposlenih u isporučiteljima vodnih usluga.....	41
15. Tablica 15: Najveća dobit po isporučitelju	41
16. Tablica 16: Najveća dobit po javnom isporučitelju.....	41
17. Tablica 17: Najveći gubitak po isporučitelju	41
18. Tablica 18: Dobit i gubitak po broju isporučitelja	42
19. Tablica 19: Struktura ukupnih prihoda	42
20. Tablica 20: Udio ostalih prihoda prema glavnim primateljima	42
21. Tablica 21: Klasifikacija isporučitelja po veličini	43
22. Tablica 22: Najviše, najniže i prosječne cijene vode za kućanstva	48
23. Tablica 23: Najviše, najniže i prosječne cijene vode za kućanstva isporučitelja vodnih usluga koji pružaju vodne usluge javne vodoopskrbe i javne odvodnje bez pročišćavanja otpadnih voda (skupina B)	49
24. Tablica 24: Najviše, najniže i prosječne cijene vode za kućanstva isporučitelja vodnih usluga u skupinama A i B (zajedno)	50
25. Tablica 25: Najviše, najniže i prosječne cijene vode za kućanstva isporučitelja vodnih usluga koji pružaju vodne usluge javne vodoopskrbe (skupina C)	51
26. Tablica 26: Najviše, najniže i prosječne cijene vode za kućanstva isporučitelja vodnih usluga koji pružaju vodne usluge javne odvodnje bez i sa pročišćavanjem otpadnih voda (skupina D)	52
27. Tablica 27: Najviše, najniže i prosječne cijene vode za kućanstva isporučitelja vodnih usluga u skupinama C i D (zajedno)	53
28. Tablica 28: Najviše, najniže i prosječne cijene vode za kućanstva isporučitelja vodnih usluga u skupinama A, B, C i D (zajedno)	54
29. Tablica 29: Najviše, najniže i prosječne cijene vode za poslovne korisnike	55
30. Tablica 30: Najviše, najniže i prosječne cijene vode za poslovne korisnike isporučitelja vodnih usluga koji pružaju vodne usluge javne vodoopskrbe i javne odvodnje bez pročišćavanja otpadnih voda (skupina B)	56
31. Tablica 31: Najviše, najniže i prosječne cijene vode za poslovne korisnike isporučitelja vodnih usluga u skupinama A i B (zajedno)	57
32. Tablica 32: Najviše, najniže i prosječne cijene vode za poslovne korisnike isporučitelja vodnih usluga koji pružaju vodne usluge javne vodoopskrbe (skupina C)	58

33. Tablica 33: Najviše, najniže i prosječne cijene vode za poslovne korisnike isporučitelja vodnih usluga koji pružaju vodne usluge javne odvodnje bez i sa pročišćavanjem otpadnih voda (skupina D)	59
34. Tablica 34: Najviše, najniže i prosječne cijene vode za poslovne korisnike isporučitelja vodnih usluga u skupinama C i D (zajedno)	60
35. Tablica 35: Najviše, najniže i prosječne cijene vode za poslovne korisnike isporučitelja vodnih usluga u skupinama A, B, C i D (zajedno)	61
36. Tablica 36: Financijski pokazatelji isporučitelja vodnih usluga u 2017. i usporedba s 2016. (u kunama)	77
37. Tablica 37: Cijena vode za kućanstva	78
38. Tablica 38: Cijena vode za poslovne korisnike	80
39. Tablica 39: Detaljni prikaz sastavnica cijena vode za kućanstva i poslovne korisnike.	83

POPIS SLIKA:

1. Grafikon 1: Udio (%) jedinica lokalne samouprave sa i bez naknade za razvoj u ukupnom broju jedinica lokalne samouprave (555)	38
2. Grafikon 2: Udio (%) količina isporučene vode kućanstvima u jedinicama lokalne samouprave sa i bez naknade za razvoj u ukupnoj količini isporučene vode kućanstvima u Hrvatskoj	38
3. Grafikon 3: Klasifikacija isporučitelja prema propisima o računovodstvu.....	73
4. Grafikon 4: Udio (%) količina isporučene vode i gubitaka u odnosu na količine zahvaćene vode.....	75
5. Grafikon 5: Udio (%) količina isporučene vode kućanstvima i poslovnim korisnicima u odnosu na ukupne količine isporučene vode.....	75
6. Grafikon 6: Udio (%) fiksnog i varijabilnog dijela u CVU bez PDV-a za kućanstva	79
7. Grafikon 7: Udio (%) općih sastavnica u cijeni vode za kućanstva	79
8. Grafikon 8: Udio (%) pojedinačnih sastavnica u cijeni vode za kućanstva	80
9. Grafikon 9: Udio (%) lokalnih i nacionalnih sastavnica u cijeni vode za kućanstva....	80
10. Grafikon 10: Udio (%) općih sastavnica u cijeni vode za poslovne korisnike (varijabilni dio)	81
11. Grafikon 11: Udio (%) pojedinačnih sastavnica u cijeni vode za poslovne korisnike (varijabilni dio)	81
12. Grafikon 12: Udio (%) lokalnih i nacionalnih sastavnica u cijeni vode za poslovne korisnike	81
13. Grafikon 13: Omjer fiksnog dijela cijene vodnih usluga kućanstva/poslovni korisnici	82
14. Grafikon 14: Omjer varijabilnog dijela cijene vodnih usluga kućanstva/poslovni korisnici	82